

YMPÄRISTÖNSUOJELU KOTIMAAN SUOJELUNA

Vertaileva tutkimus Perussuomalaisen puolueen ja Itävallan
vapauspuolueen ilmasto- ja ympäristöpoliittisista kannoista
puolueiden poliittisissa ohjelmissa 2005–2019

Meri Leino

Pro gradu -tutkielma

Poliittinen historia

Turun yliopisto

Kevät 2021

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos/

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

LEINO, MERI: Ympäristönsuojelu kotimaan suojeluna – Vertaileva tutkimus Perussuomalaisen puolueen ja Itävallan vapauspuolueen ilmasto- ja ympäristöpoliittisista kannoista puolueiden poliittisissa ohjelmissa 2005–2019

Pro gradu -tutkielma, 78 sivua.

Poliittinen historia

Huhtikuu 2021

Tiivistelmä

Pro gradu -tutkielmassa käsitellään Perussuomalaisten (PS) ja Itävallan vapauspuolueen (FPÖ) ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa vuosina 2005–2019. Tutkimuksen tarkoituksena on pohtia, millaisia teemoja ympäristö- ja ilmastopolitiikoissa nousee esille, miten politiikat puolueissa ajallisesti kehittyvät sekä miten puolueiden näkemykset eroavat tai ovat samankaltaisia toistensa kanssa.

Tutkielman alkuperäisaineisto koostuu PS:n ja FPÖ:n virallisista puolue-, sektori ja vaaliohjelmista. Aineistoa on käsitelty laadullisen sisällönanalyysin ja vertailevan analyysimenetelmän mukaisesti. Primääriaineistoa lähestyttiin aineistolähtöisesti tunnistuen ja nimeten niistä esiin nousevia teemoja ja elementtejä.

FPÖ ja PS ottavat ilmasto- ja ympäristöpoliittisiin teemoihin kantaa puolueidensa ohjelmissa. Niiden suhtautumisissa on merkittävää samankaltaisuutta, vaikka niissä on nähtävissä myös selkeitä linja- ja sisältöeroja. Kummankin puolueen ympäristö- ja ilmastopolitiikat ovat muuttunut vuosien 2005–2019 aikana merkittävästi. PS:n osalta teemojen nousu politiikkaan on ollut enemmän lineaarista, FPÖ:n osalta taas enemmän aaltoilevaa. Keskeisiä tutkimuksen huomioita ovat puolueiden pyrkimys eriyttää ympäristö- ja ilmastopolitiikka toisistaan ja käyttää niitä perusteena puolueiden muihin keskeisiin tavoitteisiin. Kumpikaan puolue ei kiellä ilmastonmuutoksen olemassaoloa, mutta suhtautuminen siihen on melko pessimististä. PS kokee ilmastonmuutoksen itsessään suurempana uhkana, kun taas FPÖ ympäristön tilan muutokset.

Sekä FPÖ:n että PS:n poliittiset ohjelmat perustuvat ilmasto- ja ympäristöpoliittisilta kannoiltaan samankaltaista nationalismia, patriotismia ja konservatismia painottaviin ideologioihin. Käsitys ilmasto- ja ympäristöpolitiikasta kietoutuu perinteisen kulttuurin ylläpitämiseen ja kansallismaisemakeskeiseen luontokäsitykseen. Molemmille puolueille on lisäksi ominaista perustella ilmasto- ja ympäristöpoliittisia toimia talouden ja työllisyyden sekä suvereniteetin turvaamisella. Perussuomalaisten ja Itävallan vapauspuolueen suhtautuminen ilmastopolitiikkaan on sekoitus ilmastokonservatiivisuutta ja -kansallismielisyyttä.

Asiasanat: populismi, Itävallan vapauspuolue, Perussuomalaiset, ympäristöpolitiikka, ilmastopolitiikka, oikeistopopulismi

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	4
1.1. Aiheen esittely ja aikaisempi tutkimus	4
1.2. Tutkimuskysymys, aineiston esittely ja rajaus.....	10
1.3. Tutkimusmetodi ja tutkimuksen rakenne	12
1.4. Keskeisten käsitteiden määrittely.....	16
1.4.1. Populismi	16
1.4.2. Maahanmuuttovastaiset puolueet.....	20
1.4.3. Ilmastodenialismi, ilmastokansallismielisyys ja ilmastokonservatiivisuus.....	21
2. Maahanmuuttovastaiset puolueet ja ympäristö: Itävallan vapauspuolueen ja Perusuomalaisen puolueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan ajallinen kehitys	25
2.1. Maahanmuuttovastaiten puolueiden suhde ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan.....	25
2.2. Perusuomalaisten ympäristö- ja ilmastopolitiikan kehitys 2005–2019	28
2.3. Itävallan vapauspuolueen ympäristö- ja ilmastopolitiikan kehitys 2005–2019	35
3. Luontokuvan ideologisuus: Luonnollisuus ja perinteiset arvot ympäristö- ja ilmastopolitiikan perustana.....	43
3.1. Kansallismielisyys ja kotimaan rakkaus luontokuvassa	43
3.2. Luonto – itseisarvo vai väline?	51
3.3. Ihmislähtöisyys ja yksilönvapaus ympäristö- ja ilmastopolitiikassa.....	54
4. Suvereniteetin ja kansallisen edun takaaminen: Nationalismi ympäristö- ja ilmastopolitiikan pohjana.....	58
4.1. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka omavaraisuuden ja huoltovarmuuden tukena	58
4.2. Talous, kilpailukyky ja luonnonvarat politiikan kynnyksinä.....	62
4.3. Globalisaatio ja kansainvälisyys ilmasto- ja ympäristöpolitiikan ongelmina	68
5. Johtopäätökset.....	74
Lähteet	79

1. Johdanto

Maahanmuuttovastaiset puolueet ovat nousussa kaikkialla Euroopassa. Samaan aikaan ilmastonmuutos on tullut poliittiselle kentälle jäädäkseen, ja jo kauemmin politiikassa vaikuttaneet ympäristökysymykset valtaavat vahvemmin alaa poliittisesta agendanmuodostuksesta. Tästä huolimatta maahanmuuttovastaisten puolueiden mielipiteitä ilmasto- ja ympäristöasioihin on tutkittu verrattain vähän. Aihe on kuitenkin tärkeä, sillä ymmärrys siitä, miten eri tavoin puolueet suhtautuvat ja käsittelevät aiheita, on välttämätöntä nykyajan poliittisen kuvan rakentamisessa ja toisaalta osallistavan sekä tehokkaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen rakentamiseksi.¹ Tutkin pro gradu -tutkielmassani Perussuomalaisten (PS) ja Itävallan vapauspuolueen (FPÖ) ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa vuosina 2005–2019. Tutkimus perustuu puolueiden puolue-, hallitus, sektori- ja vaaliohjelmassa esittämiin ympäristö- ja ilmastokantoihin. Tarkoitukseni on pohtia, millaisia teemoja ympäristö- ja ilmastopolitiikoissa nousee esille, miten politiikat puolueissa kehittyvät sekä vertailla puolueiden kantoja ja pyrkiä löytämään niistä yhtäläisyyksiä ja eroja.

1.1. Aiheen esittely ja aikaisempi tutkimus

Itävallan vapauspuolue ja Perussuomalaiset ovat maidensa suurimpia maahanmuuttovastaisia puolueita. Itävallan vapauspuolue on kuitenkin huomattavasti Perussuomalaisia vanhempi puolue, sillä sen historia ulottuu 1950-luvulle saakka. Vuodesta 1990 lähtien Itävallan vapauspuolue on kuulunut Itävallan menestyneimpiin puolueisiin ja Euroopan menestyneimpiin maahanmuuttovastaisiin puolueisiin, ollen lähes aina kolmen suurimman puolueen joukossa yhdessä Itävallan kansanpuolueen (ÖVP) ja Itävallan sosiaalidemokraattisen puolueen (SPÖ) kanssa.² Puolue on kerännyt parlamenttivaaleissa 16–26 % kannatuksen, lukuun ottamatta vuosia 2002 ja 2006, jolloin puolueen kannatus laski hallitusyhteistyön ja puolueen kahtiajakautumisen myötä.³ Itävallan vapauspuolue on ollut hallitusvastuussa sekä SPÖ:n että ÖVP:n kanssa. Puolue on Itävallan parlamentin ainoa maahanmuuttovastainen ja äärioikeistoon laskettava puolue.⁴

Perussuomalaisten nousu on tapahtunut huomattavasti Itävallan vapauspuoluetta myöhemmin, puolue pysyi ensimmäiset viisitoista vuottaan (1995–2010) marginaalissa, mutta löi läpi 2011 eduskuntavaaleissa, saaden 19 %:n äänisaaliin. 2010-luvulla puolue

---

¹ Schaller & Carius 2019.

² Ellinas 2010, 43–47; Voss 2020, 153–155.

³ *2005 puolue jakautui kahtia puolueen entisen puheenjohtajan Jörg Haiderin perustaessa uuden puolueen Itävallan tulevaisuuden liiton (BZÖ)*. (Ellinas 2010, 43–47.)

⁴ Ellinas 2010, 41–75; Voss 2020, 153–155.

on vakiinnuttanut asemansa suurten puolueiden joukossa, ja kannatus on pysynyt eduskuntavaaleissa vakaana n. 17 prosentissa. Perussuomalaiset on myös kokenut puolueen jakautumisen 2017, jolloin puolueen entisen puheenjohtajan Timo Soinin johdolla perustettiin Uusi vaihtoehto (myöh. Sininen tulevaisuus), joka jatkoi hallitusyhteistyötä Keskustan (KESK) ja Kokoomuksen (KOK) kanssa. Kuten Itävallan vapauspuolue, myös Perussuomalaiset saivat rivinsä kasaan ja puolueen kannatus on jatkunut vahvana. Puolueista eronneet Itävallan tulevaisuuden liitto ja Sininen tulevaisuus taas ovat kuihtuneet.⁵

Molemmat puolueet ovat olleet tutkimuksen tarkasteluajavälillä hallitusvastuussa maansa perinteisen liberaalioikeistolaisen puolueen kanssa, FPÖ kristillisdemokraattisen ja liberaalikonservatiivisen Itävallan kansanpuolueen ja Perussuomalaiset keskustaoikeistolaisessa hallituksessa Kokoomuksen ja Keskustan kanssa. Kummankin puolueen kannatus on vakiintunut suurimpien puolueiden joukkoon, kuten alla olevasta taulukosta voi huomata.⁶

Perussuomalaisten kannatus eduskuntavaaleissa 2003–2019	
Vaalivuosi	Kannatus%
2003	1.6 %
2007	4.1 %
2011	19.1 %
2015	17.7 %
2019	17.5 %

Itävallan vapauspuolueen kannatus parlamenttivaaleissa 1983–2019	
Vaalivuosi	Kannatus %
1983	5 %
1986	9.7 %
1990	16.6 %
1994	22.5 %
1995	22 %
1999	26.9 %
2002	10 %
2006	11 %
2008	17.5 %
2013	20.5 %
2017	26 %
2019	16.2 %

Perussuomalaisten ja Itävallan vapauspuolueen eduskunta- ja parlamenttivaalikannatus ennen puolueiden aseman vakiintumista maiden suurimpien puolueiden joukkoon ja sen aikana.⁷

⁵ Eduskuntavaalit 2019, tarkastuslaskennan tulos. Tilastokeskuksen verkkosivut. <[Tilastokeskus - Eduskuntavaalit 2019 \(stat.fi\)](#)> [luettu 3.4.2021]; Ellinas 2010, 41–75; Herkman 2017, 2; Palonen & Saresmaa 2017, 20; Voss 2020, 153–155.

⁶ ; Eduskuntavaalit. Tilastokeskuksen verkkosivut. <[PxWeb - Valitse taulukko \(stat.fi\)](#)> [luettu 4.4.2021]; Nationalratswahl. Itävallan sisäministeriön verkkosivut. <[Nationalratswahlen \(bmi.gv.at\)](#)> [luettu 4.4.2021].

⁷ Eduskuntavaalit. Tilastokeskuksen verkkosivut. <[PxWeb - Valitse taulukko \(stat.fi\)](#)> [luettu 4.4.2021]; Ellinas 2010, 47; Nationalratswahl. Itävallan sisäministeriön verkkosivut. <[Nationalratswahlen \(bmi.gv.at\)](#)> [luettu 4.4.2021].

Puolueiden ideologinen tausta on maahanmuuttovastaisessa populismissa. Itävallan vapauspuolueella on pitkä historia kansallismielisen ja nationalistisen politiikan harjoittamisessa. Se pyrkii tuomaan vaihtoehtoa rakennemuutoksen ja globalisaation muuttamaan Itävaltaan pitämällä perinteisiä arvoja ja elämäntapaa poliittisessa keskustelussa yllä. Sen pääargumentteina on itävaltalaisen elämäntyylin suojeleminen ja maahanmuuton vastustaminen. Islam-vastainen retoriikka on lisääntynyt merkittävästi puolueessa 2010-luvulla.⁸

Perussuomalaisten ideologian ytimeksi on viimeaikaisissa tutkimuksissa kiteytetty populismin määritelmän mukaisesti tavallisen suomalaisen puolustaminen korruptoitunutta eliittiä vastaan.⁹ Tätä ydintä on täydennetty sekä vasemmistolaisella hyvinvointiyhteiskunnan puolustamisella että suomalaisen kansallisen edun ja itsemääräämisoikeuden puolustamisella maahanmuutto- ja EU-kysymyksissä. Jälkimmäisen merkitys on kasvanut Jussi Halla-Ahon mukaantulon myötä, erityisesti 2010-luvun loppua kohden.¹⁰

Osa Euroopan maahanmuuttovastaisista puolueista perustuu fasismin tai kansallissosialismin perintöön. Fasismi ja kansallissosialismi omasivat jo 1920-luvulta lähtien vahvan yhteyden ympäristö- ja luontokysymyksiin. Molemmissa aatteissa luontoa, luonnollisuutta ja perinteikkyyttä arvostettiin. Kansallissosialismi yhdisti ympäristöhuolet ja ympäristönsuojelun etnonationalistisiin ja hyvin rasistisiin toimintamalleihin. Etnonationalismi yhdistää kansallisuuden käsitteeseen biologiset, rodulliset ja kulttuuriset piirteet.¹¹ Esimerkiksi eurooppalaisten äärioikeistopuolueiden ympäristökantoihin erikoistunut filosofian tohtori Kristian Voss on argumentoinut Itävallan vapauspuolueen ympäristönsuojelupolitiikan ja luontokuvan rakentuvan osin kansallissosialismin perinnöstä, vaikka puolueen yleisen ajattelun ei voi sanoa perustuvan siihen. Perussuomalaisten osalta taas puolueen ympäristöpolitiikka nousee Suomen maaseudun puolueen (SMP) maaseutua ihannoivasta luontokuvasta.¹²

Aiheeni eduksi muodostuu siitä aikaisemmin tehdyn tutkimuksen vähäisyys. Maahanmuuttovastaisien tai oikeistopopulististen puolueiden ilmastokannoista on aivan viime aikoina julkaistu jonkin verran tutkimusta, mutta tutkimukset keskittyvät suppeisiin aikarajauksiin ja pelkästään ilmastokysymyksiin, jättäen laajemmat ympäristökysymykset tai

---

⁸ Ellinas 2010, 41–43; Pfahl-Traughber 2018, 289–290, Voss 2020, 153–155.

⁹ Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 47–48.

¹⁰ Hatakka 2019, 20–23; Hatakka & Välimäki 2020, 139–141; Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 47–48.

¹¹ Forchtner 2020, 3,6; Voss 2020, 153–155.

¹² Hatakka & Välimäki 2020, 139–141.

niiden ajallisen kehityksen huomiotta.¹³ Tutkimuksen puutteen vuoksi tutkimukseni aihe ja rajaus ovat erityisen relevantteja.

Yleisesti Perusuomalaista puoluetta ja Itävallan vapauspuoluetta on tutkittu melko paljon menneillä vuosikymmenillä. Erityisesti viime vuosina tapahtunut äärioikeiston, oikeistopopulismien ja maahanmuuttovastaisuuden nousu ovat lisänneet tutkijoiden kiinnostusta puolueisiin. Tutkimukset ovat kuitenkin keskittyneet puolueiden ideologiaan, äärioikeistokytköksiin tai nousuun poliittisen kentän keskiöön. Lisäksi molempien puolueiden synyhistoriasta ja alkuajoista on tehty laajaltikin tutkimusta.¹⁴

Ensimmäinen maahanmuuttovastaisten puolueiden ilmastokantoja tutkiva tutkimus julkaistiin vuonna 2019 ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan erikoistuneen riippumattoman saksalaisen ajatushautomo Adelphin toimesta. Stella Schallerin ja Alexander Cariuksen tekemä tutkimus *Convenient Truths: Mapping Climate Agendas of Right Wing populist Parties in Europe* kartoittaa 21 eurooppalaisen oikeistopopulististen puolueiden suhtautumista ilmastonmuutokseen, siihen miten puolueet äänestävät Euroopan parlamentissa ja miten näkemykset tulevat näkymään globaalissa ilmastotyössä. Tutkimuksessa ovat mukana myös Suomesta Perusuomalainen puolue ja Itävallasta Itävallan vapauspuolue.¹⁵

Tutkimuksessa todetaan, että maahanmuuttovastaisten puolueiden ohjelmat harvoin kattavat ilmastopolitiikkaa tai jos niin tekevät, kanta on suhteellisen yksinkertainen. Poliittinen asemointi usein tapahtuu puolueiden käyttäessä ideologisia perusteita perustellessaan puolueiden toimittomuutta ilmastonmuutoskeskustelussa. Raameja määrittää esimerkiksi ennakoitu talouden taantuminen, kotimaan asioihin keskittyminen ja luonnonsuojelu.¹⁶

Vaikka osa puolueista suhtautuu myös positiivisesti ilmastotoimiin, on selkeästi yleisempää suhtautua ilmastonmuutokseen välinpitämättömästi ja samaan aikaan kantaa vahvaa huolta ympäristön- ja luonnontilan muutoksista. Tätä kutsutaan tutkimuksessa ”vihreäksi patriotismiksi”. Ilmiöön liittyy ekonationalismiin eli etnisten, kansallisten ja ultrakonservatiivisten tulkintojen sekoittuminen luonnonsuojeluun. Osa maahanmuuttovastaisista puolueista käyttää ”luonnon”, ”hyvän elämän” ja ”ekologian” käsitteitä muokatakseen

---

¹³ Forchtner 2020, Schaller & Carius 2019; Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020.

¹⁴ Albertazzi & McDonnell 2008; Heinisch 2008; Ellinas 2010; Fallend 2012; Mudde & Kaltwasser 2012; Palonen & Saresmaa 2017; Schaller & Carius 2019; Wodak 2005.

¹⁵ Schaller & Carius 2019.

¹⁶ Schaller & Carius 2019.

ideologista sisältöään ja vedotakseen isänmaallisiin tunteisiin. Puolueet esimerkiksi puolustavat paikallista ympäristöystävällistä tuotantoa kansallismielisin argumentein ja suhtautuvat kielteisesti globalisaatioon.¹⁷

Tutkimuksen tuloksissa keskeistä on myös huomio siitä, että puolueet suhtautuvat positiivisemmin ympäristöä itseään koskeviin lainsäädäntöaloitteisiin kuin ilmastonmuutosta koskeviin. Linkkiä ilmastonmuutoksen ja ympäristömuutosten välillä ei nähdä, eivätkä puolueet huomioi ilmastonmuutoksesta aiheutuvia riskejä omille mailleen. Lisäksi maahanmuuttovastaiset puolueet, jotka vaikuttavat vähäpäästöisissä maissa, suhtautuvat keskimääräisesti positiivisemmin ilmastonmuutokseen kuin puolueet korkeiden päästöjen maissa.¹⁸

Pohjoismaisen populismin suhdetta ilmastonmuutokseen ovat puolestaan tutkineet Antto Vihma, Gunilla Reischl, Atrid Nonbo Anderesen ja Sofie Berglund *Suomen ulkopoliittisen instituutin* julkaisussa *Climate Change and Populism: Comparing the Populist Parties' Climate policies in Denmark, Finland and Sweden*. Tutkimus pohtii pohjoismaisten populististen puolueiden suhdetta ilmastonmuutokseen viimeisimmissä vaaleissa 2018–2019.¹⁹

Raportti tuo esiin sekä yhtäläisyyksiä että eroja Tanskan kansanpuolueen, Perussuomalaisten ja Ruotsidemokraattien ilmastopolitiikkojen välillä. Merkittävimpänä tutkimustuloksina oli kaikkien tarkastelussa olleiden puolueiden vetäytyminen tiukasta ilmaston denialistisesta ajattelusta. Siitä huolimatta puolueet näkivät omien maidensa ilmastotyön kannattamattomana ja epäreiluna. Ilmastonmuutosta estävään työhön ryhtymisen ajateltiin asettavan maat epätasa-arvoiseen asemaan muihin valtioihin nähden. Lisäksi kriittinen suhtautuminen jaettuun kansainväliseen suvereniteettiin ja globaaliin eliittiin yhdistivät puolueita ilmastopoliittisessa keskustelussa. Erona puolueiden välillä näkyi muun muassa puolueiden asemoituminen suhteessa ilmastonmuutoksen vakavuuteen ja sitä estävien poliittisten strategioiden valintoihin.²⁰

Oikeistopopulismin suhdetta ympäristöpolitiikkaan on valotettu myös Bernard Forchtnerin toimittamassa kokoelmateoksessa *The Far Right and the Environment – Politics, Discourse and Communication*. Kirjassa käydään läpi eurooppalaisten oikeistopopulististen

---

¹⁷ Schaller & Carius 2019.

¹⁸ Schaller & Carius 2019.

¹⁹ Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2019.

²⁰ Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2019.

puolueiden suhtautumista ja kommunikointitapoja ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan liittyen. Forchtner tuo kirjassa esille oikeistopopulistisen ympäristöpolitiikan historiallisia juuria, nykyistä sisältöä ja keskeisimpiä argumentteja.²¹

Samassa kokoelmateoksessa Kristian Voss käsittelee Itävallan vapauspuolueen parlamentaarista vaikuttamista ympäristökysymyksissä. Voss osoittaa artikkelissaan FPÖ:n historiallisten juurten oleva etnonationalistisessa ajattelussa, josta myös puolueen ympäristökannat nousevat. Ympäristökannoissa on viitteitä muun muassa kansallissosialismin luontokuvaan. Puolueen perinteinen suhtautuminen luonnonsuojeluun tukee puolueen ymmärrystä orgaanisesta kansakunnasta ja kansalaisuudesta. Suurimpia artikkelin huomioita ovat Itävallan vapauspuolueen vahva toimeliaisuus ympäristöaloitteissa Itävallan parlamentissa, joita puolue on tehnyt useana vuonna enemmän kuin Itävallan Vihreät.²²

Samaisessa teoksessa Niko Hatakka ja Matti Välimäki käsittelevät Perussuomalaisten yleistä ympäristöpolitiikkaa sekä puolueen tapaa argumentoida mediassa ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan liittyviä teemoja. Hatakka ja Välimäki esittävät, että Perussuomalaisen puolueen ympäristöviestinnässä on nähtävissä sekä rakenteellista että ideologista tapaa viestiä. Rakenteellisella tarkoitetaan puolueen tapaa kertoa asioista, joilla on suora vaikutus puolueen kannattajiin, esimerkiksi polttoaineen hinnan alennus tai kotimainen energiantuotanto. Ideologisessa viestintätavassa taas on tarkoituksena herättää mediahuomiota kärjekkäillä kannanotoilla, ja tehdä esimerkiksi ”tavallisesta suomalaisesta” poliittisen eliitin hyväksikäytön kohde. Artikkelissa analysoidaan myös case -tapauksena PS:n puoluetöimiston työntekijä Matti Putkosen esiintymisestä mediassa tuulivoimaan ja räjähteleviin lepakoihin liittyen.²³

Kaikki kolme tutkimusta ovat urauurtavia ja luovat hyvän pohja myös omalle tutkimukselleni. Niissä ei kuitenkaan huomioida puolueiden suhtautumista laajemmin ympäristönsuojeluun eikä ilmastonmuutoksen ja ympäristönsuojelun suhdetta toisiinsa. Lisäksi niistä puuttuu puolueiden linjamuutoksien pohdinta tarkasteluajavälin sisällä. Oma tutkimukseni taas painottuu vertailevan analyysin lisäksi kuvaamaan puolueiden ilmasto- ja ympäristöpolitiikan rakentumista tarkasteluajavälilläni.

---

²¹ Forchtner 2020.

²² Voss 2020, 153–183.

²³ Hatakka, Välimäki 2020, 136–150.

1.2. Tutkimuskysymys, aineiston esittely ja rajaus

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia mitkä ovat keskeisimmät ympäristö- ja ilmastokysymykset Perussuomalaisille ja Itävallan vapauspuolueelle ja miten linjauksia perustellaan. Lisäksi pyrin tutkimuksessani valottamaan ympäristö- ja ilmastoteemojen ajallista kehitystä sekä sitä, miten puolueiden näkemykset eroavat tai ovat samankaltaisia toistensa kanssa ja mistä nämä yhtäläisyydet ja erot mahdollisesti nousevat.

Tutkielmani alkuperäisaineisto koostuu Perussuomalaisen puolueen ja Itävallan vapauspuolueen virallisista politiikka- puolue- ja vaaliohjelmista. Tarkastelussa ovat Perussuomalaisen osalta vaaliohjelmat sisältäen kunta-, eduskunta- ja EU-vaaliohjelmat sekä puolueen muut ilmasto- tai ympäristöteemoja käsittelevät ohjelmat. Näitä ovat esimerkiksi yleiset periaateohjelmat, maaseutupoliittiset ohjelmat sekä EU-politiikka-ohjelmat. Itävallan vapauspuolueen osalta tarkastelen puolueen puolueohjelmia, energiapoliittista ohjelmaa, hallitusohjelmaa sekä parlamentti- ja EU-vaalien ohjelmia. Lisäksi mukana on FPÖ:n hallitustaipaleen aikana julkaistu ilmasto- ja energiastrategia (#mission2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie).²⁴

Molemmat puolueet ovat olleet hallituksessa aikarajaukseni sisällä. Tämän vuoksi tutkimuksessa on huomioitu myös hallitusohjelmien sisältö, joihin puolueet ovat sitoutuneet. Kumpikaan tässä tutkimuksessa käsiteltävistä puolueista ei ollut kuitenkaan hallituksensa pääpuolue, jonka vuoksi ohjelmien painoarvo on selkeästi muita ohjelmia vähäisempi. Hallituskaudella tehdyllä ilmasto- ja energiastrategia voi kuitenkin sanoa olevan hieman enemmän painoarvoa, sillä sen luontia johti puoliksi Itävallan vapauspuolueen liikenne-, innovaatio- ja teknologiaministeri Norbert Hofer. Lisäksi Itävallan vapauspuolue käytti ohjelmaa perusteluina vielä vuoden 2019 vaaleissa, mikä kertoo sitoumuksesta strategiaan.²⁵

Pyrin tarkastelemaan tutkimuksessani puolueita mahdollisimman samankaltaisten aineistojen pohjalta, mutta osittain se osoittautui mahdottomaksi. Erot aineistoissa selittyvät maiden erityyppisillä poliittisilla järjestelmillä.²⁶ Pyytäessäni tutkimusaineistoa Itävallan

---

²⁴ Perussuomalaisen poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo; Itävallan vapauspuolueen poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

²⁵ Klima und Energie Wahlkabine. <Klima & Energie Wahlkabine (klimawahl.at)> [luettu 16.3.2021]; “#mission 2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie”. Bundesministerium für Nachhaltigkeit und Tourismus und Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie; Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. <Ratkaisujen+Suomi FI YHDISTETTY netti.pdf (valtioneuvosto.fi)> [luettu 24.3.2021]

²⁶ Müller 2005, 397–398.

vapauspuolueen puoluetoimistolta, kävin toimiston kanssa myös keskustelua sen koordinoimista vaaleista. Keskustoimisto ei koordinoi osavaltiovaalien vaaliohjelmia (Landtag) samoin kuin Suomessa koordinoidaan kunnallisvaaleissa, sillä vaalit järjestetään eri osavaltioissa eri vuosina. Tämän vuoksi päätin sulkea osavaltiokohtaiset vaalit tarkasteluni ulkopuolelle, sillä ne eivät kerro koko maata koskevasta politiikasta.

Perussuomalaisten osalta aineisto löytyy kokonaisuudessaan puolueen verkkosivuilta. Itävallan vapauspuolueen puolueohjelmat ovat osittain puolueen verkkosivuilla ja puolueen ylläpitämän instituutin *Freiheitliches Bildungsinstitut* (FBI) verkkosivuilla. Puolueen vaaliohjelmat sain suoraan FPÖ:n puoluetoimistolta sähköpostin välityksellä.

Luin ohjelmat niiden alkuperäiskielillä. Osa Itävallan vapauspuolueen ohjelmista on julkaistu myös englanniksi puolueen itse kääntäminä, joten hyödynsin myös niitä tutkimuksessani. FPÖ:n aineistosta otetut lainaukset ovat itse kääntämiäni.

Poliittista historiaa opiskelevana halusin aiheen, joka on merkittävä yhteiskunnallisen keskustelun ja poliittisen ymmärryksen kannalta. Toisaalta halusin yhdistää tutkimukseeni oman kiinnostukseni maahanmuuttovastaisiin puolueisiin sekä ilmasto- ja ympäristökysymyksiin. Maat valikoituivat tutkimukseen henkilökohtaisen kiinnostukseni myötä, mutta sopivat keskinäiseen vertailuun hyvin. Sekä Itävallan vapauspuolueella, että Perussuomalaisilla on samantyyppinen historia viimeiseltä kahdelta vuosikymmeneltä ja niiden populistisissa profiileissa on merkittävää samankaltaisuutta.²⁷

Tutkimuksessa olen kiinnostunut erityisesti puolueiden lähivuosien ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kehityksestä. Sen vuoksi rajaan tarkasteluni vuosiin 2005–2019, jolloin teemat on nostettu kiinteäksi osaksi julkista keskustelua.²⁸ Samana aikana Perussuomalaiset on vakiinnuttaneet asemansa suurena puolueena Suomen poliittisessa kentässä, ja Itävallan vapauspuolue on vuoden 2005 hajaannuksensa jälkimainingeissa saanut kannatuksensa selkeään nousuun ja asemansa taas vakautetuksi. (ks. taulukko s. 5)

Lisäksi aikarajukseen vaikutti paljolti Itävallan vapauspuolueen poliittisten ohjelmien julkaisuaikataulu, sillä puolue ei julkaise ohjelmiaan läheskään niin usein kuin suomalainen verrokkinsa. Puolueen puolueohjelmat on julkaistu vuosina 2005 ja 2011, ja sen lisäksi se on julkaissut vain puolueen vaaliohjelmat ja yhden energiaohjelman 2015. Mikäli tutkimus olisi rajattu koskemaan vain 2010-lukua, ei analyysillä olisi ollut arvoa politiikan pidemmän aikavälin muutosten vertailussa. Tarkasteltava aikaväli alkaa myös Itävallan

---

²⁷ Ellinas 2010, 41–48; Hatakka 2019, 20–23; Lehner 2019, 45–46; Palonen, Saresmaa 2017, 19–22.

²⁸ Schaller & Carius 2019, 1–3.

vapauspuolueen niin sanotusta uudesta ajasta eli ajasta puolueen hallitsevan johtohahmon Jörg Haiderin jälkeen.²⁹

Perussuomalaisten osalta aika sisältää puolueen pienpuolueajan 2005–2010 sekä nousun merkitykselliseksi osaksi Suomen puoluepoliittista kenttää vuoden 2011 niin kutsutulla ”jyttyllä”. Lisäksi 2010 luvulla PS on vakiinnuttaneet asemansa suurena puolueena ja 2019 puolue nousi galluppien mukaan Suomen suosituimmaksi puolueeksi.³⁰

1.3. Tutkimusmetodi ja tutkimuksen rakenne

Käytän työssäni tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista eli laadullista tutkimustapaa. Koska tarkastelun kohteena on kahden puolueen erilaisista puolue- ja vaaliohjelmista koostuva tekstiaineisto, sovellan tutkimuksessani kirjallisten lähteiden laadullista sisällönanalyysia sekä vertailevaa analyysitapaa.³¹

Vertaileva tutkimus voi perustua sekä kvantitatiivisen menetelmän myötä laajojen tilastoaineistojen soveltamiseen, sekä historiallisten aineistojen laadullisiin tutkimusmenetelmiin.³² Tässä tutkimuksessa sovellan laadullista vertailumenetelmää. Analyysimenetelmän hyötynä nähdään olevan sen laaja katsantokanta, jolla pystytään tuomaan aiheeseen tavallista syvempi näkökulma. Sen avulla tutkimuskohde voidaan laajentaa ilmiöksi, esimerkiksi kansallinen kansainväliseksi. Näin aiheesta voidaan löytää uusia selittäviä tekijöitä, joita ei vain yhden kohteen tutkimuksella välttämättä löydetäisi. Vertailun kautta voi aueta lisäksi mahdollisuus eriasteisiin yleistyksiin, jotka toistuvat eri paikoissa ja eri aikoina. Vertailulla käsitteistä tai tapahtumista saadaan tietoa, joka selittää usein myös muissa konteksteissa tapahtuvia, yleisen käsitteen alle meneviä ilmiöitä. Vertailulla esimerkiksi tässä tutkimuksessa voidaan tehdä laajempia kuin yhtä puoluetta koskevia päätelmiä pohtimalla, mitä yhtäläisyyksiä ja eroja tutkimuskohteissa eri konteksteissa on.³³

Sekä arkipäiväisessä ajattelussa, myös tieteellisen tiedon kokoamisessa vertaileva analyysi voidaan nähdä ikään kuin sisäänrakennettuna ajattelutapana. Oikeushistorioitsija Jukka Kekkonen onkin todennut, että vertailuja voidaan ja tulisi tehdä eri tavoin, sillä vertailun kohteiden määrä, kohdealue sekä syvällisyys voivat vaihdella suuresti. Näin ol-

---

²⁹ Ellinas 2010, 41–75; Itävallan vapauspuolueen poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

³⁰ ”HS-gallup: Perussuomalaisten kannatus kasvaa yhä, hallituksen isojen puolueiden lukemat valuvat alaspäin”. *Yleisradio*, 28.12.2019. <<https://yle.fi/uutiset/3-11136291>> [luettu 14.12.2020]

Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2019, 48–49.

³¹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.

³² Myllyntaus 1995, 3–4.

³³ Alapuro 2004, 53; Black 2000, 106–107; Kekkonen 2008, 34 ja 37.

len ei ole olemassa yhtä ja ainoaa tapaa tehdä vertailevaa tutkimusta. Sen vuoksi Kekkonen mukaan tulisikin puhua enemmän vertailevasta tutkimusintressistä, kuin että hyväksyttäisiin jonkinlainen erityinen vertaileva metodi.³⁴

Erik Allardtin mukaan vertailevaa tutkimusta voidaan tehdä joko valitsemalla mahdollisimman erilaiset tai samanlaiset tutkimuskohteet.³⁵ Tässä tutkielmassa olen valinnut tarkasteltaviksi puolueiksi Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaiset. Puolueissa on merkittävää samankaltaisuutta niiden populistisessa ja maahanmuuttovastaisessa retorikassa, vaikka puolueiden voi sinällään nähdä edustavan erilaisia oikeistopopulismin muotoja ja olevan historiallisesti erilaisia. Lähestyn siten aihetta mahdollisimman samankaltaisten puolueiden kautta. Ajatuksena on kuitenkin myös se, että puolueet kuuluvat eri maantieteellisiin alueisiin, Perussuomalaiset pohjoismaalaiseen populismiin ja Itävalta keskieurooppalaiseen, jolloin yhtäläisyyksien ja erojen osoittaminen alueellisista eroista huolimatta tuo tutkimukselle lisäarvoa.

Laadullisen vertailevan analyysin rinnalla käytän laadullista sisällönanalyysiä. Koska sisällönanalyysi ei pohjaa millekään erityiselle teoreettis-metodologiselle ajattelulle, analyysille ei ole yhteisiä sääntöjä, eivätkä analyysia myöskään ohjaa erityiset menetelmälliset käsitteet. Analyysitavassa kuitenkin keskitytään siihen, mitä aineisto jostakin tietystä asiasta tai asiakokonaisuudesta kertoo.³⁶ Sisällönanalyysissä aineistosta nousevien teemojen avulla muodostetaan yläkäsitteitä tutkimuskohteesta. Ulla Graneheim, Britt-Marie Lindgren ja Berit Lundman ovat eritelleet laadullisen sisällönanalyysin kahteen ideaalityyppiseen tapaan tehdä analyysiä. Ensimmäinen niistä kuvaa aineistossa näkyviä sisältöjä sellaisenaan kuin ne ovat. Toinen taas pyrkii enemmänkin kuvaamaan aineiston piilevää sisältöä ja tekemään tulkintoja.³⁷ Erona siis on piilevää sisältöä analysoivan menetelmän tavoite löytää aineiston pohjalta selityksiä, kun taas pelkkään kuvailuun tyytyvä lähinnä jaottelee aineistosta nousevia teemoja. Laadullisen sisällönanalyysin toteutustapa riippuu myös siitä, kuinka matala tai korkea abstraktion taso on, jolla analyysi tehdään. Esimerkiksi matalan abstraktion ja tulkinnan tutkimuksessa aineistosta nousseiden teemojen tulkinnalle jää vähän tilaa. Analyysi painottuu tällöin enemmän esimerkiksi luettelomaiseen analyysiin.³⁸

---

³⁴ Kekkonen 2008, 33.

³⁵ Allardt 1980, 79–80.

³⁶ ”Laadullinen sisällönanalyysi”. Tietokirjaston verkkosivut. <[Laadullinen sisällönanalyysi - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)> [luettu 29.3.2021]; Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–113.

³⁷ Graneheim, Lindgren ja Lundman 2017, 29–34.

³⁸ Graneheim, Lindgren ja Lundman 2017, 29–34.

Tässä työssä teen tutkimusta aineistolähtöisesti ja pyrin tunnistamaan ja nimeämään tiettyjä teemoja ja elementtejä aineistosta. Ennako-odotuksenani on ollut esimerkiksi kansainvälisten ilmastopöytäkirjojen, uusiutuviin energiamuotojen ja luontokuvien esiintyminen tai esiintymättömyys aineistossa. Lähdin lukemaan aineistoa näiden pohjalta ja tutustumisen edetessä keräsin lisäksi uusia teemoja, joita pyrin etsimään myös toisesta primäriaineistostani. Teemoittelun jälkeen aloitin varsinaisen analyysin, jossa pohdin aihekokonaisuuksien sisällä tarkemmin sanottuja asioita ja pyrin löytämään linkityksiä asioiden välillä. Analyysitapani painottuu enemmän Graneheimin, Lindgrenin ja Lundmanin kuvaamaan tulkitsevaan analyysitapaan, jossa pyritään pelkkien aineistosta nousevien asioiden kuvaamisen sijaan myös tulkitsemaan aineistosta nousevia kokonaisuuksia ja niiden piileviä sisältöjä. Piilevällä sisällöllä tarkoitetaan tekstin rivien välistä luettavissa olevia merkityksiä. Päämääränäni on tunnistaa aineistosta nousevat kokonaisuudet, ja samalla myös pohtia, miksi jotkin asiat eivät esimerkiksi näy puolueiden ohjelmissa.

Historiantutkimuksen edellytys on lähteet ja niiden tulkinta. Laadullisessa sisältöanalyysissä lähdekritiikki ja tutkijan ennako-oletusten tunnistaminen ovat tutkimuksen onnistumiselle ensiarvoisen tärkeitä.³⁹ Aineistoni poliittisen luonteen vuoksi lähdekritiikille on tärkeää tunnistaa lähteen tehtävän ja sen sisällön välinen riippuvuussuhde. Aineistoa tutkiessa tulee pitää mielessä, että ne ovat puhtaasti poliittisiin tarkoituksiin laadittuja asiakirjoja, joilla pyritään kosiskelemaan äänestäjiä ja näyttämään oma toiminta mahdollisimman positiivisessa valossa. Lisäksi asiakirjat edustavat aina aikaansa eikä näin jälkikäteen ole välttämättä mahdollista tunnistaa niistä kaikkea julkiseen keskusteluun tai sen niiden poliittiseen ilmapiiriin viittaavia seikkoja.⁴⁰

Tutkimukseni aihe kuuluu ehdottomasti lähihistoriaan, mikä tulee muistaa tutkimusta tehdessäni. Tutkimusaiheen ollessa hyvin lähellä nykypäivää, voi kokonaiskuvan hahmottaminen olla haastavaa, sillä totutusti historian tulkitseminen menneisyyden ehdoin ei tässä kohtaa toimikaan. Nykyisyyden tulkitseminen nykyisyyden ehdoin taas saattaa helposti vääristää ja värittää tutkimusta. Kaikkia syy-seuraussuhteita ei välttämättä pystytä vielä täysin hahmottamaan, koska kaikkea tietoa ei ole tuotu esimerkiksi julki. Liian lähellä tapahtumia tehdyt päätelmät saattavat myös myöhempien tutkimusaineistojen tai tulkintojen myötä tulla kumotuiksi.⁴¹ Pyrin huomioimaan tutkimuksessani tutkimusaineiston

---

³⁹ Kalela 2000, 58.

⁴⁰ Kalela 2000, 92–93.

⁴¹ Henriksson & Kastari 2001, 131–144.

ajalliseen kontekstiin liittyvän haasteen ja perustamaan analyysini vahvasti tutkimusaineistoon.

Oman ongelmallisuutensa aiheuttaa myös aiheen liittyminen vahvasti maahanmuuttovastaisiin puolueisiin. Aihe on hyvin vahvasti politisoitunut ja jakaa siten myös mielipiteitä. Kun aihe on yhteiskunnallisessa keskustelussa tulenarka, on entistä tärkeämpää, että analyysi pohjautuu selkeästi aineistosta nouseviin teemoihin. Täydellistä objektiivisuutta ja puolueettomuutta on mahdotonta toteuttaa, ja sen vuoksi tutkijan tuleekin kiinnittää erityistä huomiota omiin lähtökohtiinsa ja asemansa. Tällä voidaan välttää tutkimuksen vääristyminen.⁴² Olen sen vuoksi pyrkinyt vuoksi lukemaan aineistoa erityisen kriittisesti ja tunnistamaan omia henkilökohtaisia mielipiteitäni. Siten olen pystynyt säilyttämään mahdollisimman puolueettoman näkökulman tutkimuksessa.

Rakennan tutkimukseni kolmen käsittelyluvun avulla. Luvussa kaksi käydään läpi yleisesti maahanmuuttovastaisten puolueiden ja Itävallan vapauspuolueen sekä Perussuomalaisen puolueen ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa. Käyn luvussa 2.1. läpi yleisellä tasolla maahanmuuttovastaisten puolueiden suhtautumista ympäristö- ja ilmastopolitiikan kysymyksiin. Sen jälkeen siirryn käsittelemään tarkemmin Perussuomalaisten ja Itävallan vapauspuolueen ympäristö- ja ilmastopolitiikan suuria linjoja sekä käyn kronologisesti läpi puolueiden tarkasteluajavälillä tapahtuneet ajalliset muutokset teemojen ympärillä. Luku kaksi ei sisällä luvun 2.3. lopussa olevaa lyhyttä yhteen vetävää vertailua lukuun ottamatta tutkimuksessa myöhemmin näkyvää vertailua tai laadullista sisällönanalyysia, vaan luvuissa 2.2. ja 2.3. käytetään kronologista käsittelytapaa. Valitsin käsittelytavan, koska maahanmuuttovastaisten puolueiden yleinen suhtautuminen ilmasto- ja ympäristöteemoihin sekä tarkastelussa olevien puolueiden ilmasto- ja ympäristöteemojen ajallinen kehitys ovat tutkimuksen kannalta olennaisia tuoda esiin, jotta voin rakentaa myöhemmälle tutkimukselle ja vertailulle tarpeellisen viitekehyksen.

Kolmannessa ja neljännessä luvuissa siirryn käsittelemään teemakohtaisesti laadullista sisällönanalyysia hyödyntäen Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaisten poliittisista ohjelmista nousevia ilmasto- ja ympäristöpoliittista ajattelua. Molemmissa luvuissa vertailen tarkastelussa olevia puolueita keskenään. Kantavana teemana kappaleissa on puolueiden ilmasto- ja ympäristöpolitiikan perustuminen niiden taustalla vaikuttaviin ideologioihin. Ideologisuuden sisällä kaksi vahvinta vaikuttajaa ovat perinteisiin arvoihin pe-

---

⁴² Kalela 2000, 58.

rustuva konservatiivinen maailmankuva sekä nationalismi. Luvussa kolme käyn läpi puolueiden luontokuvaa ja sen ideologiasidonnaisuutta. Luvussa neljä tuon esiin puolueiden kansallismielisen ja nationalistisen politiikan näkymisen ympäristö- ja ilmastopolitiikassa.

1.4. Keskeisten käsitteiden määrittely

1.4.1. Populismi

Tutkimukselleni hyvin olennainen käsite on populismi, sillä molemmat tarkasteluni kohteena olevat puolueet luokitellaan populistisiksi puolueiksi. Populismi vaikuttaa puolueiden käyttäytymiseen ja kannanmuodostukseen, joten myös tulkinnat niiden ympäristö- ja ilmastopolitiikasta on peilattava populismin peruslähtökohtiin.⁴³

Viimeisen parin vuosikymmenen aikana populismi on nostanut nopeasti päätään ympäri Eurooppaa. Sen määrittely on aiheuttanut päänvaivaa niin tutkijoille kuin poliitikoillekin, eikä sen määritelmästä ole päästy yhteisymmärrykseen. Yleisesti hyväksytyin määritelmä populismille on Cas Mudden määritelmä: populismi on ohut ideologia, jossa yhteiskunta jaetaan kahteen homogeeniseen ja toisiaan perustavalla tavalla vastustavaan ryhmään ”puhtaaseen kansaan” ja ”turmeltuneeseen eliittiin”, ja jonka mukaan politiikan tulee olla tuon kansan yleisen tahdon ilmausta.⁴⁴

Sen lisäksi Juha Herkman on määritellyt populismia kokoavassa kirjassaan *Populismien aika* populismin poliittisen itsemäärittelyn tunnevaltaisena prosessina, jossa rakennetaan vastakkainasettelua kahden kuvitellun ryhmittymän, väärin ymmärretyn kansan ja sitä uhkaavien ryhmien (eliitit, maahanmuuttajat tai muut vähemmistöt) välille. Itsemäärittelyssä käytetään ajankohdan poliittisiin vaatimuksiin sopivia ideologisesti ja moraalisesti latautuneita merkitsijöitä.⁴⁵

Populismiin ja poliittisiin puolueisiin erikoistuneiden tutkijoiden Daniele Albertazzin ja Duncan McDonnellin mukaan populismia ei suoraan pidä liittää tarkasti johonkin sosiaaliseen ilmiöön, sillä populismia esiintyy kaikkialla politiikassa. Ominaista sille on tarjota kansantajuista ja yksinkertaistettuja ratkaisuja yhteiskunnan monimutkaisiin ongelmiin.

---

⁴³ Hatakka & Välimäki 2020, 137–142; Herkman 2019, 17, 65–66.

⁴⁴ Herkman 2019, 17, 65–66; Mudde & Kaltwasser 2012, 8.

⁴⁵ Herkman 2019, 63–64.

Populismien ytimessä on ajatus homogeenisestä ja perinteisiin arvoihin sitoutuneesta yhteisöstä, jonka jakautuminen johtuu omaa etuaan ajavan poliittisen eliitin keinotekoisesti tekemästä jaosta.⁴⁶

Populistisessa ajattelussa eliitin nähdään unohtaneen kansan todellisen tahdon. Saadakseen takaisin itsemääräämisoikeutensa, kansan tulee luottaa populistiseen johtajaan, joka saa tavallisten ihmisten äänen kuuluviin ja tuo demokratian takaisin. Populistisissa liikkeissä johtajaan luotetaan huomattavasti vallalla olevaa eliittiä enemmän ja karismaattinen johtaja nähdään yhtenä ”meistä”.⁴⁷

Politiikan filosofi Jean-Werner Müller muistuttaa kuitenkin, että kaikki kansaan vetoaminen ja poissuljettujen puolustaminen ei ole populismia. Oleellista populismissa on näkemys osasta kansasta kansana ja ajatus, jossa vain populistit tunnustaa todellisen kansan edun. Populismissa keskeistä on erottelu meihin ja muihin eli aitoon kansaan ja turmiolliseen eliittiin. Ensin mainittujen etujen ajaminen tai siihen uskomisen moraalisiin perusteisiin on kaikista oleellisinta populismissa. Lisäksi populismi rakentaa identiteettiä, jonka avulla saadaan rakennettua voimakas yhteenkuuluvuuden tunne. Yleisesti populismi herättää nimenomaan voimakkaita tunteita niin puolesta kuin vastaan. Niiden myötä saadaan herätettyä poliittisesti ei aktiivinen aines ja tuotua se myös mukaan politiikkaan.⁴⁸

Populismiin ja erityisesti maahanmuuttovastaisten puolueiden retoriikkaan liittyy lisäksi ajatus oman kulttuurin vaalimisesta ja turvaamisesta. Jokaisella on oikeus historian ja perinteen mukaisen kulttuurin ylläpitämiseen ja se on osa myös yhteistä hyvää. Oman kulttuurin vaaliminen kääntyy nationalismiin myötä myös eksklusiiviseksi muiden ”ei osa meidän kulttuuriamme” vihamieliseksi torjumiseksi.⁴⁹

Populismi voidaan perustellusti nähdä myös ideologiana, liikkeenä tai poliittisena tyylinä. Ideologian ongelmana kuitenkin on, ettei populismilla todellisuudessa ole ideologioille tunnusomaista yhtenäistä oppijärjestelmää, jonka varaan poliittinen toiminta rakennetaan. Populismi liitetään tunnetuista ideologioista erityisesti konservatismiin ja nationalismiin, mutta toisaalta se voidaan yhdistää myös sosialismiin ja moniin muihin ideologioihin, jotka vaihtelevat ajan ja paikan mukaan. Sen vuoksi käsitteelle on hyvin vaikea löytää

---

⁴⁶ Albertazzi & McDonnell 2008, 2–4; Wejnert & Woods 2014, 12.

⁴⁷ Albertazzi & McDonnell 2008, 6.

⁴⁸ Albertazzi & McDonnell 2008, 6; Müller 2017, 37–38, 42.

⁴⁹ Albertazzi & McDonnell 2008, 6.

yhtenäistä ideologista taustaa, joka sopisi ympäri maailman esiintyvään populismiin. Lisäksi sen merkkihenkilöt ovat usein enemmän kansallisia kuin kansainvälisiä.⁵⁰

Ideologisen määrittelyn haastavuuden vuoksi monet tutkijat ovat alkaneet Ben Stanleyyn kaltaisesti määritellä populismia ohueksi ideologiaksi eli jotain muuta aatetta täydentävänä ideologiana. Tällöin sillä ei ole yhtenäistä kokonaisnäkemyistä siitä, miten asiat yhteiskunnassa tulisi järjestää, mutta se rakentuu kuitenkin selkeän ydinkäsitteen eli kansan tahdon toteuttamisen ympärille.⁵¹ Aikaisemmin populismin haasteena nähty kyky käyttää erilaisia ideologioita onkin sen vahvuus ja selittää sen vaikutusvaltaa ja kytkeä niitä hyvin erilaisiin liikkeisiin. Vaikka populismia itseään ei ajattele ideologiaksi, on kuitenkin selvää, että sillä on paljon tekemistä ideologioiden kanssa.

Osa tutkijoista on ratkaissut kysymykset populismista ideologiana myös määrittelemällä sen poliittiseksi esiintymistavaksi ja retoriikaksi. Paris Aslanidis on kritisoinut Cas Mudden populismimääritelmän ideologisuutta ja nimeää itse populismin diskursiiviseksi kehykseksi. Diskursiivisessa kehyksessä populismi nähdään tapana ymmärtää maailmaa ja ilmaista itseään, niin että rakennetaan vastakkainasettelua eliitin ja kansan välille. Tällöin kyse on diskurssista eikä ideologiasta.⁵²

Ajatus populismista poliittisena tyylinä korostaa ajatusta, jossa politiikan mediajulkisuuden lisääntymisen nähdään vaikuttaneen esiintymistaitojen, ulkoisen habituksen ja yksityiselämän korostumiseen. Kansalaiset lähinnä seuraavat poliittista esitystä median välityksellä yleisödemokratialle tyypillisesti passiivisina.⁵³

Populismin näkemisenä poliittisena tyylinä vahvuus on siinä, että tällöin populismin monimuotoisuus voidaan selittää hyvin. Ongelmia syntyy määrittelyn laajuudesta, sillä sen mukaan jokainen voi vaihtelevasti olla populistisesti poliittisesta sijoittumisesta, agendasta tai puolueesta riippumatta.⁵⁴ Lisäksi määrittely kompuroi sen vahvassa ideologiavastaisuudessa. Tarvitaan nimenomaan ryhmien vastakkainasettelua, jotta poliittinen tyyli muuttuu populistiseksi. Vastakkainasettelu on aina ideologista.

Populismissa on myös kyse myös politisaatiosta eli asioiden tuomisesta politiikan piiriin. Tällöin populismi on vaikea nähdä pelkkänä poliittisena tyylinä tai retoriikkana. Poliitti-

---

⁵⁰ Herkman 2019, 37.

⁵¹ Stanley 2008, 107.

⁵² Aslanidis 2016, 88–104; Herkman 2019, 41.

⁵³ Herkman 2019, 42–43.

⁵⁴ Herkman 2019, 41.

nen tyyli liittyy vahvasti poliittiseen liikkeeseen, joita ei synny ilman jonkinlaista ideologiaa tai arvopohjaa. Siksi onkin tärkeää erottaa ideologia ja ideologisuus toisistaan. Populismi ei ole ideologia, mutta se on ideologista. Populismia tuetaan ideologialla ja se perustuu vahvoihin moraalisiin perusteluihin. Esimerkiksi maahanmuuttovastaisten puolueiden kontekstissa kansakunnan tärkeyttä perustellaan nationalistisella ja nativistisilla ideologioilla. Nativismilla tarkoitetaan kiihkeän vihamielistä suhtautumista ulkomaalaisuutta ja kaikkea kansalliselle yhteenkuuluvuudelle uhkaksi koettuun kohtaan.⁵⁵

Ideologian ja retorisen tyylin lisäksi populismi voidaan nähdä poliittisena liikkeenä. Populismissa on poikkeuksetta kyse vastakkainasettelusta, jossa kansa asetetaan vastakkain jonkin muun ryhmän esimerkiksi eliitin tai maahanmuuttajien kanssa. Matti Wiberg määrittelee populismin protestiliikkeeksi, joka ennemmin vastustaa kuin tuottaa uusia vaihtoehtoja.⁵⁶

Liikkeenä sitä ei voi kuitenkaan typistää vain yhden tyyppiseksi liikkeeksi. Toisaalta joskus populismi liittyy enemmänkin henkilöön kuin liikkeeseen tai poliittisen liikkeen alkutaipaleeseen. Sen vuoksi voikin sanoa, että politiikassa aina ja niin myös populismissa, ideologia, poliittinen tyyli ja liike nivoutuvat merkitsevällä tavalla yhteen.⁵⁷

Politiikan filosofi Ernest Laclau lähestyi jo 1970-luvulla populismin ideologista monikasvoisuutta artikulaatioteorian avulla. Hän lähestyy populismia prosessina ja pitää populismin tulkitsemista liikkeeksi tai ideologiaksi ongelmien alkujuurina. Laclau näkee populismin poliittisen prosessin logiikkana, jossa aiemmin unohdettuna itseään pitänyt ihmisryhmä tunnistaa itsensä poliittisena toimijana, määrittelee itsensä kansaksi ja asettuu jotakin ryhmää vastaan. Populismissa on viime kädessä siten kyse meistä ja muista eli identiteetin rakentamisesta.⁵⁸

Myös Juha Herkmanin populismimääritelmä lähtee populismin ymmärtämisestä ilmiön (ideologia, liike) sijasta prosessina. Koska populismissa on kyse voimakkaasta vastakkainasettelusta, kuvaa prosessi populismin rakentumista paremmin. Lisäksi kun populismia katsoo poliittisena itsemäärittelyä meistä ja muista, ahmii se helposti sisäänsä erilaiset ilmiöt kuten ideologiat, henkilöt ja liikkeet.⁵⁹

---

⁵⁵ Betz 2017, 335; Herkman 2019, 45, 61.

⁵⁶ Herkman 2019, s. 46, Wiberg 2011, 16–17.

⁵⁷ Herkman 2019, 46, 49–50.

⁵⁸ Herkman 2019, 53.

⁵⁹ Herkman 2019, 60–61.

Cas Mudden populismin määritelmä selittää hyvin populismia, sillä siinä nousee monipuolisesti esille käsitteen keskeisin sisältö. Kansa, ryhmittymien muodostuminen ja niiden välinen vastakkainasettelu, vastakkainasettelun taustalla häilyvä ideologisuus sekä populismin rooli politiikassa saavat kaikki tarpeellisen osansa määritelmässä. Lisäksi ajatus populismin ideologisuudesta ohuena ideologiana on perusteltua. Populismin liika ymmärtäminen ideologiana ei selitä ilmiötä oikein, sillä siitä puuttuu selkeä opinkappaleiden määritelmä. Mutta populismi hyödyntää ideologioita tavalla, jolla se saa herätettyä nukuvat ja politiikasta ulossuljetut takaisin politiikan piiriin. Populismi ei pärjää koskaan täysin yksinään vaan sekoittuu jokaisessa muodossaan johonkin toiseen ideologiaan.

Populismin voi siten nähdä olevan sekoitus poliittista prosessia, ideologiaa, tyyliä ja liikettä. Se mihin populismi painottuu, riippuu kontekstista, jossa populismi syntyy. Ideologisia motiiveja ja merkityksiä voidaan aina analysoida taustasyiden avulla. Populismissa tavoite on kansan tahdon toteuttaminen ja populisteilla on vahva näkemys siihen, että heidän näkemyksensä edustaa kansaa. Populismi siten enemmän kuin tapa tehdä politiikkaa, mutta vähemmän kuin ideologia.

1.4.2. Maahanmuuttovastaiset puolueet

Tutkimuksessa käytetään termiä maahanmuuttovastainen kuvaamaan eurooppalaisia oikeistopopulistisia ja äärioikeistolaisia puolueita. Määritelmä perustuu politiikantutkija Meindert Fennaman analyysiin, jossa hän esittää, että eri maissa puolueilla on hyvin erilaisia painotuksia ja historioita. Osa puolueista on syntynyt natsi- tai neonatsipohjalle, jolloin ne sopivat kiistatta äärioikeiston kuvaukseen. Tämä ei päde kuitenkaan läheskään kaikkiin oikeistopopulistisiin puolueisiin. Esimerkiksi Perussuomalaiset ei pohjautu natsi- tai fasistijärjestöihin, vaan ne ovat keskittyneet muilla tavoin eksklusiivisen politiikan luomiseen. Puolueessa ytimenä on ollut keskustavasemmistolainen antielitismi, joka on kääntynyt yhä vahvemmin kohti nativistista populismia.⁶⁰ Vaikka Itävallan vapauspuolue on entisten natsien perustama, ei sekään pohjautu selkeästi kansallissosialismiin. Fenneman mukaan puolueita yhdistävä tekijä onkin niiden maahanmuuttovastaisuus radikaalien taloudellisten, etnisten tai sosiaalisten kysymysten sijaan. Sen vuoksi Fennema on päättänyt kutsua puolueita nimenomaan maahanmuuttovastaisiksi puolueiksi esimerkiksi äärioikeiston sijaan.⁶¹

Maahanmuuttovastaisuus määrittävänä tekijänä sopii erityisesti Perussuomalaisten ja Itävallan vapauspuolueen kontekstiin, sillä maahanmuutto on ollut molemmille puolueille

---

⁶⁰ Hatakka 2019, 20.

⁶¹ Fennema 2005, 1–2.

hyvin määrittävä tekijä koko niiden olemassaolon ajan. Oman aikarajaukseni sisällä molemmat puolueet ovat vastustaneet jyrkin sanakääntein maahanmuuttoa, elintasopakolaisuutta ja eri kulttuurien sekoittumista. Lisäksi puolueet liittävät ympäristö- ja ilmasto-temat kysymyksiin maahanmuutosta ja eksklusiivisesta politiikasta.

Etenkin Perussuomalaisten osalta keskustelua käydään edelleen siitä, onko puolue äärioikeistolainen vai ei. Vaikka tutkimuksessa olennaista on ymmärtää oikeistopopulismia ja maahanmuuttovastaisten puolueiden agenda, ei tässä tutkimuksessa pyritä ottamaan kantaa siihen, ovatko puolueet äärioikeistolaisia, oikeistopopulistisia tai jotakin muuta. Termi maahanmuuttovastainen puolue kuvaa tutkimuskohteena olevia puolueita hyvin ja pitää sisällään lukuisia eri suuntauksia.

1.4.3. Ilmastodenialismi, ilmastokansallismielisyys ja ilmastokonservatiivisuus

Tässä tutkielmassa ilmastopolitiikka määritellään samoin kuin saksalaisen ajatushautomo Adelphin tekemässä tutkimuksessa *Convenient Truth: Mapping climate agendas of right-wing populist parties in Europe*. Ilmastopolitiikka on toimintaa, jonka tarkoituksena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjen syntymistä ja parantaa hiilinieluja. Toimiksi voidaan lukea esimerkiksi erilaiset ilmastotavoitteet, päästökauppa, energiapolitiikka, uusiutuvien energiamuotojen tukeminen sekä energiatehokkuutta ja sähköistä liikkuvuutta lisäävät lait.⁶²

Monet ilmastonmuutokseen suhtautumista tutkivat tutkimukset keskittyvät ilmastodenialismin eri tasojen tutkimiseen. Ilmastonmuutoksen vastustamisesta puhuttaessa usein mielikuvana on selkeä ilmastodenialismi ja ilmastonmuutoksen todistavan tieteenalan vankka kritisointi. Uudemman tutkimuksen valossa denialismi on kuitenkin maailmanlaajuisesti ajateltuna hiipumassa.⁶³

Nykyisten tutkimusten mukaan ilmastonmuutokseen suhtautumiseen vaikuttavat enemmän poliittiset asenteet kuin toisinpäin. Etenkin ilmastotonmuutoksen torjumisen kustannukset ovat nykyisin tärkeämpiä kuin itse konflikti ilmastotieteen kanssa. Ilmastopolitiikan voisi siis sanoa siirtyneen ilmastotieteen skeptisistä ilmastonmuutoksen poliittisen suunnittelun kritisointiin.⁶⁴ Näin ilmastonmuutoksesta on tullut yhä vahvemmin osa puolueiden ideologiaan perustuvaa politiikkaa.⁶⁵ Tässä tutkimuksessa ideologia ymmärretään

---

⁶² Schaller & Carius 2019, 13.

⁶³ Cann, Raymond 2018, 434; Vihma, Reischl, Andersen & Gerglund 2020, 24.

⁶⁴ Cann, Raymond 2018, 434.

⁶⁵ Vihma, Reischl, Andersen & Gerglund 2020, 2.

Andrew Heywoodin määritelmän mukaan. Ideologia on enemmän tai vähemmän yhtenäinen ajatuskokonaisuus, joka luo pohjan järjestäytyneelle poliittiselle toiminnalle, oli tarkoitus sitten säilyttää, muokata tai kaataa valtaa pitävä järjestelmä. Se pitää sisällään näkemyksen olemassa olevasta järjestyksestä, yleensä maailmankuvan muodossa, mallin halutusta tulevaisuudesta ja vision ”hyvästä yhteiskunnasta” sekä selittää miten poliittinen muutos voidaan ja pitää tehdä.⁶⁶

Ulkopoliittisen instituutin (UPI) vuonna 2020 tekemässä raportissa kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa vastustavat populististen puolueiden on esitetty omaavan politiikassaan karkeasti jaoteltuna jonkin alla olevasta kolmesta argumenteista tai yhdistelmiä niistä.⁶⁷

1. Ilmasto(tieteen)denialistit: Ilmastonmuutos ei ole totta, joten toimenpiteiden tekemiselle ei ole syytä.
2. Ilmastokansallismieliset: Me emme ole ne, joiden tulisi toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.
3. Ilmastokonservatiivit: Meidän tulisi toimia vain, jos kustannukset ovat minimaaliset.

Ilmastodenialismia on esiintynyt aina ilmastotieteen olemassaolon aikana ja organisoidut ilmastotieteen vastaiset kampanjat ovat vaikuttaneet julkiseen keskusteluun. Ilmastodenialismissa olennaista ovat näkemykset ilmastonmuutoksen todenperäisyyden ja ihmislähtöisyyden kieltämisestä tai sen uhan vähättelystä. Ilmastonmuutos voidaan myös nähdä todellisena ja ihmisen aiheuttamana, mutta sen uhkaa ei tunnisteta. Päin vastoin sen voidaan nähdä olevan jopa positiivisena ilmiö.⁶⁸

Ilmastodenialistit pyrkivät julkisessa keskustelussa usein heikompiosaisen rooliin sanoakseen ”totuuden valtaapitäville”. Osa denialisteista on muun muassa vakuuttunut ilmastotieteilijöiden olevan osa poliittista vasemmistoa ja ajavan autoritääristä taloudellisen ja yhteiskunnallisen sääntelyn lisäämistä ja yksilönvapauden rajoittamista ilmastonmuutoksen varjolla.⁶⁹

Ilmastokansallismieliset taas tunnustavat ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen olemassaolon ja sen aiheuttaman merkittävän uhan, mutta oman maan tai esimerkiksi EU:n toimia ei pidetä tarpeellisina. Maahanmuuttovastaiset ilmastonationalistiset puolueet

---

⁶⁶ Heywood 2017, 10.

⁶⁷ Vihma, Reischl, Andersen & Gerglund 2020, 21–22.

⁶⁸ Vihma, Reischl, Andersen & Gerglund 2020, 22.

⁶⁹ Schaller & Carius 2019, 10; Vihma, Reischl, Andersen & Gerglund 2020, 22–23.

käyttävät tyypillisesti argumenttia ”oma maa tuottaa vain pienen osan maailman päästöistä, joten ilmastonmuutoksen hillintätoimet eivät tee merkittävää vaikutusta kansainvälisessä mittakaavassa”. Kehittyneissä maissa oma teollisuus nähdään ekotekona, koska jo pelkät päästömääräykset ja lainsäädäntö ovat huomattavasti kehittyviä maita tiukempia. Näin ollen oma työ on jo tehty ja syyttävä sormi osoittaa kohti Kiinaa. Maan odoteaankin tekevän päästövähennyksissä suurin työ.⁷⁰

Maahanmuuttovastaiset ilmastokansallismieliset puolueet ovat nousseet useissa maissa maidensa suosituimmiksi tai suosituimpien puolueiden joukkoon. Esimerkiksi Ruotsidemokraatit ja Perussuomalaiset ovat nousseet gallupien ykkösiksi. Menestys on muuttanut maiden poliittista kenttää ja keskustelua ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehtävistä toimista.⁷¹

Kolmantena ryhmänä ovat ilmastokonservatiivit eli ryhmä, joka tunnustaa ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen todenperäisyyden, mutta näkevät nykyiset toimet ja lainsäädännön riittävinä ilmastonmuutoksen hallinnassa. Ilmastokonservatiivit eivät kiellä ilmastotoimien tarkoituksellisuutta, vaan kritisoivat vallalla olevan eliitin taloudellisia ja poliittisia keinoja kohdata ilmastonmuutos ongelmana. Ryhmä näkee ilmastotyön jo tehdyt positiiviset vaikutukset esimerkiksi energiatehokkuuden ja ilmanlaadun paranemiseen. Ilmastokonservatiivit antavat erityisesti painoarvoa teknologialle ja markkinavoimille, ja toivovat niiden korjaavan ongelmat omatoimisesti. Fokus on ilmastonmuutoksen kustannuksien sijaan politiikan ja kustannusten riskeissä. Valtioiden ja monikansallisten organisaatioiden lisätoimet saatetaan nähdä positiivisesti, mutta vain taloudellisten kustannusten jäädessä minimaalisiksi. Konservatiivit pyrkivät profiloitumaan erityisesti ilmasto-keskustelun realisteiksi ja järkevän politiikan tekijöiksi vastapuolen ilmastohysterian ja panikoinnin sijaan.⁷²

Ilmastokansallismielisyys- ja konservatiivisuus ovat olleet Euroopassa nousussa viime vuosina, sillä yleinen käänös kohti nationalistisempaa politiikkaa on johtanut myös ilmastonmuutoksen osalta lyhytnäköiseen oman edun ajamiseen tähtäävään politiikkaan.⁷³ Seitsemässä EU-maassa, kuten Itävallassa ja Italiassa, maahanmuuttovastaiset puolueet ovat nousseet 2019 hallitusvastuuseen, mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Samoin Euroopan parlamentissa kaudella 2014–2019 maahanmuuttovastaisten puolueiden

---

⁷⁰ Vihma, Reischl, Andersen & Gerlund 2020, 22–23.

⁷¹ Schaller & Carius 2019, 1–6.

⁷² Vihma, Reischl, Andersen & Gerlund 2020, 22–23.

⁷³ Kulin, Johansson Sevä & Dunlap 2021, 1–2; Vihma, Reischl, Andersen & Gerlund 2020, 22, 26.

15 % paikkaosuus oli suurempi kuin kertaakaan 30 vuoteen. Puolueiden nousu on auttamattomasti muuttanut poliittista agendaan niiden saadessa enemmän puheaikaa ja noustessa neuvotteluissa sekä komiteoissa suurempiin rooleihin. Puolueita yhdistävä tekijä on niiden nationalistinen ja maahanmuuttovastainen politiikka, joka peilautuu myös ilmastokeskusteluun.⁷⁴ Puolueet ovat etäännyneet avoimesta ilmastotieteen vastustuksesta, vaikka puolueiden retoriikassa ja strategisissa liikkeissä on silti vielä myös denialismin piirteitä.⁷⁵ Keskustelua käydään yhä vahvemmin oman maan edun ja monikansallisen päätöksenteon välisenä köydenvetona.⁷⁶

Schaller ja Carius ovat löytäneet oikeistopopulismin ja ilmastonmuutoksen suhdetta käsittelevässä tutkimuksessaan kolme asennetyyppiä, joita puolueet käyttävät ilmastokeskustelussa. Ensimmäinen on denialistinen tai skeptinen eli hyvin lähellä jo aikaisemmin mainittua ilmastodenialismia. Puolueet kyseenalaistavat tieteellisen konsensuksen inhimillisen aiheuttamasta ilmastonmuutoksesta tai hylkäävät tieteellisen todistusaineiston ilman perusteltuja syitä. Tutkimuksen mukaan Itävallan vapauspuolue kuuluu tähän kategoriaan.⁷⁷

Toinen kategoria on toimettomasti tai varauksellisesti suhtautuvat. Puolueilla ei joko ole asemaa ilmastokeskustelussa tai ne antavat asialle vain vähän painoarvoa. Asenne voi liittyä niiden taustaan yhden asian liikkeenä, ilmastonmuutoskeskustelun puutteeseen kotimaisissa tai puolueen sisäiseen jakoon. Myös maahanmuuttovastaisissa puolueissa saattaa olla vihreä siipi, joka pitää yllä keskustelua esimerkiksi metsittämisestä tai uusiutuvan energian käytön lisäämisestä. Puolueiden virallisissa ohjelmissa mielipidettä ilmastonmuutokseen ei kuitenkaan tarkenneta. Puolueet usein myös korostavat päästöjen aiheuttamien ilmakehämuutosten epävarmuutta.⁷⁸

Kolmas asennetyyppi on myöntäväiset, johon tutkimus laittaa esimerkiksi Perussuomalaiset. Puolueet tukevat tieteellistä konsensusta ilmastonmuutoksesta ja tunnistavat uhat, joita se voi aiheuttaa. Puolueille tyypillistä on vaatia muita maita toimimaan ilmastonmuutoksen estämiseksi. Samaan aikaan kuitenkin oman maan ilmastotoimet jäävät vaatimattomiksi. Esimerkiksi Perussuomalaiset ovat todenneet, että ilmastonmuutos ja ilmastohaasteet ovat totta, mutta globaaleja haasteita. Kaikki myöntäväiset puolueet (Unkarin

---

⁷⁴ Schaller & Carius 2019, 1–6, 21–23.

⁷⁵ Vihma, Reischl, Andersen & Gerglund 2020, 26.

⁷⁶ Schaller & Carius 2019, 1–6, 21–23.

⁷⁷ Schaller & Carius 2019, 10.

⁷⁸ Schaller & Carius 2019, 11.

Fidez ja Latvian Kansallinen liitto) Euroopassa ovat hiljattain olleet hallitusvastuussa, mikä osaltaan on saattanut vaikuttaa niiden maltillisiin ilmastokantoihin.⁷⁹

2. Maahanmuuttovastaiset puolueet ja ympäristö: Itävallan vapauspuolueen ja Perusuomalaisen puolueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan ajallinen kehitys

Yleinen Euroopassa vallitseva ajatus on, että maahanmuuttovastaiset puolueet suhtautuvat nuivasti ympäristönsuojeluun ja suhteessa muihin suuriin puolueisiin, sen kannattajista suuri osa ei ajattele ilmastonmuutosta merkittävänä uhkana.⁸⁰ Ilmastonmuutoksen kontekstissa maahanmuuttovastaisissa puolueissa skeptisyys tieteellisen tiedon oikeellisuudesta on tutkitusti laajempaa kuin muissa puolueissa⁸¹, mutta tekee silti liian suuria yksinkertaistuksia. Maahanmuuttovastaiset puolueet eroavat laajalti toisistaan ja sen vuoksi niiden suhtautumisessa ympäristö- ja ilmastokysymyksiin on merkittäviä eroja. Maahanmuuttovastaisien puolueiden ympäristökantoihin vaikuttavat esimerkiksi niiden poliittinen asemoituminen, liikkeen tausta, puoluesysteemi sekä media⁸².

2.1. Maahanmuuttovastaisien puolueiden suhde ympäristö- ja ilmastopoliikkaan

Maahanmuuttovastaiset puolueet tekevät moninaista politiikkaa ilmasto- ja ympäristöteemojen kanssa. Keskeinen asia niissä on teemojen välineellinen rooli politiikan teossa. Ilmastopoliitikalla maahanmuuttovastaiset puolueet pyrkivät esimerkiksi vahvistamaan kansallista politiikkaa ja irrottautumaan kansainvälisestä yhteistyöstä. Huoli ilmastonmuutoksesta sidotaan osaksi maahanmuuttovastaisista nationalismia, jossa kansallisen edun ajaminen myös ilmastopoliitiikan osalta hyödyttää maahanmuuttovastaisien puolueiden kannatusta. Esimerkiksi kansainvälisten sopimusten nähdään edistävän Euroopan integraatioprojektia ja siten heikentävän kansallisvaltioita. Maahanmuuttovastaisien puolueiden kannattajat usein vastustavat ylikansallista päätöksentekoa, jolloin esimerkiksi Pariisin ilmastopöytäkirja tai Euroopan Unionin yhteiset ilmastotavoitteet eivät saa kannattajakunnassa aikaan kannatusta. Puolet maahanmuuttovastaisista puolueista muun muassa vastusti Euroopan parlamentin mandaattienestysesityksessä EU:lle annettavaa mandaattia neuvotella Pariisin ilmastopöytäkirjasta.⁸³

---

⁷⁹ Schaller & Carius 2019, 12.

⁸⁰ Forchtner 2020, 7–8.

⁸¹ Edvardsson Björnberg, Karlsson, Gilek, Hansson 2017, 229–241.

⁸² Forchtner 2020, 1–2.

⁸³ Schaller & Carius 2019, 14, 21–23, 63; Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 21–26.

Suurin osa eurooppalaisista maahanmuuttovastaisista puolueista ei näe yhteyttä eteläisten kehittyvien maiden ilmaston lisääntyneen vaihtelun, talouskehityksen ja muuttoliikkeen lisääntymisen sekä ilmastonmuutoksen aiheuttaman maailmanlaajuisen ympäristön huononemisen välillä. Ranskan kansallinen rintama, FPÖ ja Italian Lega ovat Schallerin ja Cariuksen tutkimuksessa ainoat, joiden nähdään noteeraavan kehitys. Ne kuitenkin käsittelevät ilmastonmuutosta lähinnä keinona perustella laitonta maahanmuuttoa ja antaa ilmastopakolaisille laillinen oikeus turvapaikkaan.⁸⁴

Ympäri Eurooppaa maahanmuuttovastaiset puolueet ovat myös ilmaisseet huolensa ympäristön pilaantumisesta ja vaatineet toimia tilanteen parantamiseksi.⁸⁵ Ilmastonmuutokseen totena suhtautuvat maahanmuuttovastaiset puolueet ovatkin Schallerin ja Cariuksen mukaan usein enemmän huolissaan paikallisen luonnon ja ympäristön tilasta, kuin ongelman kansainvälisestä näkökulmasta. Esimerkiksi FPÖ, Ranskan Kansallinen liittouma, Kreikan Kultainen aamunkoitto ja Bulgarian Kansallinen liike puhuvat vihreälle patriotisille tyypillisesti paikallisen ympäristön puolesta, mutta suhtautuvat globaaleihin kysymyksiin negatiivisesti. Ranskan Kansallinen liittouma näkee epävarmuudella ihmisen aiheuttamaan ilmastonmuutokseen, mutta samaan aikaan työstää kunnianhimoista kansallista ympäristönsuojelusuunnitelmaa.⁸⁶ Lisäksi Euroopan parlamentissa yleisesti ympäristöä koskevat asiat saavat maahanmuuttovastaisilta puolueilta enemmän kannatusta kuin ilmastopolitiikka. Tästä esimerkkinä on muun muassa EU:n biodiversiteettistrategia, johon suhtauduttiin huomattavasti positiivisemmin kuin ilmastonmuutokseen liittyviin aloitteisiin.⁸⁷

Maahanmuuttovastaiset puolueet eivät ole perinteisesti lähestyneet ympäristökysymyksiä strategisesti niihin profiloituen saadakseen kannatusta. Ympäristökysymyksillä on kuitenkin merkittävä rooli puolueissa, sillä maa ja maisema linkittyvät olennaisesti ajatukseen kansakunnasta.⁸⁸ Ympäristöpolitiikkaan ja deliberatiivisen demokratian tutkimukseen erikoistunut tutkija John Dryzek on määritellyt neljä puolueiden tapaa asemoitua ympäristökysymyksissä, jotka pätevät myös maahanmuuttovastaisiin puolueisiin. Suhtautuminen voi olla ongelmanratkaisukeskeistä eli ongelmat esimerkiksi ympäristön tuhoutumisen osalta tunnustetaan, mutta ratkaisuksi ei nähdä tarvittavan radikaaleja toimia.

---

⁸⁴ Schaller & Carius 2020, 41.

⁸⁵ Schaller & Carius 2020, 39–40.

⁸⁶ Schaller & Carius 2019, 11, 31, 39.

⁸⁷ Schaller & Carius 2020, 39–40.

⁸⁸ Forchtner 2020, 6.

Toinen tapa suhtautua keskittyy rajojen ja selviytymisen käsitteisiin. Tarve radikaalimille askelille tunnustetaan, mutta toimenpiteet tehdään selkeästi teollistuneen yhteiskunnan pohjalta. Kolmas näkemys taas painottaa talouden ja ympäristökysymysten mahdollisuutta kulkea käsikkäin. Käsitys on valtaa tekevä nykyajan Euroopassa. Neljäs tapa on vihreä radikalismi, joka hylkää teollisen yhteiskunnan ja painottaa äärimmäisiä ympäristönsuojelukeinoja.⁸⁹

Maahanmuuttovastaisten puolueiden ympäristökäsitykset voidaan käsitteellistää lisäksi myös ekonaturalismiksi, eko-orgaanisuudeksi ja ekoautoritarismiksi. Ekonaturalismilla tarkoitetaan käsitystä, jossa luonto nähdään pohjana kaikelle. Se piirtää pohjapiirroksen sosiaalisesta järjestyksestä, johon yhteiskuntien on nojattava. Eko-orgaanisuudelle ei ole vakiintunutta suomenkielistä termiä, mutta viitataan tässä tutkielmassa käsitteeseen *eco-organicism* eko-orgaanisuudella. Sillä tarkoitetaan näkemystä, jossa yhteiskunta on elävän orgaanin tavoin koko ajan liikkeessä ja järjestyy ”luonnollisuuteen” perustuen. Rajattu kansa on siis ekosysteemin tavoin suljettu kokonaisuus. Ekoautoritarismi peräänkuuluttaa tarvetta voimakkaalle valtiolle ekokriisin hoidossa.⁹⁰

Näistä ensimmäinen ja toinen ovat Euroopassa huomattavasti viimeistä enemmän esillä. Luonto- ja ympäristöteemat linkittyvät merkittävällä tavalla puolueiden edustamiin ideologioihin. Ympäristöllä on maahanmuuttovastaisessa ideologisessa ajattelussa rooli, jonka avulla luodaan linkkejä ihmisen ja ympäristön, perinteen, kotimaan ja kansallisuuden välille. Luonnonsuojelu tukee maahanmuuttovastaisten puolueiden ajatusta kotimaasta, joka kuuluu tietylle suljetulle ihmisryhmälle. Ajatukset usein perustuvat kansallismaiseman suojeluun, joka on osa kansan ja kulttuuriperinnön symbolista suojelua. Kansallismaisema on oleellinen osa puolueiden tärkeänä pitämää kulttuurista säilyttämistä. Luontoon liittyvä politiikka on samaan aikaan siis politiikkaa identiteetistä.⁹¹

Maahanmuuttovastaisten puolueiden suhtautumisen ilmastonmuutokseen voidaan nähdä nousevan kolmesta tekijästä. Ne vetoavat globalisaation käänköpuolen häviäjiin eli niihin, jotka ovat jääneet kehityksen kelkasta. Se tekee tiliä pienen jälkitekollisen yhteiskunnan globaalin talouden rakennemuutoksen marginalisoiman ryhmän kanssa, joka pelkää menettävänsä elantonsa esimerkiksi fossiilisen teollisuuden alasajon myötä. Lisäksi kansan ja eliitin välille pyritään rakentamaan ideologinen vastakkainasettelu, sillä eliitti sääntelee

---

⁸⁹ Dryzek 2012, 15–17.

⁹⁰ Forchtner 2020, 8.

⁹¹ Forchtner 2020, 1–2.

ilmastonmuutokseen liittyvää päätöksentekoa epäilemättä.⁹² Maahanmuuttovastaisten puolueiden voi siten nähdä käyttävän ilmastonmuutosta muun politiikkansa perusteena.

Lisäksi maahanmuuttovastaisten puolueiden ympäristöajattelu ilmentyy kolmen ulottuvuuden kautta: esteettisyyden, symbolisuuden ja materialismin. Ensimmäinen tarjoaa luonnosta kuvan nautittavana ja arvostettavana paikkana. Näkemys tulee esiin nykypäivänä esimerkiksi negatiivisena suhtautumisena tuulivoimaloihin, jotka pilaavat kansallismaiseman. Symbolinen näkemys taas takertuu ajatukseen tietyn ihmisryhmän oikeudesta jonkin alueen hallintaan ja ryhmän kulttuurin eroavaisuudesta muihin ryhmiin. Tähän liittyy vahvasti ajatus alkuperäisen kansallisen yhteisön yhteydestä tiettyyn paikkaan, jota esimerkiksi ilmastopakolaisuus uhkaa. Ilmastonmuutos voidaan nähdä myös salajuonena vallan keskittämiseksi esimerkiksi Euroopan Unionille ja näin valtioiden suvereniteetin heikentymiseksi. Materialismiin painottuva näkemys taas näkee maan resursseina taloudelle ja kehitykselle. Valtioiden tulee olla riippumattomia muista ja sillä usein perustellaankin hiilen, ydinvoiman tai uusiutuvien polttoaineiden merkitystä omavaraisuudelle. Riippuen kansallisista luonnonvaroista.⁹³

Yllä olevan vuoksi ei ole mitenkään yllättävää, että monesti maahanmuuttovastaiset puolueet kantavat huolta ympäristön suojelusta. Ne keskittyvät kuitenkin turvaamaan paikalliset ja kansalliset edut, jotka globalismi on vaarantanut. Maahanmuuttovastaiset puolueet vastustavat globaalia päätöksentekoa peläten sen rapauttavan kansallista itsemääräämisoikeutta. Ongelma kuitenkin on ilmastonmuutoksen kaikkia ja kaikkea koskevassa luonteessa. Ilmastonmuutoksen torjuminen tarvitsee yhteistyötä ja perustuu pääosin kansainväliseen yhteistoimintaan.⁹⁴ On lisäksi mielenkiintoista, miten äärioikeistolle hyvin tärkeät teemat, kuten väestönkasvu ja ilmastopakolaisuus, eivät ole johtaneet ilmastonmuutoksen täysmittaisiin torjuntayrityksiin.

2.2. Perussuomalaisten ympäristö- ja ilmastopolitiikan kehitys 2005–2019

Vuosina 2005–2019 Perussuomalaisten ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa on leimannut pessimismi. Puolue ei kiellä ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen olemassaoloa, mutta sitä ei myöskään nähdä Suomea koskevien merkittävimpien uhkien joukossa. Puolueen ensimmäinen varsinainen ympäristö- ja energiapolitiikkaohjelma julkaistiin vasta

---

⁹² Forchtner 2020, 8–9.

⁹³ Forchtner 2020, 8–9.

⁹⁴ Forchtner 2020, 8–9.

tammikuussa 2019.⁹⁵ Sitä ennen aiheita on käsitelty maaseutu- ja vaaliohjelmien yhteydessä sekä budjettiehdotuksissa. Kasvaneesta roolista huolimatta ilmastopolitiikka ei ole puolueen asialistan keskiössä, vaan useimmiten osana jotakin muuta kokonaisuutta.

Perussuomalaisille ilmastopolitiikan reiluus ja oikeudenmukainen taakanjako ovat ensiarvoisen tärkeitä. Perussuomalaiset vetoaa globalisaation käänköpuolen häviöihin eli niihin, joita laajentuvat vapaat markkinat ja ylikansallinen päätöksenteko eivät hyödyttäneetkään. Puolue luo kansan ja eliitin välistä ideologista vastakkainasettelua, jossa eliitin nähdään riistävän tavallisia ihmisiä. Kuten muutkin maahanmuuttovastaiset puolueet, keskittyy PS turvaamaan paikalliset ja kansalliset edut, jotka globalisaatio on näiden puolueiden mukaan vaarantanut. Ilmastomuutoksen osalta globalisaatiota ja materialismia onkin helppo vastustaa, sillä yksinkertaistettuna ne ovat luoneet suuren osan ilmastomuutoksesta.⁹⁶

Ilmastomuutokseen aiheena kulminoituu Perussuomalaisten ärtymys päätöksentekovalan ja kansallisen suvereniteetin valumisesta pois omista käsistä. Puolue pyrkii rakentamaan Suomen riippumattomuutta muista valtioista ja kasvattamaan suvereniteettiaan suhteessa Euroopan Unioniin. Keskeisimpänä puolueen ajatuksena on, että ilmastopolitiikasta ei saa aiheutua haittoja suomalaisille, Suomen taloudelle eikä kilpailukyvyille. Lisäksi Suomen mahdollisuuksia tehdä merkittäviä toimia pidetään hyvin pieninä ja jopa turhina.⁹⁷

Vaikka Perussuomalaiset ajoittain suhtautuvat nihkeästi ilmastomuutokseen ja siihen liittyviin hillitsemis- ja sopeuttamistoimiin, voidaan kuitenkin selkeästi sanoa, että puolueen virallinen linja ei ole ilmastodenialistinen. Schallerin ja Cariuksen tutkimuksen mukaan PS on itse asiassa yksi Euroopan ilmastomyönteisimmistä maahanmuuttovastaisista puolueista⁹⁸. Tutkimuksessa jaoteltiin eurooppalaiset oikeistopopulistiset puolueet eli puolueet, jotka yhdistävät ”oikeistolaisia” konservatiivisia tai taantumuksellisia näemyksiä populistiseen retoriikkaan ja eliitinvastaisuuteen, kolmeen kategoriaan niiden ilmastosuhtautumisen perusteella. Perussuomalaiset kuuluivat ryhmään ”myöntäväiset” eli

---

⁹⁵ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2019/01/Ymparisto_ja_energiapolitiikka_15.1.2019.pdf> [luettu 9.3.2020]; Perussuomalaisen poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

⁹⁶ Forchtner 2020, 8–9; Perussuomalaisten poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

⁹⁷ Perussuomalaisten poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

⁹⁸ Schaller & Carius 2019, 11.

puolueisiin, jotka uskovat ilmastonmuutoksen olemassaoloon ja tunnistavat siitä aiheutu-
vat uhat maailmalle ja omalle maalle.⁹⁹ Myöntyväisiin kuuluu tutkimuksen mukaan Pe-
russuomalaisten lisäksi vain Unkarin Fidesz ja Latvian kansallinen liittouma. Myöntyväi-
sille tyypillistä on peräänkuuluttaa ilmastonmuutoksen globaalia luonnetta, mutta samaan
aikaan jättää oman maan ilmastotoimet heikoiksi. PS:n puheenjohtaja Jussi Halla-aho on
muun muassa todennut että ”[i]lmastonmuutos on tosiasia ja ilmasto-ongelmat ovat to-
dellisia, mutta ne ovat globaaleja haasteita.”¹⁰⁰ Nurinkurista suhtautumisesta onkin, että
ilmastonmuutos nähdään globaalina ongelmana ja se halutaan myös selvittää globaalisti.
Samaan aikaan kansainvälisille toimijoille ei kuitenkaan olla valmiita luovuttamaan pää-
täntävaltaa sen hallitsemiseksi.¹⁰¹

Luvussa 2.1. esitellystä John Dryzeikin neljästä määritelmästä puolueiden asemoitumi-
sesta ympäristökysymyksissä ensimmäinen, toinen ja kolmas tapa sekoittuvat Perussuo-
malaisten politiikassa ja kuvaavat parhaiten puolueen tapaa asemoitua ympäristökysy-
myksissä. 2010-luvun alkupuolella PS tunnistaa ympäristön tilan muutokset, mutta rat-
kaisuksi ei nähdä tarvittavan radikaaleja toimia. Vuosien 2011 ja 2015 maaseutupoliitti-
sissä ohjelmissa puolue esimerkiksi toteaa, ettei hyväksy ympäristösyillä harjoitettavaa
kehittämisselitystä liikenteen osalta. Mitä pidemmälle 2010-lukua kuljetaan, sitä vah-
vemmin puolueen ajattelu siirtyy kohti kolmatta näkemystä. Tarve radikaalimmille aske-
lille tunnustetaan, mutta toimenpiteet tehdään selkeästi teollistuneen yhteiskunnan poh-
jalta. 2017 ja 2019 ohjelmissa voidaan jo nähdä viitteitä talouden ja ympäristökysymysten
mahdollisuudesta kulkea käsikkäin. Esimerkiksi 2017 kunnallisvaaliohjelmissa nähdään
kokonaisvaltainen urakoiden, hankkeiden ja investointien läpikäynnin tuottavan kestäviä
taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia ja 2019 talouspoliittisessa ohjel-
massa Suomen kilpailukykyä huolehtimisesta pidetään samalla hyvänä ilmastopolitiik-
kana, ”kunhan Suomen energiantuotanto pysyy vähäpäästöisenä.”¹⁰²

---

⁹⁹ Schaller & Carius 2019, 12.

¹⁰⁰ Halla-aho: Julkisen talouden pitää elää suu säkkiä myöten – ”Emme voi paikata jatkuvaa budjettiali-
jäämää velanotolla”. Suomen Uutiset 20.5.2018. <[Halla-aho: Julkisen talouden pitää elää suu säkkiä
myöten – ”Emme voi paikata jatkuvaa budjettialijäämää velanotolla” - Suomen Uutiset](#)> [luettu 1.4.2021]

¹⁰¹ Frochtner 2020, 8–9; Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015. <[Talouspoliittinen.pdf \(perus-
suomalaiset.fi\)](#)> [luettu 9.3.2020]; Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma 2019 <[Eduskuntavaalioh-
jelma-2019.pdf \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 22.12.2020]; Perussuomalaisten poliittiset ohjelmat, ks.
lähdeluettelo.

¹⁰² Dryzek 2012, 15–17; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011. <[https://www.perussuomalai-
set.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_maaseutuohjelma_2011.pdf](#)> [luettu 9.3.2020];
Perussuomalaisten kuntavaaliohjelma 2017. <[Perussuomalaiset Kuntavaaliohjelma 2017.pdf](#)> [luettu
23.3.2021]; Perussuomalainen talouspolitiikka 2019. <[PS talouspoliittinen-ohjelma 2019_1.pdf \(perus-
suomalaiset.fi\)](#)> [luettu 28.3.2021]; Perussuomalaisten poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

Tutkimuksen tarkasteluaikana puolueen linjassa on nähtävissä selkeää ajallista kehitystä. Soinin puheenjohtajuuden 1997–2017 aikana puolue nojasi selkeästi maaseutuun ja Suomen Maaseudun puolueen (SMP) perintöön. SMP ajoi yhteiskunnan ja talouden rakennemuutoksen jalkoihin jääneiden maaseudun asukkaiden ja erityisesti pienviljelijöiden asiaa vastustaen kaupunkien ja politiikan eliittiä.¹⁰³

Ympäristö- ja ilmastoteemojen osalta Perussuomalaisten ohjelmissa keskustelua käytiin nimenomaan maatalouden hyvinvoinnin ja työllisyyden näkökulmista. Niin luonnon kuin maaseudun asukkaiden hyvinvoinnin ajateltiin kumpuavan tehokkaasta pienviljelijästä. Toisaalta jo vuoden 2007 eduskuntavaaliohjelmassa puolue toteaa Perussuomalaisten haluavan ”-- jättää ympäristön tuleville sukupolville parempana kuin minä sen itse saimme. Puhdas ympäristö kokonaisuudessaan muodostaa maamme arvokkaimman luonnonvaran.” Ohjelmassa puhutaan laajalti saastuneiden happamoituneiden järvien entisöimisestä, ilmanpuhtauden turvaamisesta ja Suomen sekä EU:n maataloustuotannon tukien kehittämisestä suuntaan, jossa parhaan tuen saa kestävän kehityksen periaatteita noudattaessa.¹⁰⁴ Maataloustukien perustaminen kestävän kehityksen periaatteille on merkittävän kunnianhimoinen vaade aikaansa nähden. Muuten argumentit ovat hyvin perinteisiä nationalistiselle puolueelle, jolle kotimaan suojelu on prioriteettilistan kärjessä. Puolueen ohjelmissa kantavana teemana onkin ympäristösuojelun näkeminen ikään kuin kotimaan suojeluna.¹⁰⁵

Tavallisen suomalaisen puolustamisen rinnalle nousi kansallisen edun ja itsemääräämisoikeuden vaatimus maahanmuutto- ja EU-kysymyksissä Jussi Halla-Ahon mukaan tulon myötä 2007–2012. Kysymys on näkynyt esimerkiksi energiaomavaraisuuden vaateessa, jota ei vielä 2005–2010 nähty erityisen tärkeänä, mutta joka on noussut perussuomalaisen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan keskiöön 2010-luvulla.^{106 107}

Toinen kantava teema Perussuomalaisen puolueen ohjelmissa on työllisyyden ja teollisuuden kilpailukyvyyn sekä huoltovarmuuden parantaminen, joiden jalkoihin ilmastota-

---

¹⁰³ Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 47–48.

¹⁰⁴ Perussuomalaiset rp. eduskuntavaaliohjelma 2007. <[Eduskuntavaaliohjelma 2007 \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 24.3.2021]

¹⁰⁵ Schaller & Carius 2019, 1–18.

¹⁰⁶ Perussuomalaiset rp. Eduskuntavaaliohjelma 2007; Perussuomalaiset rp. Kunnallisvaaliohjelma 2008. <[Kunnallisvaaliohjelma 2008 \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 24.3.2021]; Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2009. <[Microsoft Word - PerusS EU-vaaliohjelma 2009.doc \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 28.3.2021].

¹⁰⁷ Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 47–48.

voitteet ovat jääneet. Etenkin 2010-luvun alkupuolella ilmastotavoitteiden ajateltiin heikentävän teollisuutta, eikä sen tuomia mahdollisuuksia otettu huomioon. Perussuomalaisessa vaihtoehtobudjetissa 2014 puolue penää johdonmukaista, kohtuuhintaiseen energiaan tähtäävää energiapolitiikkaa, joka tukee työllisyyttä, talouskasvua, kilpailukykyä sekä ostovoimaa ja edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta.¹⁰⁸ Näkemykset ovat tyypillisiä ilmastokansallismieliselle ajattelulle, jossa ilmastonmuutos usein ohitetaan tai nähdään tavallista kansaa kurittavana ja siksi vastustettavana asiana. 2015 jälkeen ääni on kuitenkin muuttunut ja erityisesti ilmastonmuutosta hillitsevien teknologioiden kehitys ja puupohjaiset tuotteet nähdään Suomen vientivaltteina.¹⁰⁹ Perussuomalaisessa puolueessa politiikka keskittyy tuottamaan ”järkevää” ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa, niin, että tavallinen veronmaksaja ei siitä kärsi.¹¹⁰

Vuodesta 2015 lähtien ilmastotavoitteet ovat olleet selkeästi enemmän esillä puolueen politiikassa, ja ilmastonmuutoksella on myös perusteltu erilaisia ratkaisuja. Ilmastokeskustelun kasvavasta roolista ja vakavasti otettavista kannanotoista huolimatta puolueessa on myös nähty selkeän denialistisia kannanottoja. Kannanotot painottuvat nimenomaan aikaan, jolloin ilmastokeskustelu on vakiinnuttanut paikkansa Perussuomalaisessa politiikanmuodostuksessa eli vuoden 2015 jälkeen. Europarlamentaarikko Teuvo Hakkarainen on esimerkiksi kiistänyt EU:n ympäristövaliokunnassa tieteellisen näytön ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen olemassaolosta¹¹¹. Suomen Uutisissa lehden päätoimittaja ja Perussuomalaisten kunnallis- ja eduskuntavaaliehdokas Matias Turkkila on levittänyt salaliittoteoriaa ilmastonmuutokseen liittyen. Hänen mukaansa valtamedian ja valtaapitävien puolueiden vaikutusvallan vähetessä ne ovat alkaneet lietsoa valheellista ilmastopaniikkia ja pyrkivät sillä saamaan valtansa takaisin.¹¹² Puolueessa esiintyvä ilmastodenialismi ei ole aiheuttanut puolueen sisällä toimia.

Osissa asiakysymyksistä näkyy myös PS:n tarve olla eri mieltä medianäkyvyyden vuoksi. Karkeat ja denialistiset ulostulot kiinnittävät huomiota ja lisäävät siten puolueen näkyvyyttä. Esimerkiksi 2017 Perussuomalaisten puoluetöimiston työntekijä Matti Putkonen

---

¹⁰⁸ Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti 2014. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/10/Varjobudjetti_2014_lopullinen.pdf> [luettu 9.3.2020]

¹⁰⁹ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

¹¹⁰ Perussuomalainen vaihtoehtobudjetti 2014; Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015; Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 11, 19–52.

¹¹¹ ”Teuvo Hakkarainen kiisti ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen EU:n ympäristövaliokunnassa”. Maaseudun Tulevaisuus, 23.7.2019. <[Teuvo Hakkarainen kiisti ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen EU:n ympäristövaliokunnassa - Kotimaa - Maaseudun Tulevaisuus](#)> [luettu 27.3.2021]

¹¹² ”Päätoimittajalta: Seuraa lapsijohtaja Gretaa – mikä voisi mennä pieleen?” *Suomen Uutiset*, 27.9.2019. <[Päätoimittajalta: Seuraa lapsijohtaja Gretaa - mikä voisi mennä pieleen? - Suomen Uutiset](#)> [luettu 27.3.2021]

kertoi tuulivoiman räjäyttävän lepakoita. Putkonen on itsekin myöhemmin myöntänyt, että väite ei perustunut mihinkään ja sillä oli tarkoituksena vain saada mediahuomiota.¹¹³

Mitä edemmäs 2010-lukua käydään, sitä enemmän ympäristö- ja ilmastokysymyksien kannanotoissa pyritään juuri erottumaan mediassa ja erityisesti muista puolueista. Suomessa pääosin suurimmat puolueet ovat samaa mieltä suurista ilmastomuutokseen liittyvistä kysymyksistä. Perussuomalaiset ovat ainoita, jotka eroavat linjasta, esimerkiksi ilmastomuutoksen vakavuuden, tuulivoiman kannatuksen tai taakanjakokysymysten osalta. 2010–2016 Perussuomalaiset ajavat turvetuotannon lisäämistä ja kivihiilen käytön vähentämistä energiaomavaraisuuden takaamiseksi. 2018 puolueen mielipide kivihiilestä on kuitenkin muuttunut ja sen käytön vähentämistä ei enää esitetä. Päätöstä perustellaan huoltovarmuuden ylläpitämisellä, mutta se näyttää todellisuudessa vastustavan muiden puolueiden koventuneita kannanottoja kivihiiltä koskien ja 2019 hyväksymää kivihiilestä irtautumista koskevaa päätöstä.¹¹⁴

Jussi Halla-Ahon siirryttyä puheenjohtajaksi ilmastomuutoskeskustelu on myös saanut uusia näkökulmia. Se on tullut selkeästi suurempaan rooliin, mutta sävyttynyt myös vahvasti puolueen muilla keskeisillä teemoilla. Esimerkiksi maahanmuuton vastustus on tuonut mukanaan ilmastopakolaisuuden ilmastovaikutusten ja globalisaation haittailmiöt ilmastotullien ja -verotuksen pohdinnan. Puolueen EU-vaaliohjelmassa 2019 todetaankin globalisaation vaikutuksista:

”Tarvitsemme kokonaan uudenlaisen ajattelu- ja toimintatavan, jotta pääsimme eroon globalisaation ja ”kiinailmiön” haitallisista vaikutuksista. Talouden globalisaatiota ja tavaroiden vapaata liikkumista on ryhdyttävä purkamaan määräämällä ilmastovero tuontituotteille yleensä ja sakkovero pahimpien saastuttajien tuontituotteille. Tämä parantaa Suomen kilpailukykyä ja työllisyyttä.”¹¹⁵

Halla-Ahon puheenjohtajuuden aikana ilmastonationalistiset argumentit ovat tulleet selkeästi Perussuomalaisen politiikan keskiöön. Esimerkiksi joulukuussa 2018 kahdeksan

---

¹¹³ ”Politiikan ABC: Räjählevät lepakot oli erinomainen "rapalan viehe", "Mä heitin sen sinne toimittajamereen ja hups, tarttui!". *Yleisradio*, 26.2.2017. <<https://yle.fi/uutiset/3-9470514>> [luettu 22.12.2020]

¹¹⁴ Forchtner 2020, 8–9, Perussuomalaisten poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

¹¹⁵ Perussuomalainen EU-politiikka 2019. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2019/04/Eu_vaaliohjelma_PS_2019.pdf> [luettu 10.3.2020]
; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

puoluetta julkisti yhteisen ilmastopoliittisen tavoiteohjelman. Perussuomalaiset olivat ainoa puolue eduskunnasta, joka ei ohjelmaan sitoutunut. Ohjelma sisälsi tavoitteina muun muassa ilmaston lämpenemisen rajoittamisen 1.5 asteeseen, hiilineutraaliuden saavuttamisen vuoteen 2050 mennessä ja kasvihuonekaasujen vähentämisen 50 %:lla vuoteen 2030 mennessä vuoden 1999 tasoon verrattuna. PS perusteli ohjelman ulkopuolelle jättäytymistä ilmastonationalistisilla perusteilla. Puolue kritisoi muita puolueita siitä, että ne asettivat tavoitteita ilman konkreettisia suunnitelmia ja hintalappuja niiden saavuttamiseksi. Perussuomalaisten pääargumentti oli kuitenkin ilmastotavoitteiden epärealisuus Suomelle. Ohjelman tavoitteiden toteutuessaan ne aiheuttaisivat Suomeen merkittävää työttömyyttä ja kokonaispäästöjen kasvua. Muut EU maat hyötyvät Suomen heikkenevästä asemasta ja toisaalta myös hiilivuoto kolmansiin maihin voimistuu.¹¹⁶

Lisäksi Halla-Ahon puheenjohtajuus on tehnyt puolueen linjasta selkeästi maahanmuuttokriittisemmän. Maahanmuuttovastaisia mielipiteitä ei enää ainoastaan suvaittu, vaan ne tulivat myös kuulluksi ja alkoivat hallita politiikan tekoa.¹¹⁷ Perussuomalaisille maahanmuutto ja pakolaisuus olivat olleet keskeisiä teemoja jo pitkään, mutta uutena politiikan agendalle nousi kuitenkin 2019 ilmastopakolaisuuden vastustaminen, jossa pakolaisuutta vastustetaan päästönäkökulmasta, sillä pohjoisessa eläminen kuluttaa enemmän energiaa. Puolueen ympäristö- ja ilmastopoliittisessa ohjelmassa 2019 todetaan muun muassa, että ”--monien muiden vaikeuksien lisäksi pakolaisten asuttaminen pohjoiseen lisää myös hiilijalanjälkeä.”¹¹⁸

Aihetta on käsitelty myös Perussuomalaisten ajatuspaja Suomen Perustan 2019 julkaisemassa Ympäristörealistin käsikirjassa, jossa Perussuomalaisten puoluesihteeriksi 2019 valittu Simo Grönroos avaa ilmastopakolaisuutta. Hän esittää kirjassa väitteen, jossa väestön muuttopaine ei niinkään synny ilmastonmuutoksen aiheuttaman elintilan tuhoutumisen vuoksi vaan elinkeinorakenteen muuttumisen myötä. ”*Sen sijaan, että ilmastonmuutoksen aiheuttamat ”helvetin tulet” polttaisivat maan asumiskelvottomaksi, toimii mekanismi ennemminkin niin, että ilmaston lämpeneminen aiheuttaa muutoksia siinä, minkälaisen elinkeinojen harjoittaminen on taloudellisesti mielekäästä.*”¹¹⁹ Hän vertaa ilmastopakolaisuuden mekanismeista Suomen 1960-luvun rakennemuutokseen ja maaseudun

---

¹¹⁶ Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 50–51.

¹¹⁷ Vihma, Reischl, Andersen & Berglund 2020, 47–48.

¹¹⁸ Forchtner 2020, 8–9; Perussuomalaisten poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

¹¹⁹ Grönroos 2019, 74.

tyhjenemiseen. Hän näkee, että maatalouden kannattamattomaksi muuttuminen on verrattavissa nykyiseen ilmaston muuttumiseen ja siitä aiheutuvaan viljelyn vaikeutumiseen.¹²⁰

Grönroos on väitteessään osittain oikeassa, sillä ilmastonmuutos ei aiheuta kaikille alueille äärimmäisiä olosuhteita, joiden myötä viljely kävisi mahdottomaksi. Sen sijaan ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöitä ja esimerkiksi kuivuutta, joiden myötä viljely voi käydä mahdottomaksi, esimerkiksi Grönroosin mainitseman Afrikan alueella. Kun tähän yhtälöön lisätään maanosan pääelinkeinoksi maatalous ja vähäiset resurssit kehittää viljelyteknologiaa, käy elämän edellytykset melko ahtaalle. Lisäksi kehittyneet maat ovat vastuussa suurimmasta osasta maailman kumulatiivisista päästöistä eli toisin sanoen ovat ongelman juurisyy.¹²¹ Tämän vuoksi Grönroosin argumentin sekä Perussuomalaisten ilmastotyön oikeudenmukaisuusvaateen voi monelta osin kyseenalaistaa.

Lisäksi Grönroosin ilmastonmuutoksen vertaus rakennemuutokseen on ontuva. 1960-luvun maatalouden kannattamattomuuden voidaan nähdä johtuneen poliittisista päätöksistä ja yhteiskunnan rakenteen muutoksista, ei ilmaston luomasta uudesta tilanteesta. Merkittävä ero onkin siinä, että ilmastopakolaisuudessa kysymys ei ole elinkeinon harjoittamisen kannattamattomuudesta vaan pidemmän päälle silkasta mahdottomuudesta.

2.3. Itävallan vapauspuolueen ympäristö- ja ilmastopolitiikan kehitys 2005–2019

Itävallan vapauspuolueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikka on Perussuomalaisten tapaan kehittynyt paljon vuosien 2005 ja 2019 välillä. Puolueella ympäristöteemat ovat olleet huomattavan pitkään esillä, mutta ilmastonmuutoksen osalta tilanne on toinen. Poliittisissa ohjelmissa FPÖ:llä ei ole nähtävissä suoraa lisääntyvää kehitystä teemoista, vaan ilmasto- ja ympäristöpolitiikka aaltoilevat melko paljon. Ne eivät myöskään ole puolueen asialistan keskiössä, vaan useimmiten osana jotakin muuta kokonaisuutta.

Itävallan vapauspuolueen suhtautumista ilmastonmuutokseen ja siihen liittyviin hillitsemis- ja sopeuttamistoimiin voidaan Schallerin ja Cariuksen tutkimuksen mukaan kutsua denialistiseksi tai skeptiseksi. Denialisteille ominaista on epäillä ihmistoiminnan vaiku-

---

¹²⁰ Grönroos 2019, 73-78.

¹²¹ Grönroos 2019, 73-78; "Who has contributed most to global CO2 emissions?" Our World in data - verkkosivut. <[Who has contributed most to global CO2 emissions? - Our World in Data](#)> [luettu 1.4.2021]

tusta ilmastonmuutokseen tai yksiselitteisesti torjua todisteet ihmisen aiheuttamasta ilmastonmuutoksesta. Schallerin ja Cariuksen mukaan Itävallan vapauspuolue torjuu ajatuksen ilmastonmuutoksesta, vaikka siltä on viime aikoina nähty myös myönteisiä argumentteja. Tutkimus näkee, että myönteiset argumentit perustuvat vain kotimaisten uusiutuvien energiamuotojen myötä saatavan energiaomavaraisuuden tukemiseen. Schaller ja Carius painottavat johtopäätöksensä pohjana ilmastodenialistisia argumentteja, joita puolueen johtohenkilöt ovat esittäneet ja joita käsitellään tässä tutkimuksessa luvussa 2.3.¹²²

Ilmastodenialismin ei voi kuitenkaan sanoa näkyvän Itävallan vapauspuolueen poliittisissa ohjelmissa. Puolueen suhtautuminen ilmastonmuutokseen menee ohjelmien osalta enemmän Schallerin ja Cariuksen määrittelyssä toimettomien ja varautuneiden kategoriin, jossa puolueilla ei ole mielipidettä ilmastonmuutoksesta tai ne antavat aiheelle vain vähän merkitystä. FPÖ ei pitkään mainitse ilmastonmuutosta edes sanatasolla ja ensimmäinen maininta tulee puolueen ohjelmaan vasta vuonna 2015. Ennen kuin ilmastonmuutoksesta on alettu puhua, on puolue kuitenkin harjoittanut jo politiikkaa, jolla ilmastonmuutosta voidaan hillitä. Esimerkiksi puolueen voimakas tavoite siirtyä uusiutuviin energiamuotoihin voidaan lukea tällaiseksi. Lisäksi 2015 energiastrategiassa käydään perusteellisesti ilmastonmuutos ja sen syntymekanismi läpi sekä perustellaan, miksi uusiutuva energia on ilmastosyistä tarpeellista.¹²³

Ilmastonmuutos ei kuitenkaan itsessään saa suurta huomiota puolueen ohjelmissa, ja niistä voidaan lukea, että kotimainen uusiutuva energia on ilmastonmuutoksen torjumisen sijaan ensisijainen tavoite.¹²⁴ Itävallan vapauspuolueen retoriikassa yleisesti ilmastonmuutosta pidetään lähinnä keinona perustella laitonta maahanmuuttoa ja antaa ilmastopakolaisille laillinen oikeus turvapaikkaan. Esimerkiksi Herbert Kickl on todennut, että ilmastonmuutos ei saa olla syy toivottaa pakolaisia tervetulleeksi Itävaltaan.¹²⁵ Maahanmuuton ja ilmastoteemojen yhteys ei kuitenkaan tule esiin puolueen ohjelmista.

Välinpitämätön asennoituminen ilmastonmuutokseen näkyy myös puolueen suhtautumisessa ympäristömuutoksiin. Niiden ei nähdä johtuvan ilmastonmuutoksesta vaan enemmänkin ihmisen ajattelemattomasta toiminnasta. Puolueen voi nähdä edustavan vihreää

---

¹²² Schaller & Carius 2019, 10–11, 76.

¹²³ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Schaller & Carius 2019, 11, 76.

¹²⁴ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Schaller & Carius 2019, 11, 76.

¹²⁵ ”Kickl: Klimawandel darf niemals ein anerkannter Asylgrund werden“. FPÖ:n verkkosivut. <Kickl: Klimawandel darf niemals ein anerkannter Asylgrund werden – Freiheitliche Partei Österreichs (fpoe.at)> [luettu 13.4.2021]

patriotismia, jossa ympäristönsuojelulle annetaan merkittävä painoarvo, mutta ilmastonmuutokselle ei.¹²⁶ Totutusta yhtälöstä, jossa ihmisen toiminta aiheuttaa ilmastonmuutoksen, joka taas aiheuttaa ympäristön tilan heikkenemisen, jää ilmasto-osuus ikään kuin kokonaan välistä.

Lisäksi ilmastolle positiivisia toimenpiteitä lähestytään monesti jostain muusta kuin sen itsensä näkökulmasta. Talous ja työllisyys sekä Itävallan suvereniteetin turvaaminen ovat läpi koko tarkastelujakson olleet puolueen keskeisimmät tavoitteet. Lisäksi suurina teemoina Itävallan vapauspuolueella ovat maatalous ja energiaomavaraisuus.¹²⁷

Luvussa 2.1.esitellystä John Dryzekin ympäristökysymyksiin asemoitumista käsittelevässä mallissa, ensimmäinen, toinen ja kolmas tapa sekoittuvat Itävallan vapauspuolueen politiikassa ja kuvaavat parhaiten puolueen tapaa asemoitua ympäristökysymyksissä. 2005–2010 FPÖ tunnistaa ympäristön tilan muutokset, ja pyrkii ratkaisemaan niitä kunnianhimoisesti talousjärjestelmän muokkaamisella. Tavoitteena on talousjärjestelmä, jossa ekologisesti kestävä ympäristönsuojelu ja kestävä talouden kehitys voivat kulkea käsikkäin. Vuoden 2010 jälkeen puolueen ympäristöpolitiikka kuitenkin taantuu, ja muistuttaa Dryzekin mallissa ensimmäistä kategoriaa, eli ympäristön tilan muutokset tunnistetaan, mutta varsinaisille toimenpiteille ei nähdä tarvetta.¹²⁸

2010-luvun edetessä ympäristöpolitiikka alkaa kuitenkin taas kehittyä ja esimerkiksi 2015 puolue esittää ympäristöpohjaiseen verotukseen siirtymistä. Itävallan vapauspuolueen ja ÖVP:n yhteisessä hallitusohjelmassa näkyy lisäksi jo talouden ja ympäristönsuojelun rinnakkain kulkeminen. Siitä huolimatta puolueen politiikan ei varsinaisesti voi nähdä edelleenkaan vakiintuneen, vaan se on ikään kuin liikkeessä koko ajan.¹²⁹ Parlamenttivaaleissa 2013 ja EU-vaaleissa 2009, 2014 ja 2019 ympäristö- ja ilmastoteemoja ei mainita vaaliohjelmissa mitenkään.

Vuosien 2005–2010 puolueohjelma on ympäristötavoitteiden osalta selkeästi edistysellinen ja ylipäänsä teema on vahvasti siinä esillä. Ohjelma on vuosien 2005–2019 kaikista

---

¹²⁶ Schaller & Carius 2019.

¹²⁷ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005. <[Parteiprogramm Neu_230405 \(fbi-politikschule.at\)](#)> [luettu 20.3.2021]; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017. <[Layout 1 \(fpoe.at\)](#)> [luettu 17.3.2021]

¹²⁸ Dryzek 2012, 15–17; Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

¹²⁹ Dryzek 2012, 15–17; EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2009; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2013; EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2014; Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022. [Zusammen Fuer Oesterreich Regierungsprogramm 2017 - 2022.pdf \(fbi-politikschule.at\)](#)> [luettu 24.3.2021]; EU-Wahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

puolue- ja vaaliohjelmista eniten ympäristöasioihin orientoitunut ja tarjoaa mullistavia ratkaisuehdotuksia ympäristökriisiin. Huomionarvoista myös on, että ohjelma on päivitetty versio vuoden 1997 puolueohjelmasta, eli asioihin on kiinnitetty huomiota jo silloin. Ohjelmassa vaaditaan muun muassa talousjärjestelmän kokonaisvaltaista uudistamista ja pohjautumista ympäristöarvoihin ”ekologisen sukupolvisitoumuksen” avulla. Mallissa säädetään kestävästä taloudellisesta toiminnasta ja verotuksesta, niin että maan luonnonvarat ja ympäristö säilyvät myös seuraaville sukupolville. Lisäksi ohjelmassa annetaan merkittävää painoarvoa maan toiminnan yleiselle ekologiselle kestävyydelle myös talouden ulkopuolella.¹³⁰ Järjestelmää käsitellään tarkemmin luvussa 4.2.

Tarkastelujakson alkupuolella olevan vahvan ympäristöpoliittisen suuntauksen voi nähdä olevan perintöä puolueen merkittävän johtohahmon Jörg Haiderin ajattelusta. Haider vaikutti merkittävästi puolueen mielipiteenmuodostukseen, etenkin ollessaan puolueen puheenjohtajana 1986–2000.¹³¹ Vuoden 2005 puolueohjelma on kuitenkin julkaistu ensimmäisen kerran jo 1997 eli Haiderin ollessa puolueen johdossa.¹³²

2011 Itävallan vapauspuolue julkaisi uuden puolueohjelman, joka on voimassa edelleen. Siinä ympäristötavoitteet eivät ole lainkaan edeltäjänsä verrattavasti esillä. Kunnianhimoiset vaatimukset talousjärjestelmän ja verotuksen uudistuksista ovat jääneet kokonaan pois ja ohjelmassa puhutaan ympäristötavoitteista ylipäänsä hyvin vähän. Ympäristönsuojelua pidetään kuitenkin itävaltalaisen elämän jatkumisen elinehtona ja puolueen mukaan tuleville sukupolville on jätettävä kotimaa, joka on itsenäinen ja omaa ehjän ympäristön. Kestävyys ja luonnon monimuotoisuus nähdään tärkeinä teemoina, mutta niiden tukemiseksi ei ehdoteta mitään toimenpiteitä.¹³³

2010-luvun alun ja vuoden 2011 puolueohjelman vähäiselle ympäristösisällölle ei ole yhtä selkeää selitystä. Osaltaan voi ajatella, että puolueen jakautuminen muutti puoluetta ja siten myös sen poliittista sisältöä. Toisaalta ympäristöteemojen puuttuminen ei ole mitenkään ajalle tavatonta, sillä harvalla maahanmuuttovastaisella puolueella 2010-luvun alussa oli vahvaa ympäristöpoliittista linjaa¹³⁴.

---

¹³⁰ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

¹³¹ Karjalainen & Valta 2001, 56–80.

¹³² Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

¹³³ Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2011. <[Parteiprogramm der Freiheitlichen](#)> [luettu 18.3.2021]

¹³⁴ Schaller & Carius 2019, 1–12.

2010-luvun puolivälin jälkeen Itävallan vapauspuolueen politiikka on kuitenkin jälleen ollut muutosten keskellä. Tähän on osaltaan vaikuttanut Norbert Hoferin nousu puolueessa. Hänen ajattelunsa on ympäristö- ja ilmastopolitiikan osalta ”vihreää” ja hänen voikin sanoa edustavan Itävallan vapauspuolueessa vihreää patriotismia. Hoferin edustama politiikka näkyy esimerkiksi hänen 2015 yhdessä Dietrich Wertzin ja Michael Howanietzin kanssa laatimassa puolueen energiaohjelmassa. Ohjelmassa käydään yksityiskohtaisesti läpi FPÖ:n uusiutuvaan energiaan pohjautuvan energiapolitiikan tavoitteet sekä käsitellään ilmastonmuutoksen tieteellinen pohja.¹³⁵

Hofer on toiminut parlamentin kolmantena varapuheenjohtajana 2013–2017 ja 2017–2019 liikenne-, innovaatio- ja teknologiaministerinä. Hänen alaisuudessaan liikenne, innovaatio ja teknologiaministeriö julkaisi yhdessä kestävyuden ja turismin ministeriön kanssa ilmasto- ja energiastrategian (#mission2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie), joka esittelee kunnianhimoisen kestävyystiekartan.¹³⁶ Vuodesta 2019 alkaen Hofer on toiminut Itävallan vapauspuolueen puheenjohtajana Ibiza-skandaalin runneltua puolueen edellisen puheenjohtajan ja varakansleri Heinz-Christian Strachen.¹³⁷

Vaikka ilmastonmuutos tunnistetaan Itävallan vapauspuolueen energiapolitiikassa 2015, ei se kuitenkaan tarkoita teeman nousua puolueen poliittiseen keskiöön. Esimerkiksi 2017 parlamenttivaaliohjelmassa ilmastonmuutosta ei mainita lainkaan.¹³⁸ Päästöjen vähentämistä tai kestävyysteemoja käsitellään pääosin aina ympäristönsuojelun tai energiankäytön kontekstissa, mikä viittaa siihen, että ilmastonmuutosta ei nähdä itsessään uhkakuvana. Esimerkiksi 2017 parlamenttivaaliohjelmassa todetaan FPÖ:n luottavan energiantuotannossa kestävään kehitykseen ja puolue näkee kotimaisuusasteen myös ympäristönsuojelukysymyksenä: ”*Kotimaisten uusiutuvien energiamuotojen käyttö on varmin tapa saavuttaa ympäristönsuojelutavoitteet.*”¹³⁹ Ilmastonmuutosta sanana ei käytetä, vaikka

---

¹³⁵ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015.

¹³⁶ “#mission 2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie”; Ing. Norbert Hofer. Itävallan vapauspuolueen verkkosivut. <[Personen Detail – Freiheitliche Partei Österreichs \(fpoe.at\)](#)> [luettu 19.4.2021]

¹³⁷ *Ibiza-skandaalissa Itävallan vapauspuolueen puheenjohtaja Heinz-Christian Strache kuvattiin tekemässä vaihtokauppaa venäläisen oligarkin edustajan kanssa puolueen medianäkyvyydestä. Strache tarjosi vastineeksi puolueen medianäkyvyyden lisäämisestä vaaleissa Itävallan julkisia urakoita oligarkille.* (“Austria's 'Ibiza scandal': what happened and why does it matter?” *The Guardian*, 20.5.2019. <[Austria's 'Ibiza scandal': what happened and why does it matter? | Austria | The Guardian](#)> [luettu 2.4.2021])

¹³⁸ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Itävallan vapauspuolueen poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo

¹³⁹ Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

selkeästi puhutaan päästökysymyksistä ja toimista, jotka nimenomaan vaikuttavat ilmastomuutokseen hillitsevästi.

Lisäksi Itävallan vapauspuolueessa on nähty merkittävien johtohahmojen hyvin ilmastodenialistisia kannanottoja. Kannanotot ovat tulleet mukaan siinä vaiheessa, kun ilmastomuutos on tullut puolueen agendalle mukaan. Puolueen puheenjohtajana 2005–2019 toiminut Heinz-Christian Strache on todennut 2017 Grönlannin olleen joskus vihreä ja kasvaneen viiniköynnöksiä.¹⁴⁰ Lausahduksella hän viittasi ilmaston luonnolliseen vaihteluun, jonka myötä nykyinen ilmastokeskustelu osoittautuu propagandaksi.¹⁴¹

Puolueen parlamenttiryhmän ympäristöpuhemieheksi 2015 noussut Susanne Winter on myös kuohahduttanut ilmastodenialistisilla kannanotoillaan. Facebook-päivityksessään vuonna 2015 hän kutsui ilmastomuutosta valheiden korttitaloksi. Päivityksessä hän arvostelee tutkimuksia, jotka todistavat ilmastomuutoksen johtuvan ihmisistä, ideologiseksi pseudotieteeksi. Winterin kommentit herättivät mediassa vilkasta keskustelua, mutta puolueen sisällä niitä ei koettu ongelmaksi, vaikka puolueen samana vuonna julkaisema ympäristö- ja energiajulkaisu kertoo varsin erilaisesta politiikasta.¹⁴²

Itävallan vapauspuolueen verkkosivuilla on julkaistu myös uutinen, jossa haastatellaan Winteriä. Uutisessa Winter iloitsee ilmastomuutokseen kriittisesti suhtautuvien tutkijoiden kasvavasta joukosta. Winter ei usko kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n asettamaan kahden asteen tavoitteeseen eikä sen ylittämisestä aiheuttavaan merkittävään uhkaan ihmiskunnalle. Päästöjen hallinnassa olennaista on Winterin mukaan pysyä alle kaksinkertaisissa päästölukemissa vuoden 1900 tasoon nähden. Tämä ei teknisesti eikä taloudellisesti ole mitenkään ongelmallista.¹⁴³

Arvostettu itävaltalainen päivälehti Der Standard on lisäksi julkaissut Winteriä koskevan kirjoituksen yhteydessä Itävallan vapauspuolueen puoluetoimistosta saamansa vastauksen, jossa todetaan: ”*Kun tarkastellaan viime vuosisatoja, voidaan huomata nopeasti,*

---

¹⁴⁰ Die Legende vom Wein aus Grönland. Tagesschau, 9.6.2017. <[FPÖ-Chef Strache und die Klimadebatte: Die Legende vom Wein aus Grönland | tagesschau.de](#)> [luettu 26.3.2021]; Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; “FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel „Lügengebaude““. *Der Standard*, 9.8.2015. <[FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel "Lügengebäude" - FPÖ - derStandard.at › Inland](#)> [luettu 25.3.2021]

¹⁴¹ Die Legende vom Wein aus Grönland. Tagesschau, 9.6.2017. <[FPÖ-Chef Strache und die Klimadebatte: Die Legende vom Wein aus Grönland | tagesschau.de](#)> [luettu 26.3.2021]

¹⁴² “FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel „Lügengebaude““. *Der Standard*, 9.8.2015. <[FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel "Lügengebäude" - FPÖ - derStandard.at › Inland](#)> [luettu 25.3.2021]

¹⁴³ FPÖ-Winter: Meinungswandel bei Klimawandel. Itävallan vapauspuolueen verkkosivut. <[FPÖ-Winter: Meinungswandel bei Klimawandel – Freiheitliche Partei Österreichs \(fpoe.at\)](#)> [luettu 25.3.2021]

että ihmiset eivät ole voineet aiheuttaa lämpenemistä”.¹⁴⁴ Strachen, Winterin ja FPÖ:n puoluetöimiston lausunto ovat selkeässä ristiriidassa puolueen virallisten ohjelmien kanssa, mutta eivät ole aiheuttaneet puolueessa toimenpiteitä tai muuttaneet poliittisten ohjelmien sisältöä.

Vuoden 2019 vaalit ovat selkeästi ensimmäiset “ilmastovaalit” eli vaalit, joissa ilmastonmuutos on isona teemana esillä.¹⁴⁵ Tämä näkyy myös Itävallan vapauspuolueen vaaliohjelmassa, johon se on ottanut selkeät ilmastoteemat ensimmäistä kertaa vaaliteemoihinsa mukaan. Puolue on laatinut päästötavoitteet ja ilmastonmuutoksen olemassaolo myönnetään ensimmäistä kertaa suoraan puolueen vaaliohjelmassa, vaikka puolue samalla epäilee Euroopan tai Itävallan toimien merkityksellisyyttä.¹⁴⁶ Puolue on asettanut Itävallan tavoitteeksi 36 % kasvihuonekaasupäästövähennyksen vuoteen 2030 mennessä vuoteen 2005 verrattuna.¹⁴⁷ Lisäksi uusiutuvien energiamuotojen tuotannon tulee kattaa 2030 kansallinen sähkönkulutus. Tavoitteet nousevat FPÖ:n ja ÖVP:n hallituskaudella liikenne, innovaatio ja teknologiaministeriön yhdessä kestävyuden ja turismin ministeriön kanssa luodusta ilmasto- ja energiastategiasta. Norbert Hofer toimi ohjelman muodostuksen aikaan liikenne, innovaatio ja teknologiaministerinä ja siten ohjelmaa voi pitää ainakin puollittain hänen kädenjälkenään.¹⁴⁸

Vaaliohjelmassa nimetyt tavoitteet ovat kunnianhimoisia puolueelle, joka ei ole aikaisemmin asettanut numeerisia tavoitteita ilmasto- ja ympäristöpolitiikalleen. Lisäksi esimerkiksi liikenteen kohdalla puolue toteaa, että liikenne ei ole asia, jota voidaan käsitellä yksin: liikenne ja ympäristö ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja liikennepolitiikkaan on siten aina sisällytettävä ympäristönsuojelu. Merkityksellisiä ja kestäviä toimenpiteitä liikennepolitiikassa on tehtävä Itävallan ilmastostrategian puitteissa, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden vähentämisen tai sähköliikkuvuutta koskevan sääntelyn osalta.¹⁴⁹

---

¹⁴⁴ “FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel „Lügegebäude““. *Der Standard*, 9.8.2015. <[FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel "Lügegebäude" - FPÖ - derStandard.at](#)> Inland> [luettu 25.3.2021]; Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015.

¹⁴⁵ Ranking der meistdiskutierten Themen im TV-Wahlkampf zur Nationalratswahl in Österreich im Jahr 2019. Statista verkkosivut. <[Österreich - Meistdiskutierte Themen im TV-Wahlkampf zur Nationalratswahl 2019 | Statista](#)> [luettu 2.4.2021]; Wahlprogramm-Check: Wie klimafit sind die Parteien in Österreich? Global 2000 verkkosivut. <[Wahlprogramm-Check: Wie klimafit sind die Parteien in Österreich? | GLOBAL 2000](#)> [luettu 2.4.2021]

¹⁴⁶ Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

¹⁴⁷ Klima und Energie Wahlkabine. <[Klima & Energie Wahlkabine \(klimawahl.at\)](#)> [luettu 16.3.2021]

¹⁴⁸ “#mission 2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie”.

¹⁴⁹ Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

Vaikka tavoitteet ovat FPÖ:lle kunnianhimoisia, ne eivät täytä esimerkiksi Pariisin ilmas-
tosopimuksen tavoitteita ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseksi 1,5 asteeseen.¹⁵⁰

Katsoessa puolueen ilmastopolitiikan kehittymistä, on helppo sanoa, että puolueessa olisi
käyty valtataistelua ilmastodenialistien ja ilmastokonservatiivien/ -kansallismielisten vä-
lillä.¹⁵¹ Puolueen poliittisten ohjelmien perusteella ei voi kuitenkaan tällaista johtopää-
töstä tehdä, sillä tilanne on saattanut myös olla vanhan ja uuden välinen murroskohta.
Ilmastonmuutoksen tullessa voimallisemmin Itävallan yleiseen ja poliittiseen keskuste-
luun, se luonnollisesti vaikuttaa myös Itävallan vapauspuolueen poliittiseen agendaan.
Lisäksi taustalla vaikuttavat varmasti myös useat muut tekijät, joita ei tässä tutkimuksessa
pystytä kartoittamaan. Norbert Hoferin vaikutusta ei voi kuitenkaan jättää ulkopuolelle,
sillä hänellä on kaikesta huolimatta selkeästi ”vihreämpi” puoluejohtaja kuin edeltäjänsä.

Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaisen puolueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan
rakentumisessa on nähtävissä hyvin saman tyyppisiä piirteitä. Kumpiakin puolueessa
puolueen virallinen linja tunnustaa ilmastonmuutoksen ja ympäristökriisin olemassaolon.
Erona kuitenkin on puolueiden ilmiöille antama painoarvo. Kumpikaan tarkastelun koh-
teena olleista puolueista ei näe ilmastonmuutosta akuuttina uhkana, mutta Perussuoma-
laiset suhtautuu aiheeseen kuitenkin Itävallan vapauspuoluetta vakavammin. Molem-
missa puolueissa on myös merkittäviä vaikuttajia, joiden ilmastokannat ovat denialistisia.
Ympäristön tilan osalta FPÖ on puolueista selkeästi valvetuneempi ja käsittelee sitä
enemmän ohjelmissaan.

Erona puolueiden välillä on lisäksi ympäristö- ja ilmastoteemojen ajallinen kehitys. Pe-
russuomalaisissa aiheiden voidaan sanoa nousseen sen ohjelmissa pikkuhiljaa keskeisem-
pään rooliin. Itävallan vapauspuolueessa taas etenkin ympäristöön liittyvien teemojen
esillä olo on vaihdellut sykleissä, mutta ollut siitä huolimatta ollut vahvempaa kuin PS:n
ohjelmissa. Ilmastonmuutoskeskustelu taas on ollut Perussuomalaisia vähäisempää ja tul-
lut aiheena ylipäänsä myöhemmin poliittisiin ohjelmiin. Kokonaisuudessa voidaan sanoa,
että ajalliseen kehitykseen ovat vaikuttaneet paljon puolueiden menneisyys teemojen pa-
rissa, ideologiat sekä niiden johtohahmojen mielipiteet.

---

¹⁵⁰ Paris Agreement. Yhdistyneiden Kansakuntien verkkosivut. <[The Paris Agreement | UNFCCC](#)> [lu-
ettu 2.4.2021]

¹⁵¹ “#mission 2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie”; Nationalratswahlprogramm der
Freiheitlichen Partei Österreichs 2019, Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017, ÖVP-
FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022.

Mitä lähemmäs tarkasteluaikavälin loppua kohden puolueiden ohjelmissa mennään, sitä lähemmäs niiden politiikat ovat ilmasto- ja ympäristöteemojen osalta tulleet toisiaan. Poliittisessa keskustelussa kyseenalaistetaan vallalla olevan eliitin kyky toimia esimerkiksi ilmastokriisin edessä vaarantamatta oman valtion toimintaedellytyksiä. Lisäksi molemmissa puolueissa aiheet nähdään yleensä osana jotakin muuta kokonaisuutta, esimerkiksi taloutta, maahanmuuttoa tai valtioiden suvereniteettia. Ilmasto- ja ympäristökysymyksistä pyritään löytämään puolueen muulle politiikalle tukea.

3. Luontokuvan ideologisuus: Luonnollisuus ja perinteiset arvot ympäristö- ja ilmastopolitiikan perustana

Maahanmuuttovastaisessa ideologisessa ajattelussa luonnon avulla luodaan linkkejä ihmisen ja ympäristön, perinteen, kotimaan ja kansallisuuden välille. Luontokuvaan liittyy vahvasti nationalismi ja konservatismi. Maahanmuuttovastaisten puolueiden kuvauksissa luonto on usein jotain, jota ihminen ei ole pystynyt pilaamaan ja jota ajan henki ei ole vääristänyt. Luonto on alueellisesti rajattu kotimaa, jossa tietyt ihmiset ja sukupolvet elävät. Luonto luo linkin menneen, nykyisen ja tulevan välille. Luontosuhde on lisäksi jotain syntymässä saatua.¹⁵² Sekä Itävallan vapauspuolueen että Perussuomalaisen puolueen poliittiset ohjelmat perustuvat ilmasto- ja ympäristöpolitiikan osalta samankaltaiseen nationalismia, partiotismia ja konservatismia painottaviin ideologioihin. Erona puolueiden välillä on kuitenkin niiden tapa tuoda asia esille.

3.1. Kansallismielisyys ja kotimaan rakkaus luontokuvassa

Ympäristökysymyksillä on merkittävä rooli sekä Itävallan vapauspuolueen että Perussuomalaisen puolueen ideologisen puolen rakentumisessa, sillä maa ja maisema linkittyvät olennaisesti ajatukseen kansakunnasta. Ajatukset perustuvat kansallismaiseman suojeeluun (Heimatschutz), joka on osa kansan ja kulttuuriperinnön symbolista suojelua. Ympäristökäsitykset ovat lähimpänä eko-orgaanisuutta, jossa rajattu kansa nähdään kuuluvan tietylle alueelle ekosysteemin tavoin. Luonnonsuojelun tarve tukee ajatusta kotimaasta, joka kuuluu tietylle suljetulle ihmisryhmälle. Ympäristöllä on puolueiden ohjelmissa rooli, jonka avulla linkitetään ihminen ja ympäristö, perinteisiin, kotimaahan ja kansalli-

---

¹⁵² Forchtner 2020, 1–2, 4–5.

suuteen ja kansallismaisema onkin oleellinen osa puolueiden tärkeänä pitämää kulttuurista säilyttämistä. Luontoon liittyvä politiikka on samaan aikaan politiikkaa identiteettistä.¹⁵³

Perussuomalaisilla identiteetti rakentuu vahvasti suomalaisuuden käsitteeseen, joka alleviivaa suomalaisten oikeutta oman alueensa hallintaan ja kulttuurinsa säilyttämiseen. Ohjelmissa suomalaisuus ja suomalaiset nähdään erityislaatuisena kansana.¹⁵⁴ 2011 eduskuntavaaliohjelmassa puolue esimerkiksi kuvaa identiteetin rakentumista kielen, tapakulttuurin, taiteen, oikeuskäsitteen, luonnon, myyttien ja uskomusten summana.¹⁵⁵ 2019 taas Perussuomalaisessa ympäristöpolitiikassa puolueen ympäristönsuojelun luonnehditaan perustuvan ”*isänmaallisuuteen, kansalliseen etuun, oikeudenmukaisuuteen, kristillissosiaalisuuteen ja henkiseen kasvuun.*”¹⁵⁶ Puolueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan käsitys on kansallismielinen ja siihen kietoutuvat niin perinteisen kulttuurin ylläpitäminen kuin kansallismaisemakeskeinen luontokäsitys.

Myös Itävallan vapauspuolueella on samankaltaista ajattelua. Puolueen ohjelmat huokuvat koko tarkasteluajan hyvin vahvaa kansallismielisyyttä ja kotimaanrakkautta. Puolue kuvaa luontoa arvostettavana kulttuurimaisemana, jossa ihmisen on hyvä olla. Samoin kuin Perussuomalaiset, puolue alleviivaa itävaltalaisen oikeutta oman alueensa hallintaan, luonnonvaroihin ja kulttuurin säilyttämiseen.¹⁵⁷ Puolue kuvaa melko kansallisromanttisella tavalla vuoden 2008 parlamenttivaaliohjelmassa Itävaltaa.

“Itävallalla on rikkautenaan hyvin koulutettuja ja voimakkaita ihmisiä, laaja kirjo uniikkia kulttuuria, mahtavia asiantuntijoita ja tieteentekijöitä sekä osavia yrittäjiä. Maalla on myös onni omistaa uusiutuvia energiavaroja ja suojeltua hedelmällistä maata sekä terveellinen ympäristö. Tästä eteenpäin emme kiellä voimavarojamme ja uhraa resurssejamme vieraille hallinnoille. Olkaamme ylpeitä itävaltalaisuudestamme ja rohkeita luomaan oma polkumme.”¹⁵⁸

---

¹⁵³ Forchtner 2020, 1–9; Itävallan vapauspuolueen poliittiset ohjelmat ks. lähdeluettelo; Perussuomalaisen poliittiset ohjelmat ks. lähdeluettelo.

¹⁵⁴ Perussuomalaisen maaseutuohjelma 2011.

¹⁵⁵ Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisen_eduskuntavaaliohjelma_2011.pdf> [luettu 10.3.2020]

¹⁵⁶ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

¹⁵⁷ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2011; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

¹⁵⁸ Nationalratswahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008

Kuten otteesta huomaa, suhtaudutaan omaan kotimaahan hyvin suurella tunteella ja sen voimavarat nähdään muita maita merkittävästi suurempina. Itävaltalaisuuteen ja identiteettiin linkitetään erityislaatuisuus ja yhteys luontoon. Asetelma näkyy myös vuoden 2008 parlamenttivaaliohjelman otsikoinnissa, jossa ympäristöosuus on otsikoitu “Umweltschutz ist Heimatschutz” eli ympäristönsuojelu on kotimaansuojelua. Myös puolueohjelmassa 2011 ympäristönsuojelu on liitetty samaan lukuun kotimaan ja identiteetin kanssa. Kappale sitoo kolme teemaa yhdeksi tiiviiksi kansallista identiteettiä nostattavaksi kokonaisuudeksi, jossa esi-isät, tulevat sukupolvet, ympäristö, perinteinen elämäntapa, vapaus ja turvallisuus nivotaan yhdeksi kokonaisuudeksi.¹⁵⁹

”Haluamme säilyttää tuleville sukupolville kotimaan, jossa ne voivat vahingoittumattomassa ympäristössä elää itsenäistä elämää ja, jossa vapauden, rauhan ja turvallisuuden kehittäminen edelleen on mahdollista.”¹⁶⁰

2005 ja 2011 Itävallan vapauspuolueen puolueohjelmien alustuksessa puhutaan kotimaanrakkaudesta, itävaltalaisesta patriotismista ja niiden säilyttämisen tärkeydestä maan luonnon, maiseman ja ympäristön turvaamiseksi. Puolueen tehtävä on suojella kotimaata, kansallista identiteettiä ja itsenäisyyttä, jotta luonnolliset elämän perusedellytykset tulevat turvatuiksi. 2005 puolueohjelmassa on myös maininta siitä, miten ihmiskunnalla on tulevaisuus vain, mikäli luonto ja sen luonnonvarat säilyvät. Laillistettujen perusoikeuksien lisäksi itävaltalaisille tulisi turvata oikeus koskemattomaan luontoon.¹⁶¹ Kulttuuri, luonto ja luonnonvarat nivoutuvat suureksi kansalliseksi kokonaisuudeksi, jota tulee suojella.

Vaikka molemmissa tarkastelussa olevissa puolueissa kotimaan suojelu on merkittävä osa politiikkaa, identiteettiä ja luontokäsityksiä, on sen merkitys kuitenkin selkeästi suurempi Itävallan vapauspuolueelle. Perussuomalaiset kokee suomalaisuuden ja luonnon yhteyden, mutta ohjelmissa identiteetti rakentuu enemmän suomalaisuuteen ja nationalistiseen kotimaanrakkauteen, jossa luonto on vain yksi niiden alaluvuista. FPÖ:llä taas luonto määrittää huomattavasti suurempaa osaa kansallismielisestä identiteetistä.

---

¹⁵⁹ Nationalratswahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2011.

¹⁶⁰ Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2011.

¹⁶¹ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2011.

Lisäksi sekä Perussuomalaisten, että Itävallan vapauspuolueen ideologisuuden voi nähdä nousevan ikään kuin päinvastaisena totuttuihin vihreisiin arvoihin. Maahanmuuttovastaisissa puolueissa nationalismi ja protektionismi ovat vastakkain globalismin ja liberalismien kanssa. Nationalismi ja kansallisuusaate välittyvät Perussuomalaisten ja Itävallan kansanpuolueen poliittisten ohjelmien luonto- ja ihmiskuvauksista sekä niissä ehdotetuista toimista.¹⁶²

Erona puolueiden välillä on niiden tapa lähestyä ilmasto- ja ympäristökysymyksiä politiikan teossa. Perussuomalaiset ei lähesty aihetta strategisesti saadakseen kannatusta, eikä teema ole puolueen asialistan keskiössä. Päinvastoin teemojen lähestymättömyys voidaan nähdä osin tietoisena valintana, sillä puolue pyrkii selvästi välttämään ohjelmissaan leimautumista ”vihreäksi” puolueeksi. Vihreys nähdään epäjohdonmukaisena ja kaksinaismoraalisena ympäristöpolitiikkana, joka kumpuaa globalistisista ja liberalistisista käsityksistä.¹⁶³ Esimerkiksi kestävän lähiruoantuotannossa puolue tekee eron järkevän ja suomalaisen lähiruokatuotannon ja ”*urbaanin vihertrendin*” tukemisen välille.¹⁶⁴

Samana tyyppinen retoriikka näkyy puolueen ohjelmissa jo 2012, jolloin puolue penää ilmasto- ja ympäristöteemojen ”ideologisen viherryttämisen” välttämistä.¹⁶⁵ Ideologisuuden välttäminen toistuu teemana koko 2010-luvun, mutta sen painoarvo kasvaa vuoden 2017 jälkeen selkeästi. Ideologisoimisella Perussuomalaiset tarkoittaa tilannetta, jossa ratkaisut tehdään aatteen pohjalta ilman, että ratkaisua pohditaan kokonaisvaltaisesti eri näkökulmista. Ympäristö- ja ilmastopoliitikan 2019 ohjelmassa puhutaan objektiivisesta ja tasa-arvoon perustuvasta ilmastopoliitikasta, jonka ei tulisi perustua ideologiaan. Ratkaisuja tulisi katsoa kokonaiskuvan kannalta niin, että Suomen asuttavuudesta, työllisyydestä ja kilpailukyvästä huolehditaan.¹⁶⁶

---

¹⁶² Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011; Perussuomalaisten kuntavaaliohjelma 2017; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

¹⁶³ Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2009; Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011; Perussuomalaisten varjobudjetti 2012. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_varjobudjetti_2012.pdf> [luettu 21.12.2020]; Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalaisten kuntavaaliohjelma 2017; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

¹⁶⁴ Perussuomalaisten kuntavaaliohjelma 2017.

¹⁶⁵ Perussuomalaisten varjobudjetti 2012.

¹⁶⁶ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

2018 Perussuomalaisten periaateohjelmassa määritellään ensimmäisen kerran kestävä kehitys: ”*Maamme tulee jättää uusille sukupolville sosiaalisesti, taloudellisesti, sivistyksellisesti ja ekologisesti sekä moraaliselta tasolta paremmassa kunnossa kuin se on tänä päivänä*”.¹⁶⁷ Kansainvälisesti hyväksytty kestävä kehitys määritellään maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaksi jatkuvaksi ja ohjatuksi yhteiskunnalliseksi muutokseksi, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta hyvät elämisen mahdollisuudet.¹⁶⁸

Kestävä kehitys ei teemana ole välttämättä ideologinen, mutta Perussuomalaisten määritelmä kestävälle kehitykselle ottaa kantaa myös moraalisiin, joka käsitteenä on hyvinkin ideologiasidonnainen. Puolue penää ilmasto- ja ympäristökysymysten erottamista ideologioista, mutta kietookin ne itse yhteen. Ajatus ilmasto- ja ympäristöpolitiikan tasapuolisuudesta ja Suomen edun maksimoimisesta on ideaali, mutta samaan tapaan kuin kaikki muutkin politiikan osa-alueet, perustuvat myös ilmasto- ja ympäristöpolitiikka eri puolueilla eri lähtökohtiin ja taustoihin, jotka taas perustuvat johonkin aatteeseen tai ideologiaan. Perussuomalaisten vaatimus ympäristö- ja ilmastopolitiikan ideologiattomuudesta on siksi varsin haastava.

Itävallan vapauspuolueella ei ole Perussuomalaisten kaltaista vaatimusta ympäristö- ja ilmastopolitiikan ideologiattomuudesta. Puolue kuitenkin pyrkii PS:n kaltaisesti tekemään eron liberaalin vihreän ajattelun ja oman puolueensa välille. Vuoden 2015 energiaohjelmassa esimerkiksi todetaan, että uusiutuviin energiamuotoihin siirtymisellä ei ole mitään tekemistä ekoromantikkojen kanssa.¹⁶⁹ 2019 FPÖ:n parlamenttivaaleissa puolueen vaaliohjelmassa on ensimmäistä kertaa maininta tehokkaasta ympäristönsuojelusta ilman ilmastohysteriaa. Muiden puolueiden nähdään sortuvan emotionaaliseen ilmastohysteriaan, joka estää järkevien päätösten tekemisen. Puolueen mukaan ympäristönsuojelu ei saa olla itsensä ekoihmiseksi julistavien monopoli, eikä ympäristönsuojelu saa ajautua rahastusmekanismiksi. Ilmastohysteria ei myöskään vie Itävaltaa puolueen mukaan yhtään pidemmälle ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa.¹⁷⁰

---

¹⁶⁷ Perussuomalaiset rp. periaateohjelma 2018. <[periaateohjelma.pdf \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 10.3.2020]

¹⁶⁸ ”Mitä on kestävä kehitys”. Ympäristöministeriö. <<https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>> [luettu 21.12.2020]

¹⁶⁹ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011.

¹⁷⁰ Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

Itävallan vapauspuolue pyrkiikin luomaan itsesään kuvaa nimenomaan luonnonsuojelun puolueena. Sen käsitys luonnosta ja ympäristöstä pohjautuu vahvasti konservatiivisiin ajatuksiin. FPÖ:n entinen puheenjohtaja Heintz-Christian Strache on esimerkiksi kuvannut puolueen energiapolitiikassa 2015 Itävallan vapauspuolueen olevan luonnonsuojelija kotimaanpuolue.¹⁷¹ Puolueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikka painottuu merkittävästi konkreettisiin suojelukeinoihin ja toimien puolueettomaan arviointiin. FPÖ näkee esimerkiksi ilmastopolitiikan osalta ratkaisuna perustaa ”National Climate and Energy Council”, joka neuvoo riippumattomasti hallitusta ilmasto- ja energialakien ja toimenpiteiden arvioinnissa¹⁷². Puolueelle kotimaan suojelu on ensiarvoisen tärkeää, mutta Perussuomalaisten tapaan moderniin ympäristönsuojeluun, johon liittyvät myös liberaalit arvot, halutaan tehdä selkeä ero.

Puolueiden luontokuvan ideologisuus näkyy myös siinä, miten ne arvottavat ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen keskenään. Ympäristönsuojelulle annetaan huomattavasti suurempi arvo kuin ilmastonmuutokselle, etenkin Itävallan vapauspuolueessa, jossa ilmastonmuutos ilmiönä noteerataan verrattain myöhään.¹⁷³ Se mikä voidaan liittää konkreettisesti kotimaahan, koetaan tärkeimpänä.

Kumpikaan puolue ei varsinaisesti kiellä ilmastonmuutoksen olemassaoloa, mutta silti suhtautuminen siihen on melko pessimististä. Ilmastonmuutos teemana noteerataan FPÖ:ssä vasta vuonna 2015, vaikka ympäristön tilasta puolue on ollut huolissaan jo vuosikymmeniä. Perussuomalaisissa taas ilmastonmuutos on huomioitu jo vuodesta 2011, mutta sen saama huomio on ollut silti vähäistä. Kumpikaan puolue ei koko tarkasteluaikana tunnistanut ilmastonmuutoksen aiheuttamia uhkia eikä suhtautunut sen aiheuttamiin muutoksiin merkittävinä riskeinä. Ilmastonmuutosta hillitsevät toimet liittyvät vahvasti kansalliseen etuun ja kulttuuriperinnön suojelemiseen. Ilmastonmuutos nähdään kansainvälisenä ongelmana, joka ei hälyttävyydeltään ole korkeinta luokkaa.¹⁷⁴

---

¹⁷¹ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011.

¹⁷² Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

¹⁷³ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Nationalratswahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Perussuomalaisen maaseutuohjelma 2011; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

¹⁷⁴ Perussuomalaisen maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisen EU-vaaliohjelma 2014. <<https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/EUvaaliohjelmaNet.pdf>> [luettu 10.3.2020]; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2013; Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

Itävallan vapauspuolueen ohjelmassa puhutaan nimenomaan ympäristönsuojelusta, ei ilmastonmuutoksesta tai sen hillitsemisestä. Esimerkiksi kotimaisten uusiutuvien energiamuotojen käyttö on puolueen mukaan varmin tapa saavuttaa *ympäristönsuojelutavoitteet*.¹⁷⁵ Painottuminen vielä 2017 näin vahvasti ympäristönsuojelutermistöön alleviivaa puolueen välinpitämätöntä suhtautumista ilmastonmuutokseen. Sitä ei nähdä Itävallalle merkittävänä uhkana, vaikka puolue onkin huolissaan monista ilmastonmuutoksesta johtuvista ongelmista, kuten tulvien lisääntymisestä. FPÖ:n politiikassa merkille pantavaa onkin sen tapa nähdä ympäristömuutosten johtuvan enemmänkin ihmisen välinpitämättömästä toiminnasta ympäristöön kuin ilmastonmuutoksesta. Totutusta yhtälöstä, jossa ihmisen toiminta aiheuttaa ilmastonmuutoksen, joka taas aiheuttaa ympäristön tilan heikkenemisen, jää ilmasto-osuus ikään kuin kokonaan välistä. Perussuomalaiset näkee syyseuraussuhteen selkeämmin, vaikka saattavatkin jättää sen huomiotta.

Sekä Itävallan vapauspuolue, että Perussuomalaiset rakentavat luontokuvaansa perinteisten arvojen ja elämäntavan varaan. Ohjelmista huokuu kaipuu menneeseen maaseudun aikaan. Ne luovat kuvaa ihmislähtöisestä maaseudusta, jossa ihmisten on hyvä elää ja yrittää. Maaseutu on turvasatama, joka huolehtii Suomen ja Itävallan elintarvike- ja energiahuollosta ja jonka katveessa on turvallista kasvattaa uusia sukupolvia. Maaseutu on perheille turvallinen elinympäristö, jossa luonto ja ihminen ovat tasapainossa. Perinteisten elinkeinojen arvostuksen myötä maaseudulle penätään myös kunnianpalautusta.¹⁷⁶

Perussuomalaiset kuvaa luontoa arvostettavana rauhoittumispaikkana, jossa ihmisen on hyvä olla.¹⁷⁷ Esimerkiksi Perussuomalaisten maaseutupoliittisessa ohjelmassa 2015 maaseutua kuvataan ”ihmisläheiseksi”, ”turvalliseksi”, ”taloudellisesti järkeväksi” ja ”ekologisesti kestäväksi”.¹⁷⁸ Itävallan vapauspuolue taas kuvaa Alppimaaseutuaan maansa kivijalaksi. Luonto nähdään arvostettavana kulttuurimaisemana, ja vuoristomaatalouskulttuuri autenttisimpana Itävaltana. Molemmat puolueet ammentavat retoriikkaansa ja ideologiaansa maaseudulta, vaikka ovatkin kaupungistuneet merkittävästi lähemmäs 2020-

---

¹⁷⁵ Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

¹⁷⁶ Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

¹⁷⁷ Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

¹⁷⁸ Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015. <<https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Maaseutupoliittinen.pdf>> [luettu 9.3.2020]

lukua tultaessa. Aihe on kotimaisen uusiutuvan energiantuotannon tukemisen lisäksi yksi puolueita eniten yhdistävistä asioista.¹⁷⁹

Molempien puolueiden luontokäsitysten olennainen osa on ajatus maaseudusta luontona. Maaseutu nähdään suojelutarpeessa olevana luonnontilaisena alueena, jonka koskemattomuutta ja elinkeinonharjoittajien vapautta tulee vaalia. Maisema tulee säilyttää sellaisena kuin se on vuosisatoja maanviljelyn muokkaamana ollut. Perussuomalaisten ja FPÖ:n luontokäsityksen olennainen osa on perinteinen talonpoikaiskulttuuri ja sen muokkaama maisema. Kumpikin puolue ajaa voimakkaasti pien- ja perheviljelyyn palaamista, sillä niiden nähdään pitävän parhaiten niin luonnon kuin ihmiset tasapainossa. Pien- ja perheviljelyllä on lisäksi olennainen osa kotimaan suojelussa. Sen avulla voidaan turvata ympäristö ja samalla ruoantuotanto ja huoltovarmuus.¹⁸⁰

Perussuomalaisten 2007 eduskuntavaaliohjelmassa elinvoimaisen maaseudun ja perheviljelmäpohjaisen maatalouden kerrotaan luovan ”hyvän perustan vakaalle yhteiskunnalle.”¹⁸¹ Maaseutu- ja ympäristöohjelmissa painotetaan turvallista, taloudellista ja ekologista ulottuvuutta maaseudun kehittämisessä. Itävallan vapauspuolueen 2017 parlamenttivaaliohjelmassa todetaan, että maan menestys on sidottu maatalouteen. Vapaa ja tehokas pienviljely ovat elintärkeä osa Itävaltaa ja sen elinympäristön suojelua. Perinteisen talonpoikaiskulttuurin jatkaminen nähdään edellytyksenä luonnollisten elinympäristöjen säilymiselle sekä perinteiselle maaseutukulttuurille. Koska pienviljely on edellytys luonnon säilymiselle, on sen toimeentulon turvaamiselle merkittävä julkinen intressi. Lisäksi samassa ohjelmassa todetaan, että paikallinen tuotanto ottaa parhaiten huomioon alueen luontotasapainon ja suojelee luonnonvarojen käyttöä sekä Itävallalle tyypillistä maatalouden kulttuuri- ja virkistysmaisemaa.¹⁸²

---

¹⁷⁹ Lähiajan tavoiteohjelma 2005. <Perussuomalaisten lähiajan tavoiteohjelma 2005 - Perussuomalaiset> [luettu 31.3.2021]; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005, Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011, Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

¹⁸⁰ Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Perussuomalainen talouspolitiikka 2019; Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005, Nationalratswahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008, Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011, Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

¹⁸¹ Perussuomalaiset rp. eduskuntavaaliohjelma 2007.

¹⁸² Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

Puolueista Itävallan vapauspuolueelle pienviljelyn merkitys kulttuurin ylläpitäjänä on tarkastelussa olleista puolueista keskeisempi ja siitä puhutaan usein ympäristön ja maatalouden yhteydessä. Perussuomalaiset keskittyy ohjelmissaan kokonaisvaltaisempaan maaseudun ylistykseen, vaikka myös viljelyn pienyksiöitä kannatetaan.

Pienviljelyn merkittävyyden korostaminen johtaa Itävallan vapauspuolueessa mielenkiintoisesti asetelmaan, jossa puolue kiristää kuulijoitansa: mikäli pienviljelijöiden asemaa ja toimeentuloa ei paranneta, tulee luonto Itävallassa tuhoutumaan. Todellisuudessa myös maatalous muokkaa ympäristöä valtavasti ja on osasyynä ympäristön tilan heikkenemiseen. Luonnonmukainen viljely ja metsätalous parantavat ympäristön tilaa ja verrattuna esimerkiksi tehomaanviljelyyn, on sen ympäristökuorma hyvin toteutettuna huomattavasti vähäisempi. Pienviljely ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita kestävämpiä viljelymenetelmiä. Väite luonnontilan selkeästä heikkenemisestä ilman pienviljelyä on siksi ainakin osittain paikkansapitämätön. Puolue pyrkii ympäristösyiden avulla ajamaan itselleen muuten tärkeää pienviljelyä.

3.2. Luonto – itseisarvo vai väline?

Sekä Itävallan vapauspuolue, että Perussuomalaiset antavat luonnolle ohjelmissaan arvoa, mutta käytännössä luonto ja ympäristö jäävät aina muiden teemojen jalkoihin. Hierarkkisessa ajattelussa sekä FPÖ että Perussuomalaiset näkevät ihmisen koko luomakunnan kruununa ja ympäristöä suojelevat toimet tehdään nimenomaan ihmisen elinympäristön parantamiseksi. Esimerkiksi ohjelmissa paljon esillä olevat luonnonmukaiset tuotantotavat, luomutuotteet ja kemikaalittomuus nähdään nimenomaan ihmisille parempana vaihtoehtona ja ikään kuin positiivisena sivuvaikutuksena tulee myös ympäristön parempi vointi.¹⁸³

Perusuomalaisten useissa ohjelmissa luonto on enemmänkin ihmiselle väline saavuttaa jotain muuta, esimerkiksi talouskasvua, työpaikkoja tai jossain määrin virkistyspalveluita, kuin itsessään arvokas. Luonnon itseisarvoa ei muutamia luontoarvoja ylistäviä sivulauseita lukuun ottamatta siten tunnusteta.¹⁸⁴ 2011 eduskuntavaaliohjelmassa esimerkiksi puhutaan puolueen sukupolvet ylittävänä tavoitteena olevan kestävä kehitys kaikilla

---

¹⁸³ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011.

¹⁸⁴ Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalaiset rp. Periaateohjelma 2018; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019,

hyvinvoinnin mittareilla tarkasteltuna ja, että tavoitteena on maan jättäminen uusille sukupolville sosiaalisesti, taloudellisesti, sivistyksellisesti ja ekologisesti paremmassa kunnossa kuin se on tänä päivänä. Samaan aikaan ohjelmassa kuitenkin todetaan, että *”Kai-voslait ja ympäristönormit [on] laadittava nouseva teollisuudenala huomioiden”* tai *”Teollisuus tarvitsee -- teollisuuden tarpeita kunnioittavia ympäristösäännöksiä.”*¹⁸⁵ Lainsäädäntötyössä on huomioitava myös teollisuuden toimivuuden kanta, mutta lähtökohta sääntelyn luominen teollisuudelle hyödylliseksi on silti melko nurinkurinen. Ohjelmissa ei myöskään mainita juurikaan esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta turvaavia konkreettisia toimenpiteitä.

Itävallan vapauspuolueen ohjelmissa luonnon itseisarvoon suhtaudutaan suuremmalla vakavuudella kuin Perussuomalaisissa. Ihminen nähdään voimakkaasti osana luontoa ja eläimet luonnollisina organeina, joita tulee kunnioittaa. Vuoden 2017 parlamenttivaaliohjelmassaan puolue vaatii muun muassa eläinten määritelmän muuttamista asiasta eläväksi olennoksi Itävallan lainsäädännössä. Lisäksi vaikka luonnon ja maatalouden ajatellaan kulkevan ongelmattomasti käsikädessä, huokuu FPÖ:n ohjelmista jo tarkasteluvälillä alusta asti aito huoli ympäristön kuormituksesta ja koskemattomien alueiden vähentymisestä.¹⁸⁶

*”Luonnonympäristömme suojelu on kotimaamme elämän perusedellytys. Kestävä ja varovainen toiminta sekä biologinen monimuotoisuus ovat meille tärkeitä asioita.”*¹⁸⁷

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen osalta molemmat puolueet esittävät useasti 2010-luvulla, että monimuotoisuus tulee turvata myös myöhemmille polville. Biodiversiteettikysymys painottuu kummallakin selkeästi maataloustuotantoon. Pääosin Perussuomalaisten maininnat biodiversiteetistä ovat yksittäisiä toteamuksia ruoantuotannon ekologisesta kestävydestä tai luonnon monimuotoisuuden tukemisen yleisestä tärkeydestä. Linjassa muiden ympäristöasioiden kanssa, myös biodiversiteettiteemat ovat Itävallan vapauspuolueessa Perussuomalaista puoluetta enemmän esillä. Esimerkiksi 2017 hallitusohjelmassa merkittävää ovat maininnat hyönteiskadosta ja niiden monimuotoisuuden turvaamisesta. Puolueen ohjelmissa teeman konkreettiset toimet vaihtelevat paljon mutta jollain tapaa teema kuitenkin pysyy FPÖ:n ohjelmissa koko tarkasteluvälillä.

---

¹⁸⁵ Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011.

¹⁸⁶ Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

¹⁸⁷ Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011.

Aiheita ovat esimerkiksi tulvasuojelun ekologinen ja kestävä toteuttaminen tai muunto-
geenisten kasvatustutkimusten vaikutus paikalliseen luontoon.¹⁸⁸ Kummallakaan puolueella teeman ei kuitenkaan voi sanoa saavan merkittävää huomiota ohjelmissa.

Perusuomalaisilla konkreettisia toimia ympäristön tilan parantamiseksi ei ole läheskään Itävallan vapauspuolueen kaltaisesti. Poikkeuksen tekee vuoden 2007 ohjelma, jossa ympäristöteemat ovat huomattavan paljon esillä. Konkreettisia toimia tavoitteen saavuttamiseksi ovat esimerkiksi saastuneiden maa-alueiden puhdistus ja happamoituneiden järvien kalkitseminen.¹⁸⁹

Suurin ero Perussuomalaisten ja Itävallan vapauspuoleen välillä ympäristö- ja luontotoimien osalta onkin se, että FPÖ:llä tavoitteet ovat kokonaisuudessaan vahvemmin esillä, vaikka teemojen aaltoilun voi nähdä olevan puolueella voimakkaampaa. Jo vuoden 2005 puolueohjelmassa puolue tuo esiin konkreettisia toimia ympäristökatastrofin estämiseksi ja jatkaa linjaa läpi tarkastelujakson. Ohjelmassa puolue muun muassa ehdottaa ekologisen sukupolvisopimuksen toteuttamista ympäristön tilan romahtamisen estämiseksi.¹⁹⁰

”Tulevien sukupolvien luonnonvarojen (ilma, vesi, maaperä, kasvisto ja eliöstö) turvaamiseksi on välttämätöntä tehdä ”ekologinen sukupolvisopimus”, jossa säädetään kestävyiden periaatteista. Tulevien sukupolvien elintasoromahduksen ennaltaehkäisy edellyttää luonnonvarojen tuhoutumisen pysäyttämistä ja velvoitetta säilyttämään ehjän ympäristön--”¹⁹¹

Puolueen voi siten nähdä olevan merkittävän tosissaan jo vuosina 2005–2010 ympäristön heikkenevästä tilasta. Väitettä FPÖ:n vahvasta ympäristönsuojelusuuntautumisesta tukee myös Kristian Vossin tekemä vertailu Itävallan parlamentin ympäristöaloitteista. Itävallan vapauspuolue on vuosien 2006–2017 välillä tehnyt parlamentissa enemmän ympäristönsuojeluun liittyviä aloitteita kuin mikään muu puolue. Aloitteissa luonnonympäristön suojele nousi yhtenä suurena kokonaisuutena esiin.¹⁹² Toisaalta ekologista sukupolvisopimusta ja siihen liittyvää verotusmallin uudistusta esiteltäessä sen suurimmiksi hyödyiksi nostetaan talouden ja työllisyyden parannus. Talouden ja ympäristötavoitteiden

---

¹⁸⁸ Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019; Perussuomalaiset rp. eduskuntavaaliohjelma 2007, Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011; Perussuomalaisten maa-seutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

¹⁸⁹ Perussuomalaiset rp. Eduskuntavaaliohjelma 2007.

¹⁹⁰ Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

¹⁹¹ Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

¹⁹² Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

yhteistä hyötymistä ei voi kuitenkaan nähdä negatiivisena, vaan nykyisten kestävän kehityksen periaatteidenkin mukaan niiden ristikkäinen hyötyminen on tavoiteltavaa. Huomionarvoista FPÖ:n osalta on kuitenkin myös se, että puolueen ympäristöhuolien määrä laskee voimakkaasti edelleen voimassa olevassa vuoden 2011 puolueohjelmassa ja lisäksi ne ovat olemattomasti esillä vuosien 2009–2014 vaaliohjelmissa. 2015 julkaistussa energiapolitiikassa ympäristöteemat nousevat kuitenkin taas vahvasti keskiöön ja ohjelmassa muun muassa nostetaan ilmastonmuutos esiin sekä esitetään jälleen verotuksen ympäristöpohjaistamista.¹⁹³

3.3. Ihmislähtöisyys ja yksilönvapaus ympäristö- ja ilmastopolitiikassa

Yhtäläistä Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaisen puolueen ympäristö- ja luontokäsityksille on myös niiden ihmislähtöisyys ja yksilönvapauden korostaminen. Itävallan vapauspuolueella se konkretisoituu maanviljelijöihin, kun taas Perussuomalaisilla niin sanottuun ”tavalliseen duunariin”. Näiden ihmisryhmien elämiä ei saa hankaloittaa sääntelyllä, veron- tai elinkustannusten korotuksilla. Ihmisryhmät nähdään ikään kuin yhteiskunnan haavoittuvimpina osina, jotka sen vuoksi tarvitsevat puolueidensa suojelua. Molemmat puolueet kannattavat sääntelyn purkamista, ja painottavat, että paikalliset ihmiset osaavat maalaisjärjellä tehdä itselleen ja ympäristölleen kestäviä ratkaisuja.¹⁹⁴

Perussuomalaisten suhde ympäristösääntelyyn on pääosin negatiivinen. Puolue kokee sääntelyn vaikuttavan Suomen teollisuuden tai maatalouden asemaan. Keskeisenä huomiona esimerkiksi ilmastonmuutokseen ja ympäristöön liittyvästä sääntelystä puhuttaessa on, ettei siihen liittyvät toimet saa kurjistaa Suomen kansalaisten tai teollisuuden asemaa ja ihmisten syyllistäminen ilmastonmuutoksen varjolla on lopetettava. Etenkin ennen vuotta 2018 ympäristölainsäädäntö nähdään aina alisteisena teollisuuden kasvulle ja hyvinvoinnille.¹⁹⁵ Esimerkiksi kaivoslait halutaan laatia alan kilpailukyvyyn lähtökohdista. ”-- kaivoslait ja ympäristönormit on laadittava nouseva teollisuudenala huomioiden--”¹⁹⁶.

---

¹⁹³ Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2009; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2013; EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2014, Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; ”Mitä on kestävä kehitys”. Ympäristöministeriö. <<https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>> [luettu 21.12.2020]; Voss 2020, 155–180.

¹⁹⁴ Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

¹⁹⁵ Perussuomalainen maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015.

¹⁹⁶ Forchtner 2020, 8–9; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

2008 Perussuomalaisten kunnallisvaaliohjelmassa ilmastokonservatiiviselle ajattelulle tyypillisesti näkyy vahvasti ajatus siitä, että lyhyen aikavälin kustannusten nousu on syy jättää ympäristönsuojelutoimet tekemättä. Lisäksi Perussuomalaiset suhtautuu negatiivisesti esimerkiksi ympäristölainsäädäntöön ja EU-sääntelyyn.

”Kuntien on huolellisesti tutkittava valtion ympäristöviranomaisten vaatimat suojeluhankkeet ja vastustettava perusteettomia tai liiallisia suojeluvaatimuksia, kuten valtion yhdessä EU:n kanssa käynnistämää ympäristömerkityksiltään minimaalista, mutta kansalaisille kustannuksiltaan valtavaa asetusta talousjärtevesien käsittelystä viemäriverkojen ulkopuolisilla alueilla.”¹⁹⁷

Perussuomalaiset siis asettuvat myös suomalaisia ympäristönsuojeluviranomaisia vastaan ja näkevät puolueen määrittämän linja oikeellisempänä. Lainsäädännön kuormitus suomalaisille nähdään liian suurena. Lisäksi Natura 2000-alueisiin suhtaudutaan 2010-luvun taitteen molemmin puolin puolueen ohjelmissa varauksellisesti, sillä niiden nähdään loukkaavan yksityisen maanomistajan oikeutta päättää maansa käytöstä. 2019 ympäristö- ja energiapoliittisessa ohjelmassa todetaan suojeltavien alueiden olevan jo riittävällä tasolla ja peräänkuulutetaan yksityisten maanomistajien oikeutta tehdä omistamalleen alueelle mitä vain. Suojelupäätökset tulee aina perustua vapaaehtoisuuteen.¹⁹⁸ Perussuomalaisissa kantava ajatus onkin, että maanomistajan oikeudet menevät kaiken muun edelle. Vain maanomistaja voi päättää luonnonsuojelutoimista ja on tarpeeksi pätevä pohtimaan tarvittavia toimia alueelleen.

FPÖ:n suhde sääntelyyn ja lainsäädännön kiristämiseen on osin samanlainen kuin Perussuomalaisilla. Yleisesti puolue ajaa sääntelyn purkamista ja yksilönvapauden korostamista. Toisaalta ohjelmissa nähdään myös tarvetta sääntelylle, muun muassa vuoden 2008 parlamenttivaaliohjelmassa pyydetään kiristyksiä energialainsäädäntöön, jotta energian tuotanto siirtyisi uusiutuviin energiamuotoihin.¹⁹⁹ Puolue näkee myös tavoiteltavana luonnonsuojelun tekemisen yhteistyössä maatalouden, talouden, metsästyksen ja kalastuksen toimijoiden kanssa. Natura 2000-alueisiin FPÖ ei suhtaudu Perussuomalaisten tapaan negatiivisesti, mutta aihetta ei myöskään käsitellä muualla kuin vuoden 2017 halli-

---

¹⁹⁷ Perussuomalaiset rp. Kunnallisvaaliohjelma 2008.

¹⁹⁸ Perussuomalaiset rp. Kunnallisvaaliohjelma 2008; Perussuomalaiset rp. Kunnallisvaaliohjelma 2012. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_kunnallisvaaliohjelma_2012.pdf> [luettu 10.3.2020]; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

¹⁹⁹ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

tusohjelmassa. Kysymys luonnonsuojelusta ylipäänsä ei esiinny ohjelmissa Perussuomalaisten tapaan yksilönvapauden rajoittamisena, vaan toimivana tapana suojella ympäristöä.²⁰⁰

Maatalouden osalta sääntelyä ei Itävallan vapauspuolueessa kuitenkaan nähdä positiivisessa valossa. Se ajatellaan sitä harjoittavien ihmisten elämien hankaloittamisena. Puolue on sitoutunut sekä perinteiseen, että luonnonmukaiseen viljelytavan tukemiseen ja painottaa ohjelmissaan, että viljelijöillä tulee olla päätäntävalta ja vapaus valita viljelymuotonsa. FPÖ:n ohjelmissa vallitseva ajatus on, että itävaltalainen maatalous ja viljelijät ovat lähtökohtaisesti niin ympäristötietoisia, ettei valtion tasoista sääntelyä tarvita.²⁰¹ Sama lähestymistapa näkyy myös Perussuomalaisissa. Esimerkiksi kemikaalien vähentäminen ja siirtyminen luonnolliseen maatalouden tuotantotapaan ovat puolueen mukaan toivottavia, mutta kuitenkin jokaisen viljelijän itse päätettävissä. Vuoden 2015 Perussuomalaisten maaseutupoliittisessa ohjelmassa todetaan myös, että maaseudun syyllistäminen Itämeren rehevöitymisestä tulisi lopettaa. Ohjelma ei ota huomioon sääntelyn tavoitteita saada maataloudesta syntyviä päästöjä kuriin, vaan näkee ne loukkauksiksi maatalouden työntekijöitä kohtaan. Puolue ei huomioi maatalouden osuutta päästöjen syntymisessä, vaikka Suomen osalta Itämeren suurin rehevöittäjä on nimenomaan maatalous. Esimerkiksi Itämereen valuvan typen osalta maatalouden luku on 38 % ja fosforin 53 %.²⁰²

Kumpikin puolue vetää selkeäsanaisesti yksilönvapauden ja ympäristönsuojelun välisen rajan geenimanipulaatioon. Se on sekä Itävallan vapauspuolueessa että Perussuomalaisten ohjelmissa aihe, joka ei ole vuosien 2005–2019 välillä muuttunut. Siihen suhtaudutaan hyvin negatiivisesti niin kotimaassa viljeltyinä kuin tuontituotteidenkin osalta. Geenimanipulaatio nähdään merkittäväksi uhaksi kotimaiselle biodiversiteetille.²⁰³

---

²⁰⁰ Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022.

²⁰¹ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Perussuomalaisten varjjobudjetti 2013. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_varjjobudjetti_2013.pdf> [luettu 10.3.2020]

²⁰² Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Sources and pathways of nutrients to the Baltic Sea, Baltic Sea Environment Proceedings. Helcom, 2018. <<https://www.helcom.fi/wp-content/uploads/2019/08/BSEP153.pdf>>

²⁰³ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006; Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

Maatalouden lisäksi keskeinen yksilönvapautteen liittyvä kokonaisuus on yksityisautoilun puolustaminen. Se on ollut Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaisten kantava vaaliteema jo vuosia. 2017 parlamenttivaaliohjelmassa FPÖ puhuu yksityisautoilusta perusoikeutena, johon jokaisella itävaltalaisella tulisi olla oikeus. 2008 parlamenttivaaliohjelmassa autoilijat nähdään ikuisina verotuksen lypsykoneina ja puolue vaatii autoilun verotuksen keventämistä.²⁰⁴ Molempien puolueiden mukaan autoilijoiden kurittamiselle, kustannusten nostolle ja keinotekoiselle sääntelylle tulee laittaa piste, sillä ne loukkaavat yksilön oikeuksia. Kaikilla ei ole realistista mahdollisuutta valita julkista liikennettä. Lisäksi Itävallan vapauspuolue peräänkuuluttaa diesel- autoilua koskevan kritisoinnin lopettamista, sillä autoteollisuuden päästöhuijaus ja todellisten päästöjen suuruus eivät voi olla autoilijoiden vika. Diesel-ajoneuvoille halutaan niiden aseman pysymisestä takuu vuoteen 2050-asti ja hallitusohjelman välitilinpäätöksessä 2018 sanotaan lisäksi yksiselitteinen ei deisel- verolle.²⁰⁵

Kumpikin puolue vahvoista yksityisautoilua puolustavista kannoistaan huolimatta huomioi myös autoilun saastuttavuuden ja tukee vähäpäästöisempiä liikkumismuotoja. Perussuomalaisten kohdalla sähköautoilun tukemiseen ollaan valmiita laittamaan panoksia, sillä puolue on jo 2011 vaatinut sähköautoilun edistämistä. 2019 puolueen ympäristö- ja ilmastopolitiikassa todetaan, että sähköautojen hankkimista ja latausverkon kehittämistä tulee Norjan malliin voimakkaasti tukea. Itävallan vapauspuolue panostaa erityisesti julkisen liikenteen kattavuuden ja edullisuuden tukemiseen.²⁰⁶

Itävallan vapauspuolue antaa kysymyksen autoilusta teknologian huomaan ja ikään kuin toivoo parasta. Päästökysymyksissä uuden teknologian ajatellaan ratkaisevan autoilun päästöongelman. Ilmansuodattimet ja parantuneet päästöluokitukset riittävät, eikä autoilijoita tarvitse erikseen rankaista päästöverotuksella. Uudet teknologiat mahdollistavat yhä ympäristöystävällisempien yksityisajoneuvojen käytön, jolloin autoilusta ei tarvitse aktiivisesti pyrkiä luopumaan.²⁰⁷ Näkökulma julkisen vallan roolista autoilun muuttamisessa on selkeän ilmastokonservatiivinen. Aktiivisia toimia ei varsinaisesti kannateta, koska niiden ajatellaan lisäävän valtion ja siten yksilön kustannuksia. Perussuomalaisten

---

²⁰⁴ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²⁰⁵ Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Die FPÖ-Regierungs-Zwischenbilanz 2.0. 2018. <Layout 1 (fbi-politikschule.at)> [luettu 19.3.2021]; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

²⁰⁶ Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²⁰⁷ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Die FPÖ-Regierungs-Zwischenbilanz 2.0. 2018.

näkökulma taas on puolueen yleisestä ilmastokonservatiivisuudesta ja -kansallismielisyydestä poikkeava. Sähköisen liikenteen tukeminen on puolueessa yksi harvoista teemoista, joissa valtion lisäpanostusten nähdään tuovan positiivisia lopputuloksia. Panostuksia tehtäessä on kuitenkin huomioitava tarkasti, että edellytykset yksityisautoilun jatkumiselle säilyvät.

Sekä Itävallan vapauspuolueen, että Perussuomalaisen puolueen poliittisissa ohjelmissa nähdään nimenomaan oikeistopopulismille tyypillinen yksilön maksimaalisen vapauden näennäinen ajaminen. Yksilöllä tulee olla oma päätäntävalta siitä, mitä omistamalleen alueelle haluaa tehdä tai millaisella ajoneuvolla ajaa. Samaan aikaan kuitenkin maahanmuuttovastaiset puolueet laajemmin rajoittavat yksilönvapautta ja pyrkivät esimerkiksi tasapäistämään kansan yhden totuuden ja mielipiteen alle²⁰⁸.

4. Suvereniteetin ja kansallisen edun takaaminen: Nationalismi ympäristö- ja ilmastopolitiikan pohjana

Toisena keskeisimpänä teemana Perussuomalaisten ja Itävallan vapauspuolueen ohjelmissa läpi tarkasteluajan on kansallisen edun turvaaminen. Teema leikkaa läpi kaikki puolueiden kannalta kiinnostavat teemat, myös ympäristö- ja ilmastopolitiikan. Molemmissa puolueissa ilmastonmuutosta hillitsevät toimet ja ympäristönsuojelu liitetään tietoisesti kansallisen edun edistämiseen.

4.1. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka omavaraisuuden ja huoltovarmuuden tukena

Hyvin useissa Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaisen puolueen ohjelmissa vuosina 2005–2019 mainitaan tarve energiaomavaraisuuden kasvattamiselle ja ruokahuoltovarmuuden turvaamiselle. Teema on FPÖ:llä esillä koko tarkasteluajan, Perussuomalaisilla se voimistuu 2020-lukua kohden. Ohjelmissa on myös selkeästi nähtävissä pitkän aikavälin linja, jossa puolueet toivoisivat maidensa varautuvan paremmin kansainvälisen tilanteen heikkenemiseen ja siksi kasvattavan ruoan ja energiantuotannon kotimaisuusasetta. Teema nähdään tärkeänä osana maiden suvereniteettikysymystä. Maat sitovat ohjelmissaan omavaraisuuden ja huoltovarmuuden edistämisen ympäristön tilaa parantaviksi ja ilmastonmuutosta hillitseviksi toimiksi.²⁰⁹

---

²⁰⁸ Albertazzi & McDonnel 2008, 6.

²⁰⁹ Perussuomalaiset EU-vaaliohjelma 2009; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaiset rp. kunnallisvaaliohjelma 2012; Perussuomalaisten varjjobudjetti 2013; Perussuomalaisten kun-

Kansallisen edun ajaminen näkyy vahvasti kotimaisen energiantuotannon suosimisessa. Puolueiden tavoite on tuottaa edullista kotimaista energiaa, joka tukee huoltovarmuuden lisäksi työllisyyttä, talouskasvua, kotitalouksien ostovoimaa sekä on ekologisesti kestävä. Itävallan vapauspuolueen ohjelmissa halutaan jo vuonna 2005 siirtää Itävalta uusiutuvan energiantuotannon käyttöön. Maan talouden riippuvuus fossiilisista polttoaineista öljystä, maakaasusta ja ydinvoimasta nähdään kestävämmänä niin talouden kuin ympäristönkin kannalta. Uusiutuvan energiantuotannon osalta Itävallan vapauspuolue kannattaa aurinko-, vesi-, tuuli-, bio- ja geotermistä energiaa. Vuosien 2006 ja 2008 parlamenttivaaliohjelmissa todetaan, että puolue kannattaa edellä mainittuja energiamuotoja, koska ne ovat paras tapa saavuttaa energiaomavaraisuus ja taata maan huoltovarmuus sekä siten todellinen maan itsenäisyys. Lisäksi energiamuodot tuovat samanaikaisesti kaivattuja työpaikkoja työmarkkinoille ja 2010-luvun puolen välin jälkeen niiden todetaan myös suojelevan ympäristöä.²¹⁰

Itävallan vapauspuolue perustelee yksityiskohtaisesti uusiutuvaan energiaan siirtymistä energiaohjelmassaan 2015. Energiamuutos nähdään nimenomaan tarpeelliseksi omavaraisuuden ja suvereniteetin vahvistamisen vuoksi, vaikka sen ympärillä puhutaan myös ilmastonmuutoksesta.²¹¹ Ohjelman alussa puolueen silloinen parlamentin kolmas varapuheenjohtaja Norbert Hofer toteaa alkupuheenvuorossaan muun muassa:

”Olemme tänään kaikkea muuta kuin vapaita, sillä olemme tehneet itsemme energiakysymyksissä riippuvaisiksi vieraista mahdeista. – Sen vuoksi meidän tulee nyt muuttaa suuntaamme kohti omavaraisuutta, sillä se, joka ei tähän kehitykseen lähde, joutuu pian maksamaan korkean hinnan laiminlyönnistään.”²¹²

Vaikka Itävallan vapauspuolue on puhunut jo vuodesta 2008 lähtien uusiutuvien energiamuotojen puolesta, vaatii se vasta 2017 ensimmäistä kertaa hiilivoimaloiden alasajoa. Aikaisemmissa ohjelmissa fossiiliseen energiaan on yleisesti suhtauduttu kielteisesti, mutta

---

tavaaliohjelma 2017; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Perussuomalainen EU-politiikka 2019; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006; Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²¹⁰ Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006; Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

²¹¹ Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015.

²¹² Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015.

siitä luopumista ei kuitenkaan ajettu. 2017 puolueen mukaan hiilivoimaloiden energiantuotanto tulee lopettaa vaiheittain ja siirtyä uusiutuvien energiantuotantomuotojen ääreen. Fossiiliset resurssit nähdään rajallisina ja siksi Itävallan on tehtävä kaikkensa luopuakseen riippuvuudestaan niihin. Lisäksi hiilivoiman todetaan olevan ympäristölle haitallinen.²¹³ Perusteluista voikin huomata, että ympäristönsuojeluperusteet ovat tulleet mukaan vuoden 2017 ohjelmassa ja huoltovarmuuden edistämiseksi on löydetty uusi perustelu.

Perussuomalaisten ohjelmissa 2011–2018 ulkomaisen fossiilisen energiankäytön toivotaan laskevan. Vuodesta 2014 ohjelmissa aletaan puhua nimenomaan kivihiilen käytön alasajosta, mutta 2019 ääni on kuitenkin jo muuttunut ja kivihiilen toivotaan pysyvän suomalaisessa energiapaketissa huoltovarmuuden takaamiseksi. Perussuomalaisilla kotimaisen energiantuotannon halutaan painottuvan puupohjaiseen bioenergiaan, ydinenergiaan sekä turpeeseen. Lisäksi maatalouden sivutuotteista syntyneen jätteen uudelleen kierrätykseen on kannustettu. Energian kotimaisuusasteen kasvattaminen nähdään myös ilmastotoimena, ja sen vähäpäästöisyys suhteessa tuontienergiaan tuodaan esille useissa ohjelmissa.²¹⁴

2010-luvun alussa turve nähdään Perussuomalaisten ohjelmissa tärkeänä osana kotimaista elinkeinoa ja energiaomavaraisuuden takaamista. Turvetta haluttiin suosia PS:n ohjelmissa erityisesti sen kotimaisuuden vuoksi. 2011 maaseutuohjelmassa puhutaan turvetuotannon ympäristöhaittojen vähentämisestä, mutta muuten puolueen ohjelmissa päästönäkökulmaa ei juuri huomioida tai sitä vähätellään. Turpeen osuus kokonaisenergiantuotannosta oli Suomessa huipussaan 2000-luvun alkupuolella, jolloin sen osuus oli n. 7 %. Vuonna 2019 osuus oli 3–4 %. Vuosikymmenen loppua kohden Perussuomalaisten ohjelmissa turpeen kotimaisuuden ylistyksen sivuun tulee myös sen päästöosuutta vähättelevät lausunnot. Turve on nykyisin kiistelty aihe, mutta kiistatonta on kuitenkin myös se, että turpeen poltto on yksi eniten päästöjä tuottavista energiamuodoista ja vertautuu kivihiiileen. Sen aiheuttamat päästöt olivat vuonna 2017 n. 10 % Suomen kokonaiskasvihuonekaasupäästöistä, vaikka kokonaisenergiantuotannon osalta sen osuus on

---

²¹³ Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²¹⁴ Perussuomalaisten varjobudjetti 2013; Perussuomalaisten vaihtoehdebudjetti 2014; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

alle 5 prosenttia.²¹⁵ Perussuomalaiset pyrkivät luomaan mielikuvaa turpeesta merkittävänä osana energiaomavaraisuutta ja elinkeinoja Suomessa.

Energiantuotannon lisäksi maatalouden omavaraisuus nähdään etenkin Itävallan vapauspuolueessa ensiarvoisen tärkeänä. Huoltovarmuuden, talouskasvun ja työllisyyden lisäksi sillä ajatellaan molemmissa puolueissa olevan positiivisia vaikutuksia ympäristönsuojeluun ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen. Pienviljelyyn palaaminen ja siten kestävämmän maatalouden harjoittaminen tuo huoltovarmuutta kansainvälisesti epävakaaassa ympäristössä.²¹⁶ FPÖ:n kädenjälki näkyy vahvasti esimerkiksi sen ja ÖVP:n hallitusohjelman 2017 maatalousosiossa. Ohjelmassa muun muassa todetaan, että kotimaan kohtalo on sidottu läheisesti maan maatalouteen:

”Kotimaamme kohtalo on riippuvainen maataloudestamme. Itävalta voi olla vapaa ja itsenäinen vain, mikäli maataloutemme pystyy tarjoamaan väestölle omavaraisesti terveellistä ruokaa. FPÖ on sitoutunut pienviljelyyn ja hajautettuun maatalouteen tehomaatalouden sijaan.”²¹⁷

Samanlaista ruokaomavaraisuuteen pohjautuvaa argumentaatiota löytyy myös Perussuomalaisen maatalouspolitiikasta. Puolueella se painottuu erityisesti lähiruoan tuotantoon, millä se perustelelee olevan tärkeä tehtävä hajautetun tuotannon ja siten kriisivalmiuden ylläpitämisessä. Samaan aikaan se parantaa ympäristön tilaa ja eläinten hyvinvointia.²¹⁸

Molemmat puolueet näkevät maidensa suuret päästöjen ja ympäristöongelmien aiheuttajat eli energiantuotannon ja maatalouden pääosin muusta kuin ilmastonmuutoksen tai ympäristövahinkojen näkökulmista. Niiden positiivisia vaikutuksia tuodaan muiden perustelujen rinnalla esiin, mutta negatiivisia, kuten turpeen tai maatalouden päästöjä ei haluta juuri huomioida.

---

²¹⁵ Perussuomalaisen maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisen vaihtoehtobudjetti 2014; Perussuomalaisen maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; ”Turpeen rooli ja sen käytöstä luopumisen vaikutukset Suomessa”. Sitran verkkosivut. <<https://www.sitra.fi/julkaisut/turpeen-rooli-ja-sen-kaytosta-luopumisen-vaikutukset-suomessa/>> [luettu 10.12.2020]; ”Turpeen energiakäyttö”. Turveinfo verkkosivut. <<http://turveinfo.fi/kayttotavat/energia-kaytto/turpeen-energiakaytto/>> [luettu 10.12.2020]

²¹⁶ Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²¹⁷ ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022.

²¹⁸ Perussuomalaisen maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen EU-politiikka 2019; ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022.

4.2. Talous, kilpailukyky ja luonnonvarat politiikan kynnyskysymyksinä

Yksi keskeisistä argumenteista maahanmuuttovastaisille puolueille ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa on sen taloudellinen vahingollisuus oman maan taloudelle. Esimerkiksi fossiilisen energiantuotannon alasajon, vihreän tukipolitiikan ja tiukemman ympäristölainsäädännön nähdään vahingoittavan maan taloutta ja vaikuttavan negatiivisesti kilpailukykyyn. Lisäksi luonnonvaroihin suhtaudutaan kansallisena pääomana, johon vain oman maan kansalaisilla on oikeus.²¹⁹

Samankaltaisuutena Perussuomalaisilla ja Itävallan vapauspuolueella on nationalistis-keinen näkemys taloudesta ja luonnonvarojen käytöstä. PS:lla kysymys on kuitenkin selkeästi FPÖ:tä keskeisemmässä asemassa ja puolue liittää talouden kilpailukykyongelman nimenomaan ilmastopolitiikkaan.

”Ilmastopolitiikan alttarille kansainvälisiin rahastoihin ja uusiutuvan energian tukiin katoaa merkittäviä summia vuodessa, vaikka suomalainen teollisuus on maailman puhtainta ominaispäästöiltään ja Suomi on jo nyt Euroopan ykkösmaita uusiutuvan energian osuuksissa.”²²⁰

Perussuomalaiset tekee ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa valtaosin työllisyyden, teollisuuden ja kilpailukykyyn ehdoilla, erityisesti ennen vuotta 2018.²²¹ 2010-luvun alkupuolella ilmastopolitiikan ei esimerkiksi nähdä voivan olla taloudelle hyödyksi. Puolue toteaa 2011 eduskuntavaaliohjelmassa, että teollisuuden toimintaedellytyksiä on vahvistettava, sillä mikäli niin ei tehdä *”nykyisenkaltaisen hyvinvointiyhteiskuntamme rahoitus pohja murenee, eikä sitä pystytä paikkaamaan ns. vihreällä kasvulla.”²²²* 2015 talouspoliittisessa ohjelmassa todetaan Suomen talouden perustan tuhoutuneen epäonnistuneilla *”kansallisilla päätöksillä, kuten erilaisilla viherveroilla”²²³*

2010–2015 Perussuomalaisten ohjelmissa painotetaan teollisuuden kustannusten laske- mista erityisesti energian osalta. Tarkoituksena on kompensoida 2015 voimaan astunutta rikkidirektiiviä, joka tiukensi laivaliikenteen polttoaineen enimmäisrikkipäästörajaa 0.1 painoprosenttiin Itämerellä, Pohjanmerellä ja Pohjois-Amerikan mantereen merialueilla. Rikkidirektiivi nähdään selkeästi negatiivisena ja sen kumoamista ajetaan ohjelmissa

---

²¹⁹ Schaller & Carius 2019, 14.

²²⁰ Perussuomalaiset rp. kuntavaaliohjelma 2012.

²²¹ Perussuomalaiset rp. kunnallisvaaliohjelma 2012; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

²²² Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011.

²²³ Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015.

vahvasti. Maininnat rikkidirektiivistä ovat kuitenkin hävinneet ohjelmista vuoden 2015 jälkeen, sillä direktiivi ei lopulta vaikuttanut laivaliikenteen kilpailukykyyn negatiivisesti. Huoli teollisuuden alakynnestä on kuitenkin puolueessa jatkunut.²²⁴

Puolueen kilpailukyvyistä kantamaan huoleen liittyy myös EU:n kilpailukyvyn heikkeneminen suhteessa muihin alueisiin. Ohjelmissa näkyy selkeästi ajatus siitä, että Suomi ja koko EU ampuvat itseään jalkaan kiristäessään ilmastotavoitteitaan. Lisäksi Suomen ei tulisi toteuttaa päästöjen hillintätoimia eturintamassa, koska tällöin saastuttavat maat saavat kilpailuetua Suomeen nähden.²²⁵

Itävallan vapauspuolue ei näytä samankaltaista huolta teollisuutensa kilpailukyvyn heikkenemisestä ilmasto- tai ympäristötavoitteiden edessä. Tarkastelujakson alkupuolella se päinvastoin näkee ympäristöpohjaisen talousjärjestelmän ratkaisuna ympäristön tilan heikkenemisen pysäyttämiseen. Merkittävin ohjelmassa oleva vaade on ”ekologinen sukupolvisopimus”. Ekologinen sukupolvisopimus perustuu kestävyyden vanhalle määritelmälle eli tietyssä ajassa niin paljon luonnonvaroja voidaan kuluttaa kuin samassa ajassa niitä ehtii syntyä. Sitoumuksen avulla on tarkoitus säätää kestävän toiminnan periaatteista, joilla pyrittäisiin estämään Itävallan osalta luonnonvarojen ylikulutuksen ja ympäristön tuhoutumisen aiheuttama tulevien sukupolvien elintasoromahdus.²²⁶ Ohjelmassa muun muassa todetaan ihmiskunnan olevan osa luotoa, ja sillä olevan tulevaisuus ainoastaan, ”-- mikäli luonto ja luonnonvarat säilyvät.”²²⁷ Tämän takaamiseksi puolueohjelman mukaan ”-- tarvitaan uusia strategioita ihmisten elämän laadun parantamiseksi ja ympäristön valtavan käytön torjumiseksi.”²²⁸ Konkreettisiksi keinoiksi esitetään muun muassa strategiatyötä ja taloudellista sääntelyä, kuten elinkaariarviointeja ja ympäristövastuullista ekologista kansantalouden kirjanpitoa.²²⁹

---

²²⁴ Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti 2014; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; ”Rikkidirektiivi voimaan 2015 alussa”. Valtioneuvoston verkkosivut. <https://valtioneuvosto.fi/-/rikkidirektiivi-voimaan-2015-alussa?_101_INSTANCE_3wyslLo1Z0ni_languageId=en_US> [luettu 10.12.2020]; ”Pelätty rikkidirektiivi vähensi ilmaasaasteita, teollisuudelle ei käynyt kuinaan”. *Maaseudun tulevaisuus*, 23.6.2016. <<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/metsa/pel%C3%A4tty-rikkidirektiivi-v%C3%A4hensi-ilmansaasteita-teollisuudelle-ei-k%C3%A4ynyt-kuinaan-1.152628>> [luettu 10.12.2020]

²²⁵ Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2014; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

²²⁶ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

²²⁷ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

²²⁸ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

²²⁹ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

Toinen merkittävä kokonaisuus Itävallan vapauspuolueen vuoden 2005 puolueohjelmassa on ajan talousjärjestelmän vastustus. Kapitalismia ei nähdä toimivana järjestelmänä ympäristölle eikä ihmiselle. Kapitalismi on Itävallan vapauspuolueen mukaan johdannut sosiaaliseen ja ekologiseen polkumyyntiin, joka ei ole kestävä. Perustavanlaatuisen ristiriita näkyy esimerkiksi samanaikaisen teollisen hyvinvoinnin kasvun ja ympäristönsuojelua koskevien vaatimusten välillä. Puolue kritisoi luonnonvarojen ylikulutuksen olevan taloudellisesti kannattavaa, kun taas ympäristönsuojelun lyhyellä aikavälillä kannattamatonta. Ympäristönsuojelulainsäädäntö nähdään olevan olemassa vain vahinkojen vähentämiseksi tai hallitsemiseksi, ei tarttumaan ympäristöongelmien juurisyihin.²³⁰

Lisäksi puolueen mukaan markkinamekanismien muokkaaminen vähemmän haitallisiksi ympäristölle on välttämätöntä. Vallitseva järjestelmä tulisi korvata reilulla markkinataloudella, jossa vakaiden ekosysteemien, luonnon geneettisen monimuotoisuuden ja evolutiivisten kehitysmahdollisuuksien saavuttamiseksi resurssien kulutukselle ja ympäristön pilaantumiselle on annettu markkinaehtoinen hinta. Kustannukset ja hinnat ilmaisivat taloudellisen ja ekologisen totuuden.²³¹

Kolmantena merkittävänä kokonaisuutena talousmallin muutosten lisäksi ohjelmassa esitetään ympäristöpohjaiseen verotusjärjestelmään siirtymistä. Sen perustaminen nähdään ensimmäisenä askeleena kohti kotimaisen elinympäristön tunnustamista ja säilyttämistä tuleville sukupolville. Verotusjärjestelmä hyödyttäisi myös työllisyystilanteen parantamista, sillä ympäristöveroja korottamalla ja samalla työn tekemisen verotusta keventämällä saadaan lisättyä työnteon kannattavuutta Itävallassa. Ympäristöpohjaisen verotusjärjestelmän idea on toimia ohjausjärjestelmänä, joka nostaa ympäristöä saastuttavan toiminnan verotusta ja samaan aikaan laskee työn tekemisen verotusta. Tällöin kokonaisveroaste ei muutu merkittävästi ja kansantalous hyötyy ympäristön rinnalla. Järjestelmällä voidaan puolueen mukaan turvata myös kotimaisten raakamateriaalien tuotanto, kasvu ja kehitys.²³² Verotusjärjestelmän hyödyiksi Itävallan vapauspuolue on listannut kolme asiaa: työn tekemisen halpuuttaminen tuo apua työmarkkinoille, teollisuus ja elinkeinoelämä saavat uusia mahdollisuuksia innovaatioita markkinoille ja lisäksi muita veroja voidaan uuden järjestelmän myötä karsia, eivätkä haitalliset tuotteet enää ole saatavissa.²³³

---

²³⁰ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

²³¹ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

²³² Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

²³³ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005.

Puolueen puolueohjelma 2005 ottaa ympäristön tilan erittäin vakavasti ja tuo konkreettisia ratkaisuehdotuksia tilanteen korjaamiseksi. Maan talousjärjestelmän muuttaminen on ylipäänsä hyvin kunnianhimoinen tavoite ja on huomionarvoista, että puolue on kiinnostunut tekemään sen ympäristöperustaisesti jo vuonna 2005. Tässä Perussuomalaiset ja FPÖ eroavat toisistaan merkittävästi. PS vastustaa esimerkiksi ns. vihreää verouudistusta, sillä uudistusta pidetään vain piilohankkeena ”*verorasituksen siirtämiselle kulutus- ja ympäristöverojen muodossa pieni- ja keskituloisille kansalaisille vaarantaen samalla teollisuustyöpaikat.*”²³⁴ Tästä huolimatta puolueiden väliltä löytyy myös yhtäläisyyksiä. Esimerkiksi FPÖ:n verotusjärjestelmän hyötyjen perusteluista voi nähdä, että talous ja työllisyyskysymykset painavat lopulta myös sille eniten.

Puolueohjelman 2005 jälkeen Itävallan vapauspuolue on luopunut ainakin ohjelmiansa tasolla ympäristöperustaisen talousjärjestelmän tavoittelusta ja siirtynyt enemmän kohti Perussuomalaisten ajattelua. Esimerkiksi 2008 vaaliohjelmassa puhutaan kotimaisesta kilpailukyvyistä ja kansainvälisten toimijoiden ylivallan pelosta. Ainoastaan ympäristöpohjaista verotusmallia esitetään käyttöönotettavaksi 2015 energiapolitiikassa. Missään vaiheessa puolue ei kuitenkaan näe ilmasto- tai ympäristönsuojelutavoitteiden kilpailukykyä heikentävinä toimina. Maininnat kotimaisen kilpailukyvyn huolehtimisesta liittyvät käytännössä aina uusiutuvan energiaan ja maatalouteen. Puolue esimerkiksi suhtautuu negatiivisesti kansainvälisiin kauppasopimuksiin juuri maatalouden kannattavuuden heikkenemisen vuoksi ja pelkää fossiilisen tuontienergian heikentävän kotimaisen uusiutuvan energian kilpailukykyä.²³⁵ Kotimainen puhtaampi ja säännellympi tuotanto nähdään siis parempana vaihtoehtona.

Lisäksi FPÖ:n ja ÖVP:n hallitusohjelmassa 2017 huomionarvoista on, että ilmastonmuutoksen koetaan aiheuttavan epävarmuutta maataloustuotantoon ja sen vuoksi maa- ja metsätalouden kilpailukyvyistä on erityisesti huolehdittava. Pienviljelyn koetaan pystyvän vastaamaan paremmin uusiin haasteisiin ja sen vuoksi se on valiokoitunut hallituksen politiikan linjaksi. Vapaa ja tehokas pienviljely nähdään edellytyksenä ekologiselle kestävyydelle ja kotimaiselle toimeentulolle.²³⁶ Poliitikassa vuorottelevat työllisyyden ja talouden näkökulmat, joita täydennetään ympäristönsuojelullisilla argumenteilla.

---

²³⁴ Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma 2019.

²³⁵ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²³⁶ ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022.

Ympäristö- ja ilmastoteemoihin kietoutuu läheisesti myös puolueiden työllisyyspolitiikka. Itävallan vapauspuolueen monissa ohjelmissa aurinko-, vesi-, tuuli- ja bioenergia sekä maalämpö nähdään säästävän resursseja ja samalla luovan tärkeitä työpaikkoja Itävaltaan. Samalla tavalla Perussuomalaiset näkee kotimaisen energiantuotannon luovan työllisyyttä ja olevan siksi kannatettavaa. Molemmat puolueet lisäksi puhuvat perhe- ja pienviljelyn puolesta, sillä sen nähdään luovan turvallisen pienyksikön, joka luo työllisyyttä ja käyttää kestävästi maata.²³⁷ Teollisuuden korostunut asema työllisyyspolitiikassa näkyy myös vahvasti Perussuomalaisten kansallisten liikenneyhteyksien ja rataverkon parannusta ajavassa politiikassa. Esimerkiksi Jäämeren rata laskisi myös päästöjä, mutta hankkeita perustellaan vain työllisyys- ja kaivosteollisuusnäkökulmista.²³⁸

Kun Perussuomalaiset puhuu Suomen teollisuudesta maan elinehtona, puhuu Itävallan vapauspuolue kotimaisesta maataloudesta talouden kivijalkana. Molemmat kokevat taloutensa kulmakivet jo itsessään ympäristötekoina. Usein PS:n ohjelmista esiin nouseva argumentti on, että suomalainen teollisuus on jo itsessään ympäristöteko, sillä Suomessa teknologinen osaaminen ja lainsäädäntö ovat korkealla tasolla. FPÖ:n mukaan taas itävaltalainen maatalous ja ruoantuotanto ovat muuta Eurooppaa puhtaampaa ja terveellisempää. Näillä se tarkoittaa, että Itävallassa tehty on lähtökohtaisesti ympäristöystävällisempi vaihtoehto, sillä myös siellä lainsäädäntö on suhteessa Euroopan ulkopuolisiin alueisiin tiukempaa ja osaaminen korkeaa.²³⁹

Sinällään kotimaisen teollisuuden ja ruoantuotannon suosiminen ympäristöystävällisyydestä on järkevää, sillä lähituotannosta usein säästyy kuljetuksessa syntyvät päästöt ja EU:n alueella lainsäädäntö on kehittyviä maita huomattavasti säännellympää kaikilla osa-alueilla. Kotimainen tuotanto ei kuitenkaan ole synonyymi ympäristöystävälliselle tuotannolle, vaan aina tapauskohtaista. Maiden ohjelmissa ei lisäksi tehdä eroa muihin EU-maihin ja Euroopan ulkopuolisiin kolmansiiin maihin, joiden esimerkiksi lainsäädännössä voidaan

---

²³⁷ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006; Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; Perussuomalaisten lähiajajana tavoiteohjelma 2005; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalainen vaihtoehtobudjetti 2014; Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalaisten kuntavaali ohjelma 2017.

²³⁸ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalaisten eduskuntavaali ohjelma 2019.

²³⁹ Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti 2014; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Perussuomalaisten eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetti 2019; Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

nähdä olevan merkittäviä eroja. Oman maan tuotanto nähdään yksiselitteisesti ja ilman suurempia perusteluita parempana.

Kumpikaan puolue ei myöskään mainitse vastuutaan auttaa maita, joihin se ulkoistavat tällä hetkellä päästöjään ja ympäristövaikutuksiaan. Perussuomalaiset kiinnittää kuitenkin huomiota hiilivuotoon, ja pyrkii myös sen avulla perustelemaan kotimaisen tuotannon paremmuutta.²⁴⁰

”-- tuotannon loppuminen Suomessa ei siis tarkoita koko tuotannon loppumista -- vaan sen siirtymistä muualle – todennäköisesti jonnekin, missä energia tuotetaan likaisemmin ja halvemmalla, jolloin sama tuotanto aiheuttaa isommat ilmastopäästöt ja mahdollisesti muita ympäristöhaittoja. Suomen sijoitus ilmastotilastoissa paranee, mistä lyhytnäköinen maailmanparantaja voi saada hyvän omantunnon, mutta maailman kokonaispäästöt pysyvät ennallaan tai kasvavat – eli hiilivuodon myötä tilanne todellisuudessa huononee.”²⁴¹

Kilpailukykyyn ja työllisyyteen liittyy läheisesti myös puolueiden suhtautuminen luonnonvaroihin. Perussuomalaisen puolueen näkemys luonnon, ympäristön ja luonnonvarojen suhteesta näkyy esimerkiksi puolueen vaatimuksesta muuttaa Ympäristöministeriö Ruoka- ja luonnonvaraministeriöksi.²⁴² Ruoka- ja luonnonvaraministeriö jo pelkästään nimenä on hyvin ihmiskeskeinen ja unohtaa ympäristön muut kuin taloudelliset arvot.

Luonnonvarojen osalta uusiutuvista energiamuodoista tuuli- aurinko ja bioenergian lisäksi Itävalta luottaa vahvasti vesivoimaan. Perussuomalaiset taas näkevät Suomen etuna valtavat metsävarannot. PS:lla Suomen luonnonvararesurssit ovat merkittävästi esillä puolueen ohjelmissa ja niiden kestävästä käytöstä puhutaan paljon. Kestävää käyttöä ei kuitenkaan eritellä ja esimerkiksi turpeen tuotantoa halutaan lisätä, vaikka se kuuluu fossiilisiin luonnonvaroihin, jotka uusiutuvat hyvin hitaasti.²⁴³

---

²⁴⁰ Ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

²⁴¹ Ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

²⁴² Perussuomalaiset rp. eduskuntavaaliohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015.

²⁴³ Perussuomalainen vaihtoehtobudjetti 2014; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen EU-politiikka 2019; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006; Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

Perussuomalaisilla ja Itävallan vapauspuolueella on molemmilla nationalistiskeskeinen näkemys luonnonvarojen käytöstä.²⁴⁴ Luonnonvarat ja niiden käytöstä päättäminen kuuluvat oman maan kansalaisille. Metsät nähdään molemmissa puolueissa pääosin vain taloudellisesta näkökulmasta. Vuoden 2013 Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa kiteytyy hyvin vuosikymmentä leimaava ajatus: ”*Tehokas ja järkevä metsänhoito luo taloudellista kestävyyttä ja turvaa sekä mahdollistaa metsäteollisuuden kehittymisen Suomessa.*”²⁴⁵ Metsätalouteen ollaan valmiita satsaamaan merkittävästi ja se ajatellaan yhtenä Suomen merkittävimpänä teollisuudenalana. Metsien hoitokeinot ovat kuitenkin hyvin perinteisiä ja nykyisin paljon keskustelussa olevia uusia metsänhoitokeinoja ei mainita ollenkaan. Ohjelmissa ei ole myöskään mainintoja uhanalaisista lajeista tai biodiversiteetistä ylipäänsä.²⁴⁶

Itävallan vapauspuolueen osalta metsät eivät ole yhtä suuressa arvossa kuin perussuomalaisilla. Osaltaan se johtuu metsien vähäisemmästä määrästä ja erilaisista luontotyypeistä. Vuoden 2005 puolueohjelmassa Itävallan vapauspuolue toteaa kuitenkin sillä olevan pitkä perinne kestävästä metsänkäytöstä ja metsien nähdään olevan Itävallassa teollisuuden tärkeänä tukijalka. Vuoden 2011 puolueohjelmassa kestävä ja varovainen metsänhoito sekä biologinen monimuotoisuus listataan tärkeiksi kokonaisuuksiksi.²⁴⁷ FPÖ:lla on luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen tähtäviä tavoitteita Perussuomalaisia enemmän, vaikka ne ovat yleensä aina talouden, omavaraisuuden tai työllisyyden rinnalla, eivät itsenäisinä asiakokonaisuuksina.

4.3. Globalisaatio ja kansainvälisyys ilmasto- ja ympäristöpolitiikan ongelmia

Nationalismi ja kansallismielisyys näkyvät myös puolueiden suhtautumisessa kansainväliseen toimintaan. Itävallan vapauspuolue ja Perussuomalaiset näkevät ilmastonmuutoksen kansainvälisen tason ongelmana, joka ei kuitenkaan hälyttävyydeltään ole korkeinta luokkaa. Ilmastonmuutoksen aiheuttajat ovat muualla kuin kotimaassa, ja sen vuoksi

---

²⁴⁴ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006; Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022; Perussuomalaiset rp. Eduskuntavaaliohjelma 2007; Perussuomalaisen maaseutuohjelma 2011; Perussuomalainen vaihtoehtobudjetti 2014; Perussuomalaisen eduskuntavaaliohjelma 2019; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

²⁴⁵ Perussuomalaisen varjobudjetti 2013.

²⁴⁶ Perussuomalaisen vaihtoehtobudjetti 2015. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Varjobudjetti_2015.pdf> [luettu 10.3.2020]; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Perussuomalaisen poliittiset ohjelmat, ks. lähdeluettelo.

²⁴⁷ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreich 2011.

myös ratkaisun tulisi löytyä muualta. Paradoksaalisesti kansainväliseen yhteistyöhön ilmasto- ja ympäristöteemojen osalta suhtaudutaan kuitenkin pääosin negatiivisesti, sillä sen ajatellaan syövän maan omaa päätäntävaltaa ja suvereniteettia.²⁴⁸

Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaisten ohjelmissa suhtaudutaan kansallisen päätäntävallan valumiseen Brysseliin tai muihin kansainvälisiin organisaatioihin hyvin negatiivisesti. Etenkin Perussuomalaisilla ilmastonmuutos aiheena kulminoit ärtymyksen suvereniteetin valumisesta pois omista käsistä.²⁴⁹ Schallerin ja Cariuksen tutkimuksen mukaan ilmiö on tuttu myös muissa eurooppalaisissa maahanmuuttovastaisissa puolueissa. Kansainvälinen yhteistyö ja päätöksenteko nähdään suvereniteetin murenemisena ja siten vahvasti vastustettavana teemana.²⁵⁰

Konkreettinen esimerkki ylikansallisen sopimisen vastustuksesta on Pariisin ilmastopöytäkirja, jota kumpikin puolue on vastustanut. Perussuomalaisten europarlamentaarikko Laura Huhtasaaren mukaan sopimus on ”Suomelle katastrofaalinen”²⁵¹. Itävallan vapauspuolueen suhtautuminen taas on jonkin verran ristiriitaisempaa. Puolue äänesti 2016 Itävallan parlamentissa Pariisin ilmastopöytäkirjan ratifioimista vastaan. Kuitenkin vuonna 2018 Norbert Hoferin toimiessa FPÖ:n liikenne-, innovaatio- ja teknologiaministerinä tehtiin hänen alaisuudessaan ilmasto- ja energiastrategia, jossa sitoudutaan vahvasti Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteisiin. Itävallan vapauspuolue on käyttänyt ohjelmaa vielä muun muassa 2019 vaaleissa osoittamaan, millaista politiikkaa puolue ajaa.²⁵²

Euroopan Unioni on lisäksi molemmille puolueille vaikea aihe. EU:sta tulevaan sääntelyyn suhtaudutaan ympäristö- ja ilmastopolitiikan teemoissa erityisesti Perussuomalaisissa kielteisesti. Maaseutupoliittisissa ohjelmissa 2011 ja 2015 peräänkuulutetaan yleisesti maatalouden ja muun ympäristösääntelyn lieventämistä, mutta erityisesti EU:n tasolta tuleva sääntely nähdään turhana ja paikalliselle elinkeinolle haitallisena.²⁵³ Päätäntävaltaa ei haluta päästää pois omasta valtiosta, sillä EU:n ei nähdä edistävän Suomen

---

²⁴⁸ Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2014; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

²⁴⁹ Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2014; Maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen EU-politiikka 2019; Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008.

²⁵⁰ Schaller & Carius 2019, 21–23.

²⁵¹ Vastanimetyksen presidenttiehdokas Laura Huhtasaaren puhe puoluevaltuuston kokouksessa. Perussuomalaisten verkkosivut. <[Vastanimetyksen presidenttiehdokas Laura Huhtasaaren puhe puoluevaltuuston kokouksessa - Perussuomalaiset](#)> [luettu 26.3.2021]

²⁵² “#mission 2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie”; Klima und Energie Wahlkabine <[Klima & Energie Wahlkabine \(klimawahl.at\)](#)> [luettu 16.3.2021]; Schaller & Carius 2019, 21.

²⁵³ Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011; Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

etua. Perussuomalaisessa ympäristöpolitiikassa 2019 todetaan, että ”[i]lmastotoimia on suunniteltava järkevästi ja kustannustehokkaasti. Vihreyden ja ”kestävän kehityksen” nimissä tehtävään rahastukseen on suhtauduttava kriittisesti, samoin kuin Suomen nöyrytelyyn EU:n ympäristöministerien kokouksissa, joista on tapana tuoda veronmaksajille kalliita ilmastopoliittisia tuliaisia.”²⁵⁴

Myös Itävallan vapauspuolueen 2005 puolueohjelmassa ja parlamenttivaaliohjelmissa 2006 sekä 2017 näkyy puolueen negatiivinen suhtautuminen EU-sääntelyyn. Kärkitavoitteena on esimerkiksi maa- ja metsätalouden palauttaminen osaksi Itävallan kansallista ja liittovaltioiden omaa politiikkaa. Puolue ajaa maatalouden siirtämistä pienempiin luonnonmukaisiin yksiköihin ja takaisin perhe- ja pienviljelyn pariin. EU:n maatalouspolitiikan nähdään vaikeuttavan maan politiikan harjoittamista, sillä se suosii suuria tehotuotantoyksiköitä. Eläinten hyvinvointi on FPÖ:lle yksi harvoista asioista, joissa EU sääntely koetaan hyvänä. Vuoden 2006 parlamenttivaaliohjelmassa puolue toivookin eläinten hyvinvointia koskevien tiukkojen direktiivien laatimista mm. eläinten pitkien kuljetusmatkojen kieltämiseksi.²⁵⁵

Vaikka Itävallan vapauspuolue suhtautuu ympäristönsuojeluun suhteellisen vakavasti, ei sen EU-vaaliohjelmissa juuri ympäristöteemoja näy.²⁵⁶ Puolue ei esimerkiksi mainitse EU-vaaliohjelmissa sen kansallisissa vaaleissa peräänkuuluttamaa ristiriitaa Itävallan ja EU:n maataloustavoitteiden välillä. Ero kansallisiin vaaliohjelmiin onkin mielenkiintoinen ja merkittävä. Perussuomalaisilla taas EU-vaaliohjelmissa tuodaan selkeästi esiin puolueen näkemät epäkohdat Euroopan Unionissa. Suurimpina ongelmakohtina koetaan maatalouspolitiikan kannattamattomuus ja kansainvälinen taakanjako päästökysymyksissä.

Sekä Itävallan vapauspuolue, että Perussuomalaiset näkevät oman maansa maailman mallimaana, jossa päästöjen hallinta on jo hyvällä tolalla erityisesti maiden kokoihin nähden.²⁵⁷ Perussuomalaisessa ympäristö- ja energiapolitiikassa 2019 todetaankin:

---

²⁵⁴ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

²⁵⁵ Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017; EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

²⁵⁶ EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2009; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2013; EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2014; EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

²⁵⁷ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

”Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on 0,1 %. Tämä kertoo, kuinka suuren osan ongelmasta voimme omilla toimillamme ratkaista suoraan. -- Tärkeää on myös pitää esillä niitä asioita, jotka voimakkaimmin lisäävät globaaleja päästöjä. Väestöräjhdys, fossiilisten polttoaineiden nopea kasvu kehittyvissä maissa sekä teollisen tuotannon siirtyminen runsaasti fossiilista energiaa käyttäviin maihin, josta tavarat rahdataan öljyä käyttäen muualle maailmaan.”²⁵⁸

Perussuomalaisen linjasta voidaan huomata, että kehittyvät maat ja etenkin Kiina nähdään ilmastonmuutoksen torjumisen suurimpina ongelma-alueina. Samankaltainen ajatus nousee myös FPÖ:n ohjelmista, mutta ongelmien aiheuttajiksi nimetään Kiinan lisäksi Yhdysvallat. Yhdysvaltojen kritisointi osuu Itävallan vapauspuolueella oikeaan, sillä maan keskivero kansalainen tuottaa keskimäärin tuplaten keskiverto eurooppalaiseen verrattuna. Kumpikaan puolueista ei kuitenkaan huomioi Kiinan henkeä kohden laskettujen päästöjen Suomea ja Itävaltaa pienempää osuutta. Lisäksi huomiotta jää Kiinan historiallisten päästöjen pieni osuus. Yhdysvallat on vastuussa 25 % kumulatiivisista päästöistä vuosina 1750–2017, mikä on yli tuplaten Kiinaa enemmän. EU:n 28 jäsenmaata ovat puolestaan vastuussa 22 % kumulatiivisista kasvihuonekaasupäästöistä vastaavilta vuosilta.²⁵⁹

Afrikan valtiot ja Intia tulevat kaukana perässä päästösuuksissa niin henkilöä kohden kuin valtioittainkin laskettuna.²⁶⁰ Etenkään Perussuomalaiset ei näe muiden länsimaiden päästöjä ongelmana. Puolueen ohjelmissa näkökulma painottuu selkeästi kehittyviin maihin, joista etsitään syypäitä ja ratkaisuja.

---

²⁵⁸ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019.

²⁵⁹ Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019; Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; Perussuomalainen EU-politiikka 2019; Austria: CO2 Country Profile. Our World in Data verkkosivut. <[Austria: CO2 Country Profile - Our World in Data](#)> [luettu 6.4.2020]; ”Maailman kasvihuonekaasupäästöt kasvavat yhä”. Ilmasto-opaan verkkosivut. <<https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/hillinta/-/artikkeli/42433dde-827f-485e-9fa9-45b49fbfa317/maailman-kasvihuonekaasupaastot-kasvavat-yha.html>> [luettu 10.12.2020]; Who has contributed most to global CO2 emissions? Our World in Data:n verkkosivut. <<https://ourworldindata.org/contributed-most-global-co2>> [luettu 10.12.2020]

²⁶⁰ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019; ”Maailman kasvihuonekaasupäästöt kasvavat yhä”. Ilmasto-opaan verkkosivut. <<https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/hillinta/-/artikkeli/42433dde-827f-485e-9fa9-45b49fbfa317/maailman-kasvihuonekaasupaastot-kasvavat-yha.html>> [luettu 10.12.2020]; Who has contributed most to global CO2 emissions? Our World in Data:n verkkosivut. <<https://ourworldindata.org/contributed-most-global-co2>> [luettu 10.12.2020]

Perussuomalaiset käsittelee kansainvälisiä päästöjenhallintajärjestelmiä paljon poliittisissa ohjelmissaan. Perussuomalaisten suhtautuminen nykyisiin kansainvälisiin päästöjenhallintamekanismeihin on nuivaa. Esimerkiksi päästökauppaa pidetään toimimattomana ratkaisuna, koska järjestelmän ajatellaan hidastavan talouskasvua ja aiheuttavan siten työttömyyttä Suomen teollisuuteen. Puolue on ajanut vuodesta 2011 päästökaupan tilalle sanktiopohjaista ominaispäästöjärjestelmää ja vuosikymmenen loppupuolella mukaan on tullut ilmastovero. Ominaispäästöjärjestelmässä yhteisesti sovitun ominaispäästörajan ylittävästä osasta maksetaan kansalliseen tai kansainväliseen rahastoon sanktio. Sanktiorahoituksella voidaan tukea ilmastopoliittisia tavoitteita tukemalla tuote- ja teknologiakehityspanoksia sekä investointiavustuksia. Ilmastovero taas asetetaan tuontituotteille, joiden hiilijalanjälki on suuri. Veron suuruus määräytyy tuotteen päästöistä. Ilmastoveron ajatellaan suojelevan suomalaista tuotantoa ja teollisuutta, joka on verrattain ympäristöystävällistä.²⁶¹

Itävallan vapauspuolue ei ota ohjelmissaan kantaa kansainvälisiin päästöjenhallintajärjestelmiin. Ainoa maininta on vuoden 2019 EU-vaaliohjelmasta, jossa se tyrmää lentomatkustukselle asetettavan veron. Samassa ohjelmassa puolue toteaa, että on vielä varsin epäselvää, voiko Itävalta tai Eurooppa oikeasti tehdä jotain CO₂ päästöjen vähentämiseksi ilmakehästä. Tällä viitataan muiden maiden suurempaan päästöosuuteen.²⁶²

Puolue on kuitenkin myös kommentoinut Itävallan Fridays for Future -liikkeen 2019 perustamalla vaalien energia- ja ilmastoteemoja kartoittavalla verkkosivustolla suhtautuvansa EU-tasoihin hiilidioksidin hinnoittelujärjestelmiin yksiselitteisen kielteisesti. Maa kokee ilmastoveron olevan sille epäedullinen, sillä ilman Yhdysvaltojen ja Kiinan mukaan saamista hiilidioksidipäästövähennyksiin, ei Itävallan toimilla ole merkitystä. Kysyttäessä vaihtoehtoisista toimista, ei FPÖ mainitse mitään konkreettista toimea, lukuun ottamatta tuotantoeläinten kuljetusten vähentämistä.²⁶³

Näkemyks globalista oikeudenmukaisuudesta tai kunnianhimon riittävydestä on moninainen. Monesti oikeudenmukaisuutta pohdittaessa kriteereinä käytetään *tasajaon periaatetta* eli jäljellä oleva globaali hiilibudjetti jaetaan tasan kaikkien maapallon asukkaiden

---

²⁶¹ Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2014; Perussuomalainen EU-politiikka 2019; ”Perussuomalaiset kopioi ilmasto-ohjelmansa Metalliliitolta. *Yleisradio*, 4.2.2011. <[Perussuomalaiset kopioi ilmasto-ohjelmansa Metalliliitolta | Yle Uutiset | yle.fi](#)> [luettu 12.4.2021]

²⁶² Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

²⁶³ Klima und Energie Wahlkabine. <[Klima & Energie Wahlkabine \(klimawahl.at\)](#)> [luettu 16.3.2021]

kesken tai *maksukyvyyn periaatetta*, jossa jokainen maa saa globaalista per capita -hiilibudjetista osuuden maan päästövähennyskyvyyn mukaan, kun sen mittarina toimii maan per capita -bruttokansantuote; suurempi bruttokansantuote johtaa pienempään osuuteen per capita -hiilibudjetista. *Historiallisen vastuun* periaatteessa jokainen valtio saa saman määrän per capita päästöjä, kun mukaan lasketaan menneet ja tulevat päästöt valitulla ajanjaksolla ja sen mukaisella globaalilla hiilibudjetilla.²⁶⁴

Molemmat puolueet näkevät oikeudenmukaisuuden käsittämisen historiallisena vastuuna oman maan kansalaisten turhana rankaisemisena. Maksukyvyyn periaatetta taas pidetään kehittyvien maiden suosimisena, vaikka puolueiden mukaan siellä juuri majajalee ilmastokysymysten suurimmat ongelmat. Perussuomalaisilla mukana on myös ajatus kehittyvien maiden suosimisen johtamisesta Suomen ja EU:n kilpailukyvyyn heikkenemiseen. Perussuomalaiset esittää, että päästövähennyksiä tulee tehdä siellä, missä investointien tekeminen on halpaa ja suurimmat päästöt syntyvät. Molempien puolueiden mukaan valtiot ovat itse vastuussa päästövähennyksistä ja niihin liittyvistä investoinneista.²⁶⁵ Näin ollen puolueet kannattavat tasajaon periaatetta, jolloin kaikki maat ovat päästökysymyksissä samalla viivalla. PS ei huomioi, että vaikka tietyissä maissa investointien tekeminen on Suomeen verrattuna halpaa, ei maassa silti välttämättä ole resursseja ja toisaalta alhainen hintataso tarkoittaa myös alhaisia palkka- ja valtiontuloja. Itävallan vapauspuolue ei tarkastele kysymystä ohjelmissaan niin tarkasti, että vastaavaa päätelmää voisi tehdä. Ylipäänsä FPÖ:n suhtautuminen päästöjenhillintäjärjestelmiin jää ohjelmissa hyvin ohueksi.

Kansainvälisestä näkökulmasta Itävallan vapauspuolueelle on erityisen tärkeää, etteivät maan resurssit valu kansainvälisten yritysten hallintaan.²⁶⁶ 2008 ohjelmassa mm. todetaan, että “[k]ansalaisemme ja taloutemme — huolimatta Itävallan uusiutuvista luonnonvaroista — on tehnyt itsensä riippuvaiseksi energian tuonnista, muuntogeenisistä organismeista ja ulkomaisomisteisista konserneista.”²⁶⁷ Kansainväliset suuryritykset nähdään ikään kuin valtion vihollisina, jotka pyrkivät viemään Itävallalta päätösvaltaa ja suvereniteettia.

---

²⁶⁴ Ilmastopaneelin näkemykset pitkän aikavälin päästövähennystavoitteen asettamisessa huomioon otettavista seikoista. Suomen Ilmastopaneeli 2018, 2. <https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2018/10/Ilmastopaneelin-muistio_hyvaksytty_4.6.2018.pdf> [luettu 10.12.2020]

²⁶⁵ Perussuomalainen EU-vaaliohjelma 2014; Perussuomalainen ympäristö ja energiapolitiikka 2019; Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019; Klima und Energie Wahlkabine. <[Klima & Energie Wahlkabine \(klimawahl.at\)](http://Klima & Energie Wahlkabine (klimawahl.at))> [luettu 16.3.2021]

²⁶⁶ Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²⁶⁷ Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008.

Vuoden 2008 parlamenttivaaliohjelmassa todetaan lisäksi, että puolue haluaa lopettaa ”riippuvuutensa oligarkeista ja sheikeistä” ja ”päästä irti suurkonsernien kiristyksestä”.²⁶⁸ Tarkemmin tiettyjä yrityksiä tai aloja ei kuitenkaan mainita. Maan talouden tämänhetkinen riippuvuus fossiilisista polttoaineista öljystä, maakaasusta ja ydinvoimasta nähdään kestävämmänä niin talouden kuin ympäristönkin kannalta. Riippumattomuuden saavuttamiseksi kotimaiset uusiutuvat energiamuodot ovat ainoa järkevä vaihtoehto. Kansallisen itsemääräämisoikeuden alla kiinnitetään huomiota myös Itävallan vesivarantoihin, joihin ohjelman mukaan liittyy vahvoja ulkomaisia intressejä. Vesivarojen valvonnan on pysyttävä itävaltalaisissa käsissä.²⁶⁹

”Vahvistettu itsemääräämisoikeus, niin energiakysymyksissä sekä terveellisen ruoan ja puhtaan veden yhteydessä, suojaa kansalaistemme vapautta. Kansalaisten elintärkeät intressit eivät saa joutua kansainvälisten keinottelijoiden ja yritysten leikkikaluiksi.”²⁷⁰

Monikansallisten yritysten vastustus on Itävallan vapauspuolueella vahvempaa kuin Perussuomalaisilla. PS suosii suomalaista ja vaativat suuryrityksiä siivoamaan päästönsä, mutta eivät varsinaisesti hyökkää missään vaiheessa kansainvälisiä yrityksiä vastaan. FPÖ taas nimeää selkeästi viholliseksi kansainväliset suuryritykset, joiden se näkee hallitsevan liikaa maailmaa.

5. Johtopäätökset

Itävallan vapauspuolueen ja Perussuomalaisten ilmasto- ja ympäristöpolitiikka on muuttunut vuosien 2005–2019 aikana merkittävästi. Perussuomalaisten osalta teemojen nousu politiikkaan on ollut enemmän lineaarista, FPÖ:n osalta taas enemmän aaltoilevaa. Puolueiden politiikat muistuttavat toisiaan, vaikka niissä on nähtävissä myös merkittäviä suhtautumis- ja sisältöeroja. Sekä Itävallan vapauspuolueen että Perussuomalaisen puolueen poliittiset ohjelmat perustuvat ilmasto- ja ympäristöpoliittisilta kannoiltaan samankaltaista nationalismia, patriotismia ja konservatismia painottaviin ideologioihin. Erona puolueiden välillä on kuitenkin niiden tapa tuoda asia esille.

---

²⁶⁸ Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008.

²⁶⁹ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

²⁷⁰ Die Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008; Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017.

Keskeisin tutkimuksen huomio on kummankin puolueiden pyrkimys eriyttää ympäristö- ja ilmastopolitiikka toisistaan. Puolueet eivät näe niitä yhtenäisenä kokonaisuutena, vaan ympäristöpolitiikkaa pidetään ilmastopolitiikkaa huomattavasti tärkeämpänä. Lähtökohta on vahva etenkin Itävallan vapauspuolueella, jossa ympäristöpolitiikka on noteerattu jo tutkimuksen aikavälin alkupuolella. Ilmastopolitiikka taas tulee puolueen ohjelmiin vasta vuonna 2015. Perussuomalaisilla ympäristöpolitiikka ei ole saanut yhtä suurta huomiota ylipäänsä, mutta ilmastopolitiikka näkyy puolueen ohjelmissa jo 2010-luvun alussa.

Kumpikaan puolue ei varsinaisesti kiellä ilmastonmuutoksen olemassaoloa, mutta silti suhtautuminen siihen on melko pessimististä. Ilmastonmuutosta ei pidetä merkittävänä uhkana, eikä etenkään siitä aiheutuville riskeille anneta juurikaan painoarvoa. Ilmastopolitiikka on useimmiten osana jotakin muuta kokonaisuutta. Itävallan vapauspuolueen politiikassa merkille pantavaa on lisäksi, että ympäristömuutosten ei nähdä johtuvan ilmastonmuutoksesta vaan enemmänkin ihmisen välinpitämättömästä toiminnasta ympäristöön. Totutusta yhtälöstä, jossa ihmisen toiminta aiheuttaa ilmastonmuutoksen, joka taas aiheuttaa ympäristön tilan heikkenemisen, jää ilmasto-osuus ikään kuin kokonaan välistä. Perussuomalaiset näkee syy-seuraussuhteen selkeämmin, vaikka saattavatkin jättää sen huomiotta.

Perussuomalaisten ja Itävallan vapauspuoleen suhtautuminen ilmastopolitiikkaan on sekoitus ilmastokonservatiivisuutta ja -kansallismielisyyttä. Molemmissa puolueissa on myös denialistisia kannanottoja, mutta ne eivät näy puolueen virallisissa poliittisissa ohjelmissa. Schallerin ja Cariuksen jaottelussa PS suhtautuu ilmastonmuutokseen myöntyväisesti, kun taas FPÖ varautuneesti tai toimettomasti.

Näkemykset kumpuavat maahanmuuttovastaisille puolueille tyypillisestä ajattelusta, jossa paikallisen luonnon turvaamista pidetään tärkeänä ja myös kansallisena velvollisuutena. Puolueiden ohjelmat huokuvat koko tarkasteluajan hyvin vahvaa kansallismielisyyttä ja kotimaanrakkautta. Käsitys ilmasto- ja ympäristöpolitiikasta kietoutuu perinteisen kulttuurin ylläpitämiseen ja kansallismaisemakeskeiseen luontokäsitykseen. Luonnonsuojelun tarve tukee ajatusta kotimaasta, joka kuuluu tietylle suljetulle ihmisryhmälle. Ajatukset perustuvat kotimaan suojeluun, joka on osa kansan ja kulttuuriperinnön symbolista suojelua. Luontoon liittyvä politiikka on samaan aikaan politiikkaa identiteetistä. Sekä Itävallan vapauspuolueen, että Perussuomalaisten ohjelmista huokuu kaipuu meneeseen maaseudun aikaan. Luontokäsitys pohjautuu vahvasti maaseudusta ja maaseutu

luonto nähdäänkin ikään kuin samana asiana. Maaseutu ajatellaan suojelutarpeessa olevana luonnontilaisena alueena, jonka koskemattomuutta ja elinkeinonharjoittajien vapautta tulee vaalia.

Vaikka Perussuomalaiset peräänkuuluttavat ympäristö- ja ilmastopolitiikan ideologiattomuutta, näkyy jo pelkästä puolueen luontokäsityksestä sen ideologiasidonnaisuus. Perussuomalaiset sitoo maahanmuuttokysymyksen osaksi ilmastokysymyksiä ilmastopakolaisuuden ja pohjoisessa elämisen energiankulutuksen kautta. Itävallan vapauspuolue ei samaan tapaan tietoisesti pyri erottamaan ilmasto- ja ympäristöteemoja politiikasta tai ideologisuudesta. Molemmissa puolueissa halutaan kuitenkin tehdä selvä ero liberaaliin ”vihreyteen”. Kannanottoihin vaikuttavat merkittävästi puolueen sen aikainen johto ja poliittinen suunta. Puolueille ominaista onkin pyrkiä löytämään niiden varsinaisille pääteemoille oikeutus myös ilmasto- ja ympäristöpolitiikasta.

Molemmilla puolueilla on nationalistinen kuva valtioiden toiminnasta ja oman maan etu pyritään tuomaan aina etusijalle. Kansainvälisellä yhteistyöllä nähdään olevan melko vähän suoria hyötyjä valtioille. Puolueet asettavat nationalismin ja protektionismin vastakkain globalismin ja liberalismien kanssa. Globalisaatioon ja kansainväliseen päätöksentekoon puolueet suhtautuvat yleisesti negatiivisesti, mikä näkyy myös ilmastomuutoskeskustelussa. Ilmastomuutosta pidetään globaalina ongelmana, joka pitää puolueiden mukaan ratkaista kansainvälisellä tasolla. Oman maan toimia ei nähdä merkityksellisinä kokonaisuuden kannalta. Samaan aikaan puolueet eivät kuitenkaan ole valmiita sitoutumaan yhteiseen monikansalliseen päätöksentekoon esimerkiksi Pariisin ilmastopöytäkirjan muodossa tai luovuttamaan päätäntävaltaa kansainvälisille toimijoille. Ilmastomuutos aiheena kulminoituu ärtymyksen päätöksentekovallan ja kansallisen suvereniteetin valumisesta pois omista käsistä.

Kumpikin puolue näkee EU:n tasolta tuleva sääntelyn turhana ja paikalliselle elinkeinolle haitallisena. Perussuomalaiset ottaa aiheeseen kantaa voimakkaasti myös ympäristö- ja ilmastoteemojen osalta läpi tarkastelujakson eri ohjelmissaan, etenkin EU-vaaliohjelmista. Itävallan vapauspuolueen EU-vaaliohjelmista se taas loistaa täysin poissaolollaan, vaikka se näkee esimerkiksi yhteisen maatalouspolitiikan tuottaman suurmaatalouden Itävaltaa ja sen luonnonympäristöä vahingoittavana.

Itävallan vapauspuolueella inho monikansallista toimintaa kohtaan ei rajoitu Perussuomalaisen tapaan vain kansainvälisiin organisaatioihin, vaan näkyy myös kansainvälisten

suuryritysten vastustuksessa. Siinä missä PS suosii suomalaista, FPÖ hyökkää konkreettisesti ohjelmissaan kansainvälisiä yrityksiä vastaan. Monikansalliset yritykset nähdään ikään kuin valtion vihollisina, jotka pyrkivät viemään Itävallalta päätösvaltaa ja suvereeniteettia.

Lisäksi kansainvälisiin päästöjenhallintamekanismeihin suhtaudutaan kummassakin puolueessa varauksella. Perussuomalaiset vastustavat päästökauppaa ja vaativat tilalle omien päästöjärjestelmää, joka puolueen mukaan toteuttaa päästöjaon oikeudenmukaisemmin eikä vaikuta Suomen talouteen ja työllisyyteen negatiivisesti. Lisäksi puolue suhtautuu positiivisesti ilmastoveroon, jossa Euroopan Unionin ulkopuolelta tuleville korkeiden päästöjen tuotteille asetettaisiin lisävero. Ajatus tukee PS:n yleistä Suomen talouden turvaamiseen tähtäävää politiikkaa ja globalisaation vastustusta. Itävallan vapauspuolue taas suhtautuu negatiivisesti ilmastoveroihin. Puolue näkee Itävallan jo valmiiksi ilmastotyön edelläkävijänä, jolloin maa ei tarvitse lisätoimia. Samalla tavalla myös Perussuomalaiset puhuvat itsestään ilmastotyön mallimaana. Argumenteissa näkyy sekä ilmastokonservatiivista että ilmastonationalistista suhtautumista.

Molemmille puolueille ominaista on, että ilmastolle positiivisia toimenpiteitä lähestytään jostain muusta kuin ilmaston itsensä näkökulmasta. Talous ja työllisyys sekä suvereniteetin turvaaminen ovat läpi koko tarkastelujakson olleet puolueen keskeisimmät tavoitteet. Perussuomalaisilla ilmastotyön negatiiviset talousvaikutukset ovat huomattavasti FPÖ:tä enemmän esillä. Puolue kiinnittää paljon huomiota ilmastopolitiikan reiluuteen ja oikeudenmukaisuuteen niin Euroopan Unionin tasolla kuin suomalaisten keskuudessa. Keskeisimpänä puolueen ajatuksena on, että ilmastopolitiikasta ei saa aiheutua haittoja suomalaisille, Suomen taloudelle eikä kilpailukyvyille.

Sekä Itävallan vapauspuolueen, että Perussuomalaisen ilmastotoimet nojaavat vahvasti huoltovarmuuden ja energiaomavaraisuuden parantamiseen. Kotimainen uusiutuva energia nähdään maiden turvallisuuden kivijalkoina. Huoltovarmuuden, talouskasvun ja työllisyyden lisäksi sillä ajatellaan olevan positiivisia vaikutuksia myös ympäristönsuojeluun ja ilmastomuutoksen hillitsemiseen. Lisäksi suurena teemana on maatalous. Pienviljelyyn palaaminen on etenkin Itävallan vapauspuolueelle ensiarvoisen tärkeää. Se tuo oma-avaraisuutta kansainvälisesti epävakaa ympäristössä ja tuottaa samalla kestävämpää maatalouden harjoittamista.

Erona puolueissa on suhtautuminen biodiversiteettiin. Teemassa FPÖon selkeästi Perussuomalaisia valveutuneempi ja useissa ohjelmissa on nähtävissä mainintoja ja toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden tukemiseksi. Biodiversiteetikysymykset painottuvat molemmilla puolueilla selkeästi maataloustuotantoon. Lisäksi eläinten kohtelu on Itävallan vapauspuolueella huomattavasti enemmän esillä. Teeman esillä olo juontuu puolueen luontokäsityksen pohjautumisesta kansallissosialismin luontokuvaan, jossa esimerkiksi eläimillä nähtiin olevan arvokas osa luomakunnassa.

FPÖ:n ohjelmissa luonnon itseisarvoon suhtaudutaankin suuremmalla arvolla kuin Perussuomalaisissa. Itävallan vapauspuolueen ohjelmista huokuu jo tarkasteluaikavälin alusta asti aito huoli ympäristön kuormituksesta ja koskemattomien alueiden vähentymisestä. Perussuomalaisten ohjelmissa taas luonto näkyy ihmiselle välineenä saavuttaa jotain muuta. Sen itseisarvoa ei lähimetsien virkistysarvoa lukuun ottamatta juuri tunnisteta. Välinearvoisuus näkyy kuitenkin myös Itävallan vapauspuolueen politiikassa. Ilmastopolitiikka tuodaan puolueen agendalle ikään kuin välineeksi saavuttaa suurempi konsensus kotimaisen uusiutuvan energiantuotannon lisäämisestä.

Molempien puolueiden ympäristö- ja ilmastopolitiikan voi yhteenvetona todeta muistuttavan paljolti toisiaan. Suurin ero puolueiden välillä syntyy suhtautumisessa ilmiöön ylipäänsä. Perussuomalaiset kokee ilmastonmuutoksen itsessään suurempana uhkana, kun taas Itävallan vapauspuolue ympäristön tilan muutokset. Molemmat puolueet tekevät ilmastonmuutosta estävää politiikkaa esimerkiksi uusiutuvan energian, luonnonmukaisen viljelyn tai teknologiakehityksen edistämisen saroilla. Ohjelmissa esitetyt todelliset toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi jäävät kuitenkin heikoiksi. Ilmastonmuutosta ei kokonaisuudessaan nähdä merkittävänä uhkana eikä asioita usein perustella ilmastonmuutoksen hillitsemisellä.

Vaikka maat ja siten puolueet kuuluvatkin eri osiin Eurooppaa, voi niistä silti löytää mielenkiintoisella tavalla yhdistäviä ja erottavia piirteitä. Tutkimuksen perusteella pystyttiin pohtimaan, millaisia yhteneväisyyksiä ja eroja maahanmuuttovastaisilla puolueilla on niiden ympäristö- ja ilmastopolitiikassa alueellisesta sijainnista riippumatta. Tämä tutkimus on kuitenkin vain pieni osa pohdintaa, eikä sen perusteella voi vielä tehdä suuria johtopäätöksiä. Jatkotutkimukselle aiheesta onkin tarvetta, sillä maahanmuuttovastaisten puolueiden kannatuksen häviäminen ei ole lähitulevaisuudessa näköpiirissä. Samaan aikaan ilmastonmuutos ja ympäristöteemat lisäävät politiikassa painoarvoaan. Sen vuoksi tutkimus ja vertailu puolueiden välillä on entistäkin tarpeellisempaa.

Lähteet

Alkuperäislähteet

Itävallan vapauspuolueen poliittiset ohjelmat

Das Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2005. <[Parteiprogramm Neu_230405 \(fbi-politikschule.at\)](#)> [luettu 20.3.2021]

Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2006.

Nationalratswahlprogramme der Freiheitlichen Partei Österreichs 2008.

EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2009.

Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2011. <[Parteiprogramm der Freiheitlichen](#)> [luettu 18.3.2021]

Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2013.

EU-Wahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2014.

Energie und Lebensmittel – Grundlagen zur Freiheit 2015.

ÖVP-FPÖ Regierungsprogramm 2017–2022. [Zusammen Fuer Oesterreich Regierungsprogramm 2017 - 2022.pdf \(fbi-politikschule.at\)](#) [luettu 24.3.2021]

Freiheitliches Wahlprogramm zur Nationalratswahl 2017. <[Layout 1 \(fpoe.at\)](#)> [luettu 17.3.2021]

“#mission 2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie”. Bundesministerium für Nachhaltigkeit und Tourismus und Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie. <[#mission2030: Die österreichische Klima- und Energiestrategie \(kinstacdn.com\)](#)> [luettu 16.3.2021]

Die FPÖ-Regierungs-Zwischenbilanz 2.0. 2018. <[Layout 1 \(fbi-politikschule.at\)](#)> [luettu 19.3.2021]

EU-Wahl Programm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

Nationalratswahlprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs 2019.

Perussuomalaisen puolueen ohjelmat

Lähiajan tavoiteohjelma 2005. <[Perussuomalaisten lähiajan tavoiteohjelma 2005 - Perussuomalaiset](#)> [luettu 31.3.2021]

Perussuomalaiset rp. eduskuntavaaliohjelma 2007. <[Eduskuntavaaliohjelma 2007 \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 24.3.2021]

Perussuomalaiset rp. Kunnallisvaaliohjelma 2008. <[Kunnallisvaaliohjelma 2008 \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 24.3.2021]

Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2009. <[Microsoft Word - PerusS EU-vaaliohjelma 2009.doc \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 28.3.2021]

Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_eduskuntavaaliohjelma_2011.pdf> [luettu 10.3.2020]

Perussuomalaisten maaseutuohjelma 2011. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_maaseutuohjelma_2011.pdf> [luettu 9.3.2020]

Perussuomalaiset rp. Kunnallisvaaliohjelma 2012. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_kunnallisvaaliohjelma_2012.pdf> [luettu 10.3.2020]

Perussuomalaisten varjobudjetti 2012. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_varjobudjetti_2012.pdf> [luettu 21.12.2020]

Perussuomalaisten varjobudjetti 2013. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Perussuomalaisten_varjobudjetti_2013.pdf> [luettu 10.3.2020]

Perussuomalaisten EU-vaaliohjelma 2014. <<https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/EUvaaliohjelmaNet.pdf>> [luettu 10.3.2020]

Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti 2014. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/10/Varjobudjetti_2014_lopullinen.pdf> [luettu 9.3.2020]

Perussuomalaisten maaseutupoliittinen ohjelma 2015. <<https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Maaseutupoliittinen.pdf>> [luettu 9.3.2020]

Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015. <[Talouspoliittinen.pdf \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 9.3.2020]

Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti 2015. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Varjobudjetti_2015.pdf> [luettu 10.3.2020]

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. <[Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf \(valtioneuvosto.fi\)](#)> [luettu 24.3.2021]

Perussuomalaisten kuntavaaliohjelma 2017. <[Perussuomalaiset_Kuntavaaliohjelma_2017.pdf](#)> [luettu 23.3.2021]

Perussuomalaiset rp. periaateohjelma 2018. <[periaateohjelma.pdf \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 10.3.2020]

Perussuomalaisten eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetti 2019. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2018/11/PS_vaihtoehtobudjetti_2019_final.pdf> [luettu 22.12.2020]

Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma 2019. <[Eduskuntavaaliohjelma-2019.pdf \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 22.12.2020]

Perussuomalainen EU-politiikka 2019. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2019/04/Eu_vaaliohjelma_PS_2019.pdf> [luettu 10.3.2020]

Perussuomalainen talouspolitiikka 2019. <[PS_talouspoliittinen-ohjelma_2019_1.pdf \(perussuomalaiset.fi\)](#)> [luettu 28.3.2021]

Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka 2019. <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2019/01/Ymparisto_ja_energiapolitiikka_15.1.2019.pdf> [luettu 9.3.2020]

Tutkimuskirjallisuus

Alapuro, Risto, ”Historiallisia vertailuja”. *Vertailevan tutkimuksen ulottuvuuksia*, toim. Alapuro, Risto & Arminen, Ilkka. Vantaa, WSOY, 2004.

Allardt, Erik. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo, WSOY, 1980.

Albertazzi, Daniele & McDonnel, Duncan. “The Sceptre and the Spectre”. *Twenty-First century Populism – The Spectre of Western European Democracy*, toim. Albertazzi, Daniele & McDonnel, Duncan. Hampshire; New York: Palgrave Macmillian 2008, 1–14.

Aslanidis, Paris. Is Populism an ideology? A Refutation and a new perspective. *Political Studies* 64.1, 2016, 88–104. <[Is Populism an Ideology? A Refutation and a New Perspective - Paris Aslanidis, 2016 \(utu.fi\)](#)> [luettu 10.2.2021]

Betz, Hans- Georg. Nativism Across Time and Space. *Swiss Political Science Review* 23.4, 2017, 335–353. <[Nativism Across Time and Space - Betz - 2017 - Swiss Political Science Review - Wiley Online Library](#)> [luettu 6.4.2021]

Black, Jeremy, *Studying History*. New York, Palgrave Publishers, Yhdysvallat 2000, 106-107.

Cann, W. Heather & Raymond Leigh. Does climate denialism still matter? The prevalence of alternative frames in opposition to climate policy. *Environmental Politics* 27.3, 2018, 433–454. <[Does climate denialism still matter? The prevalence of alternative frames in opposition to climate p \(utu.fi\)](#)> [luettu 10.2.2021]

Dryzek, John. *The Politics of the Earth: Environmental Discourses*. Oxford, Oxford University Press, 2012. <[The politics of the Earth: Environmental discourses: EBSCO-host \(utu.fi\)](#)> [luettu 5.4.2021]

Edvardsson Björnberg, Karin; Karlsson, Mikael, Gilek, Michael & Ove Hansson. Climate and environmental science denial: A review of the scientific literature published in 1990–2015. *Journal of Cleaner Production* 167, 2017, 229–241. <[Climate and environmental science denial: A review of the scientific literature published in 1990–2015 - ScienceDirect](#)> [luettu 26.3.2021]

Ellinas, Antonis A. *The Media and the Far Right in Western Europe: Playing the Nationalist Card*. Cambridge, Cambridge University Press, 2010.

Fallend, Franz. “Populism in Government: The Case of Austria (2000-2007)”. *Populism Europe and Americas – Threat or Corrective for Democracy?* toim. Mudde, Cas & Kaltwasser Rovira. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, 113–135.

Fennema, Meinert. "Populist Parties of the Right". *Movements of Exclusion – Radical Right-Wing Populism in the western World*, toim. Rydgren, Jens. New York: Nova Science Publishers, 2008, 1–24.

Forchtner, Bernhard. *The Far Right and the Environment: Politics, Discourse and Communication*. London, Routledge Taylor & Francis Group, 2020, 1–18, 21–37, 136–150, 153–183, 310–321. <[The Far Right and the Environment : Politics, Discourse and Communication: EBSCOhost \(utu.fi\)](#)> [luettu 25.3.2021]

Graneheim, Ulla, Lindgren Brigitt-Marie & Lundman, Berit. Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper. *Nurse education today*, 56, 2017, 29–34. <[Methodological challenges in qualitative content analysis A discussion paper \(sciencedirectassets.com\)](#)> [luettu 29.3.2021]

Hatakka, Niko. *Populism in the Hybrid Media System: Populist Radical Right Online Counterpublics Interacting with Journalism, Party Politics, and Citizen Activism*. Väitöskirjatutkimus, Turku, Turun yliopisto, 2019, 20-23. <[NIKO HATAKKA: Populism in the Hybrid Media System \(utupub.fi\)](#)> [luettu 9.4.2021]

Hatakka, Niko & Välimäki, Matti. "The allure of exploding bats: The Finns Party's populist environmental communication and the media". *The Far Right and the Environment – Politics, Discourse and Communication*, toim Forchtner Bernhard. Oxon: Routledge, 2020, 136–150. <[The Far Right and the Environment : Politics, Discourse and Communication: EBSCOhost \(utu.fi\)](#)> [luettu 25.4.2021]

Heinisch, Reinhard. "The Structure and Agency of Austrian Populism". *Twenty-First century Populism – The Spectre of Western European Democracy*, toim. Albertazzi, Daniele & McDonnel, Duncan. Hampshire; New York: Palgrave Macmillian 2008 67–83.

Henriksson Kirsi, Kastari Pirkko-Liisa, Kun politiikka muuttuu historiankirjoitukseksi lähihistorian haaste. Artikkeliteoksessa *Historioitsijan arki & tutkimuksen prosessi*. Vastapaino, Tampere 2001.

Herkman, Juha. "The Finns Party: Euroscepticism, Euro Crisis, Populism and the Media." *Media and communication*, 5.2, 2017, 1–10. <[The Finns Party: Euroscepticism, Euro Crisis, Populism and the Media | Herkman | Media and Communication \(cogitatiopress.com\)](#)> [luettu 12.4.2021]

Herkman, Juha. *Populism in a. Tampere, Vastapaino, 2019.*

Heywood, Andrew. *Political Ideologies: An Introduction*. Palgrave, Lontoo, 2017. <[Political Ideologies: An Introduction - Andrew Heywood - Google-kirjat](#)> [luettu 1.4.2021]

Kalela, Jorma. *Historiantutkimus ja historia*. Helsinki, Gaudeamus, 2000.

Karjalainen, Ahti & Valta, Raija. Jörg Haider: Itävallan vai koko Euroopan ongelma? Tampere, Jyväskylä: Opinion, 2001.

Kekkonen, Jukka, Vertailevan tutkimuksen haasteita. *Tieteessä tapahtuu*, 3–4, 2008, 32–37. <[482-Artikkelin teksti-2055-1-10-20080502.pdf](#)> [luettu 4.4.2021]

Kulin, Joakim, Johansson Sevä, Ingemar & Dunlap, Riley E. Nationalist Ideology, Rightwing Populism, and Public Views About Climate Change in Europe. *Environmental politics* 21.1, 2021, 1–24. <[Nationalist ideology, rightwing populism, and public views about climate change in Europe \(utu.fi\)](#)> [luettu 13.4.2021]

Lehner, Sabine. “Rechtspopulistische Rhetorik revisited am Beispiel der FPÖ-Wahlkämpfe in den Jahren 2015 und 2016.” *Linguistik online* 94.1, 2019, 45–82. <[Rechtspopulistische Rhetorik revisited am Beispiel der FPÖ-Wahlkämpfe in den Jahren 2015 und 2016 | Linguistik Online \(unibe.ch\)](#)> [luettu 4.4.2021].

Mudde, Cas & Kaltwasser Rovira. “Populism and (liberal) democracy – A Framework Analysis”. *Populism Europe and Americas – Threat or Corrective for Democracy?* toim. Mudde, Cas & Kaltwasser Rovira. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, 1–26.

Müller, Jean-Werner & Tapani Kilpeläinen. *Mitä on Populismi?* Tampere: Niin & näin, 2017.

Müller, Wolfgang. C. Austria: “A Complex Electoral System with Subtle Effects.” *The Politics of Electoral Systems*. Toim. Gallagher, Michael & Mitchell Paul. Oxford, New York, Oxford University Press, 2005, 397–407. <[The Politics of Electoral Systems - Google-kirjat](#)> [luettu 7.4.2021]

Myllyntaus, Timo. Vertaileva tutkimus – yhteiskunnan peili. *Tieteessä tapahtuu* 1, 1995, 1–6. <[Microsoft Word - Vertaileva tutkimus-yhteiskunnan_peili-v3.doc \(d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net\)](#)> [luettu 12.4.2021]

Palonen, Emilia & Saresma Tuija. *Jätkät ja Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere, Tallinna, Vastapaino 2017.

Pfahl-Traughber, Armin. “AfD & FPÖ. Antisemitismus, Völkischer Nationalismus Und Geschlechterbilder.” *German politics* 27.2, 2018, 289–290. <[Full article: AfD & FPÖ. Antisemitismus, völkischer Nationalismus und Geschlechterbilder \(utu.fi\)](#)> [luettu 5.4.2021]

Schaller, Stella & Carius, Alexander. *Convenient Truths: Mapping Climate Agendas of Right-wing populist parties in Europe*. Berlin: Adelphi consul GmbH, 2019. <[Convenient Truths - Mapping climate agendas of right-wing populist parties in Europe - adelphi.pdf](#)> [luettu 25.3.2021]

Stanley, Ben. The thin Ideology of Populism. *Journal of Political Ideologies* 13.1, 2008. <[The thin ideology of populism: EBSCOhost \(utu.fi\)](#)> [luettu 12.11.2020]

Sources and pathways of nutrients to the Baltic Sea, Baltic Sea Environment Proceedings No. 153, 22. Helcom 2018. <<https://www.helcom.fi/wp-content/uploads/2019/08/BSEP153.pdf>>

Tuomi Jouni ja Sarajärvi Anneli, *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi, Helsinki 2009.

Vihma Antto, Reischl Gunilla, Andersen Astrid Nonbo & Berglund Sofie. Climate Change and Populism: Comparinf the Populist Partie’s Climate Policies in Denmark, Finland and Sweden. *Finnish Institute of International Affairs*, 64/2020. <[Climate](#)>

Change and Populism: Comparing the populist parties' climate policies in Denmark, Finland and Sweden (fiia.fi)> [luettu 10.3.2021]

Voss, Kristian.” The Ecological component of the ideology and legislative activity of the Freedom Party of Austria”. *The Fahr Right and the Environment – Politics, Discourse and Communication*, toim Forchtner Bernhard. Oxon: Routledge, 2020, 153–183.

Wodak, Ruth. “Populist Discourses: The Case Austria”. *Movements of Exclusion: Radical Right-Wing Populism in the Western World*, toim, Rydgen, Jens. New York, Nova Science Publishers, 2005, 21–37.

Wejnert, Barbara & Woods, Dwayne. *The Many Faces of Populism: Current Perspectives*. Bingley: Emerald Publishing, 2014. <https://utuvolter.fi/permalink/358FIN_UTUR/1cgjm0n/alma9917211365405971> [luettu 20.12.2020]

Wiberg, Matti. Mitä populismi on? *Populismen kriittinen arvio*, toim. Wiberg, Matti. Helsinki: Edita Publishing Oy, 2011.

Muu kirjallisuus

Grönroos, Simo. Ilmastopakolaiset. *Ympäristörealistin käsikirja*. Toim. Hamilo, Marko & Grönroos, Simo. Suomen Perusta, Helsinki, 2019, 73–80.

WWW-aineisto

Austria: CO2 Country Profile. Our World in Data verkkosivut. <[Austria: CO2 Country Profile - Our World in Data](#)> [luettu 6.4.2020]

“Austria's 'Ibiza scandal': what happened and why does it matter?” *The Guardian*, 20.5.2019. <[Austria's 'Ibiza scandal': what happened and why does it matter? | Austria | The Guardian](#)> [luettu 2.4.2021]

Die Legende vom Wein aus Grönland. *Tagesschau*, 9.6.2017. <[FPÖ-Chef Strache und die Klimadebatte: Die Legende vom Wein aus Grönland | tagesschau.de](#)> [luettu 26.3.2021]

Eduskuntavaalit. Tilastokeskuksen verkkosivut. <[PxWeb - Valitse taulukko \(stat.fi\)](#)> [luettu 4.4.2021]

Eduskuntavaalit 2019, tarkastuslaskennan tulos. Tilastokeskuksen verkkosivut. <[Tilastokeskus - Eduskuntavaalit 2019 \(stat.fi\)](#)> [luettu 3.4.2021]

”FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel „Lügengebäude““. *Der Standard*, 9.8.2015. <[FPÖ-Umweltsprecherin Winter nennt Klimawandel "Lügengebäude" - FPÖ - derStandard.at › Inland](#)> [luettu 25.3.2021]

FPÖ-Winter: Meinungswandel bei Klimawandel. Itävallan vapauspuolueen verkkosivut. <[FPÖ-Winter: Meinungswandel bei Klimawandel – Freiheitliche Partei Österreichs \(fpoe.at\)](#)> [luettu 25.3.2021]

Halla-aho: Julkisen talouden pitää elää suu säkkiä myöten – ”Emme voi paikata jatkuvaa budjettialijäämää velanotolla”. Suomen Uutiset 20.5.2018. <[Halla-aho: Julkisen talouden pitää elää suu säkkiä myöten – ”Emme voi paikata jatkuvaa budjettialijäämää velanotolla” - Suomen Uutiset](#)> [luettu 1.4.2021]

”HS-gallup: Perussuomalaisten kannatus kasvaa yhä, hallituksen isojen puolueiden lukemat valuvat alaspäin”. *Yleisradio*, 28.12.2019. <<https://yle.fi/uutiset/3-11136291>> [luettu 14.12.2020]

Ilmastopaneelin näkemykset pitkän aikavälin päästövähennystavoitteen asettamisessa huomioon otettavista seikoista. Suomen Ilmastopaneeli 2018, 2. <https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2018/10/Ilmastopaneelin-muistio_hyvak-sytty_4.6.2018.pdf> [luettu 10.12.2020]

Ing. Norbert Hofer. Itävallan vapauspuolueen verkkosivut. <[Personen Detail – Freiheitliche Partei Österreichs \(fpoe.at\)](#)> [luettu 19.4.2021]

”Kickl: Klimawandel darf niemals ein anerkannter Asylgrund werden“. FPÖ:n verkkosivut. <[Kickl: Klimawandel darf niemals ein anerkannter Asylgrund werden – Freiheitliche Partei Österreichs \(fpoe.at\)](#)> [luettu 13.4.2021]

Klima und Energie Wahlkabine. <[Klima & Energie Wahlkabine \(klimawahl.at\)](#)> [luettu 16.3.2021]

”Laadullinen sisällönanalyysi”. Tietokirjaston verkkosivut. <[Laadullinen sisällönanalyysi - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)> [luettu 29.3.2021]

”Maailman kasvihuonekaasupäästöt kasvavat yhä”. Ilmasto-opaan verkkosivut. <<https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/hillinta/-/artikkeli/42433dde-827f-485e-9fa9-45b49fbfa317/maailman-kasvihuonekaasupaastot-kasvavat-yha.html>> [luettu 10.12.2020]

”Mitä on kestävä kehitys”. Ympäristöministeriö. <<https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>> [luettu 21.12.2020]

Nationalratswahl. Itävallan sisäministeriön verkkosivut. <[Nationalratswahlen \(bmi.gv.at\)](#)> [luettu 4.4.2021]

Paris Agreement. Yhdistyneiden Kansakuntien verkkosivut. <[The Paris Agreement | UNFCCC](#)> [luettu 2.4.2021]

”Pelätty rikkidirektiivi vähensi ilmaasaasteita, teollisuudelle ei käynyt kuinaan”. *Maaseudun tulevaisuus*, 23.6.2016. <<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/metsa/pel%C3%A4tty-rikkidirektiivi-v%C3%A4hensi-ilmansaasteita-teollisuudelle-ei-k%C3%A4ynyt-kuinkaan-1.152628>> [luettu 10.12.2020]

”Perussuomalaiset kopioi ilmasto-ohjelmansa Metalliliitolta”. *Yleisradio*, 4.2.2011. <[Perussuomalaiset kopioi ilmasto-ohjelmansa Metalliliitolta | Yle Uutiset | yle.fi](#)> [luettu 12.4.2021]

”Politiikan ABC: Räjähetelevät lepakot oli erinomainen "rapalan viehe", "Mä heitin sen sinne toimittajamereen ja hups, tarttui!". *Yleisradio*, 26.2.2017. <<https://yle.fi/uutiset/3-9470514>> [luettu 22.12.2020]

”Päätoimittajalta: Seuraa lapsijohtaja Gretaa – mikä voisi mennä pieleen?” *Suomen Uutiset*, 27.9.2019. <[Päätoimittajalta: Seuraa lapsijohtaja Gretaa - mikä voisi mennä pieleen? - Suomen Uutiset](#)> [luettu 27.3.2021]

Ranking der meistdiskutierten Themen im TV-Wahlkampf zur Nationalratswahl in Österreich im Jahr 2019. Statista verkkosivut. <[Österreich - Meistdiskutierte Themen im TV-Wahlkampf zur Nationalratswahl 2019 | Statista](#)> [luettu 2.4.2021]

”Teuvo Hakkarainen kiisti ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen EU:n ympäristövaliokunnassa”. Maaseudun Tulevaisuus, 23.7.2019. <[Teuvo Hakkarainen kiisti ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen EU:n ympäristövaliokunnassa - Kotimaa - Maaseudun Tulevaisuus](#)> [luettu 27.3.2021]

”Turpeen energiakäyttö”. Turveinfo verkkosivut. <<http://turveinfo.fi/kayttotavat/energiakaytto/turpeen-energiakaytto/>> [luettu 10.12.2020]

”Turpeen rooli ja sen käytöstä luopumisen vaikutukset Suomessa”. Sitran verkkosivut. <<https://www.sitra.fi/julkaisut/turpeen-rooli-ja-sen-kaytosta-luopumisen-vaikutukset-suomessa/>> [luettu 10.12.2020]

”Vastanimetyn presidenttiehdokas Laura Huhtasaaren puhe puoluevaltuuston kokouksessa”. Perussuomalaisten verkkosivut. <[Vastanimetyn presidenttiehdokas Laura Huhtasaaren puhe puoluevaltuuston kokouksessa - Perussuomalaiset](#)> [luettu 26.3.2021]

Wahlprogramm-Check: Wie klimafit sind die Parteien in Österreich? Global 2000 verkkosivut. <[Wahlprogramm-Check: Wie klimafit sind die Parteien in Österreich? | GLOBAL 2000](#)> [luettu 2.4.2021]

“Who has contributed most to global CO2 emissions?” Our World in data verkkosivut. <[Who has contributed most to global CO2 emissions? - Our World in Data](#)> [luettu 1.4.2021]